

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA 2016

PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI DAN
PRESTASI KEWANGAN
AGENSI

**NEGERI
TERENGGANU**

JABATAN AUDIT NEGARA
MALAYSIA

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

**PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI
DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI**

**NEGERI TERENGGANU
TAHUN 2016**

Jabatan Audit Negara Malaysia

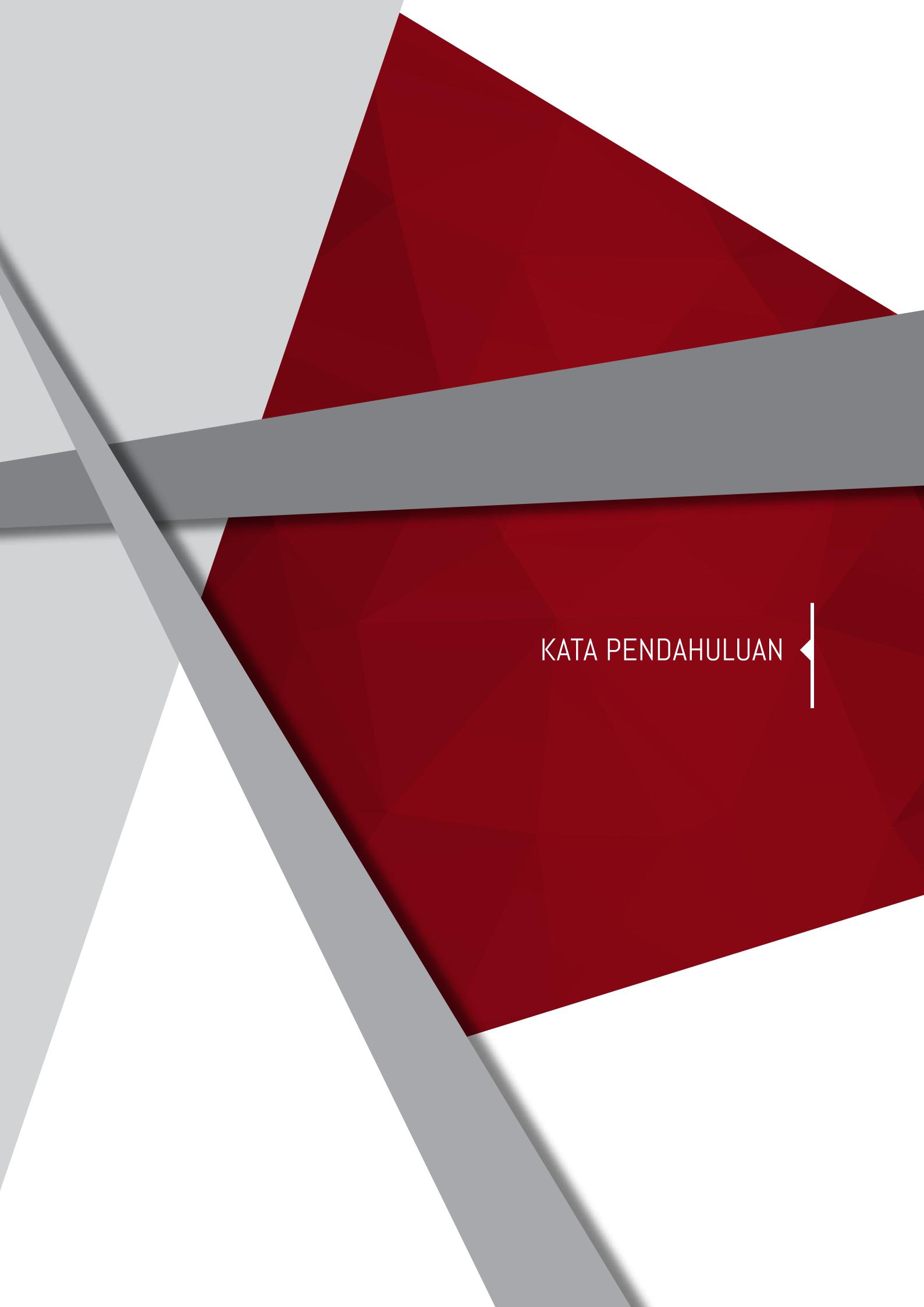
KANDUNGAN

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xi
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016	
Pendahuluan	3
Objektif dan Metodologi Pengauditan	4
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2016	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Latar Belakang	9
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	9
Kumpulan Wang Disatukan	9
Wang Awam	11
Akaun Hasil Disatukan	12
Akaun Pinjaman Disatukan	22
Akaun Amanah Disatukan	23
Penyata Prestasi Kewangan	35
Penyata Akaun Memorandum	35
Rumusan dan Syor Audit	45
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan RMKe-11	49
Rumusan	52

PERKARA	MUKA SURAT
BAHAGIAN IV - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI	
Pendahuluan	55
Pengauditan Penyata Kewangan	55
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	55
Pengesahan Penyata Kewangan	56
Pembentangan Penyata Kewangan	57
Prestasi Kewangan	57
Syor Audit	73
BAHAGIAN V - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI	
Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri serta Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan	79
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri	79
PENUTUP	83
LAMPIRAN	
I Laporan Ketua Audit Negara	87
II Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri dan Bendahari Negeri	88
III Penyata Kedudukan Kewangan	89
IV Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai	90
V Penyata Prestasi Kewangan	92
VI Penyata Akaun Memorandum	93
VII Nota Kepada Penyata Kewangan	94

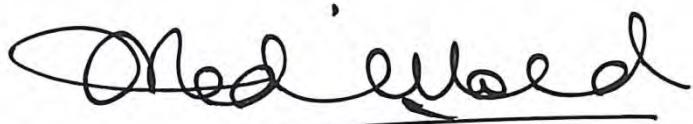

KATA PENDAHULUAN

KATA PENDAHULUAN

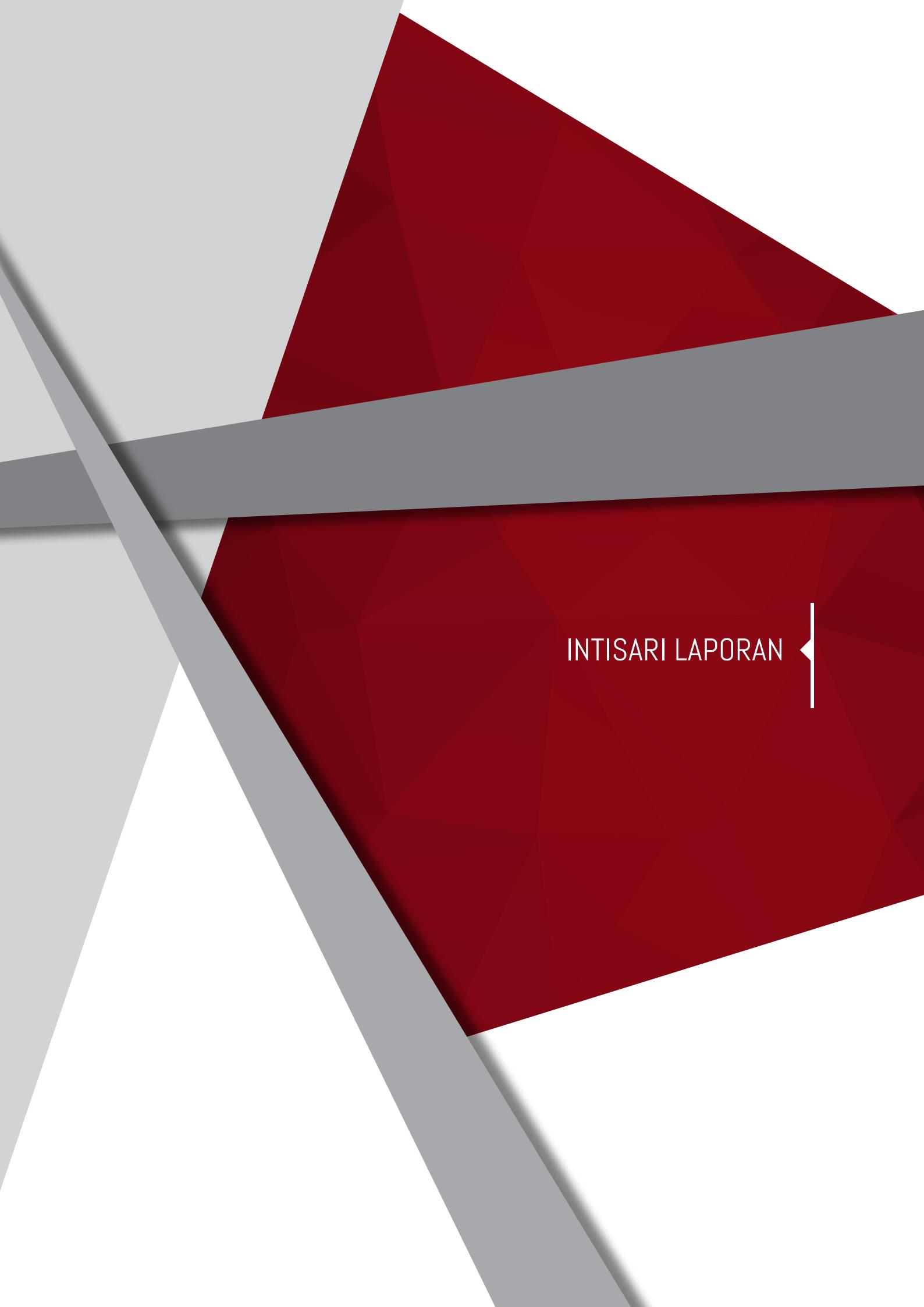
1. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Tahun 2016 Negeri Terengganu mengandungi laporan bagi Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, Analisis Kewangan Kerajaan Negeri, Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri, Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan dan Prestasi Penyata Kewangan Agensi Negeri serta Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri.
2. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen, manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Terengganu menitahkan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Terengganu.
3. Laporan mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2016 disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri dan beberapa Pusat Tanggungjawab Negeri sepanjang tahun 2016. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2016, pengauditan terhadap sistem perakaunan serta dokumen yang berkaitan dengan pembayaran dan terimaan telah dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri dan Pusat Tanggungjawab yang dipilih.
4. Pengauditan dijalankan adalah bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pengauditan adalah dibuat dengan berpandukan kepada Akta Audit 1957 dan piawaian pengauditan yang diluluskan serta *International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) 1000*.

5. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai di Jabatan/Agensi Negeri Terengganu yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin merakamkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(TAN SRI DR. MADINAH BINTI MOHAMAD)
Ketua Audit Negara
Malaysia

Putrajaya
11 Oktober 2017

INTISARI LAPORAN

INTISARI LAPORAN

BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

1. Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 telah disahkan. Dokumen sokongan bagi mengesahkan semua angka telah disediakan dengan sewajarnya. Rekod perakaunannya juga diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Secara keseluruhannya, Penyata Kewangan tersebut menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri pada akhir tahun 2016.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Secara keseluruhannya, analisis Audit mendapati kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah memuaskan. Baki terkumpul Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2016 adalah RM114.10 juta, menurun sejumlah RM123.76 juta berbanding RM237.86 juta pada akhir tahun 2015. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri mencatatkan defisit sejumlah RM262.33 juta berbanding defisit RM136.68 juta pada tahun 2015. Kutipan hasil menurun sejumlah RM610.06 juta atau 27.5% menjadi RM1.60 bilion berbanding RM2.21 bilion pada tahun 2015. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri secara keseluruhannya menurun sejumlah RM484.41 juta atau 20.6% iaitu daripada RM2.35 bilion pada tahun 2015 kepada RM1.87 bilion pada tahun 2016.

3. Baki Pinjaman Boleh Dituntut menurun sejumlah RM4.34 juta atau 1.7% daripada RM260.78 juta pada tahun 2015 kepada RM256.44 juta pada tahun 2016. Tuggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut menurun sejumlah RM184.84 juta atau 72.1% daripada RM256.53 juta pada tahun 2015 kepada RM71.69 juta pada tahun 2016. Pelaburan saham menurun RM0.50 juta atau 0.4% pada tahun 2016. Jumlah hutang awam menurun sejumlah RM11.56 juta atau 1.2% menjadi RM918.49 juta berbanding RM930.05 juta pada tahun 2015. Tuggakan hutang awam oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2016 ialah RM502.36 juta. Tuggakan hasil menurun sejumlah RM30.42 juta atau 37.6% menjadi RM50.44 juta daripada RM80.86 juta pada tahun 2015.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

4. Secara keseluruhannya, prestasi pelaksanaan projek pembangunan Kerajaan Negeri tahun 2016 adalah baik. Sejumlah RM622.19 juta atau 54.3% telah dibelanjakan berbanding RM1.14 bilion peruntukan yang diluluskan. Daripada 2,107 jumlah projek yang dirancang, sebanyak 1,863 atau 88.4% telah berjaya disiapkan, 82 projek atau 3.9% sedang dilaksanakan dan hanya 162 projek atau 7.7% belum dimulakan.

BAHAGIAN IV - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

5. Secara keseluruhannya, penyerahan dan penyediaan Penyata Kewangan Tahun 2015 pada 30 Jun 2017 bagi lapan (8) Badan Berkanun Negeri (BBN), tujuh (7) Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu (MAIDAM) adalah baik. Semua Penyata Kewangan Tahun 2015 telah disahkan dan 14 Agensi diberi Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran, satu (1) Agensi telah diberikan Laporan Tanpa Teguran (*Emphasis of Matters*) dan satu (1) Agensi telah diberikan Laporan Berteguran. Laporan Ketua Audit Negara Tanpa Teguran (*Emphasis of Matters*) telah diberikan kepada Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT) kerana terdapat penyata kewangan subsidiari yang tertakluk kepada Penafian Pendapat dan Pendapat Berteguran dalam tahun kewangan semasa. Laporan Ketua Audit Negara Berteguran pula telah diberikan kepada Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT) kerana terdapat penyata kewangan subsidiari yang tertakluk kepada Pendapat Tanpa Teguran (*Emphasis of Matters*) dan Penafian Pendapat dalam tahun kewangan semasa. Setakat 8 November 2016, semua Penyata Kewangan Tahun 2015 BBN, PBT dan Majlis Agama Islam Melayu dan Adat Terengganu (MAIDAM) belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Terengganu kecuali Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu (PPAT) dan Lembaga Muzium Negeri Terengganu (LMNT).

6. Pada keseluruhannya, berdasarkan penyata kewangan lapan (8) BBN yang belum diaudit, kedudukan kewangan tahun 2016 adalah kurang memuaskan berbanding tahun 2015. Pada akhir tahun 2016, surplus pendapatan terkumpul atau keuntungan terkumpul BBN meningkat sejumlah RM65.68 juta atau 1.9%, jumlah aset bersih meningkat sejumlah RM91.69 juta atau 2.2%, aset semasa bersih menurun sejumlah RM234.63 juta atau 15.2% dan surplus pendapatan tahun semasa atau keuntungan tahun semasa menurun sejumlah RM160.58 juta atau 71.8% berbanding tahun 2015. Pada 31 Disember 2016, sebanyak 13 daripada 15 anak syarikat yang aktif di bawah empat (4) BBN telah mendapat keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM109.85 juta manakala dua (2) anak syarikat telah menunjukkan kerugian terkumpul secara keseluruhan iaitu RM21.12 juta. Pada keseluruhannya, PBT mencatatkan surplus sejumlah RM41.54 juta pada tahun 2016. Tunggakan cukai

taksiran telah menurun sejumlah RM11.07 juta atau 9.4% daripada sejumlah RM117.49 juta pada tahun 2015 menjadi sejumlah RM106.42 juta pada tahun 2016.

BAHAGIAN V - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

7. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Terengganu Tahun 2015 telah dibentangkan pada 28 Mac 2017. Jawatankuasa telah bermesyuarat sebanyak lima (5) kali masing-masing tiga (3) kali pada tahun 2016 dan dua (2) kali sehingga 30 Jun 2017 bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara yang terkini dan memastikan syor Jawatankuasa diambil tindakan oleh Ketua Jabatan dan Agensi Negeri.

BAHAGIAN I
PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI
BAGI TAHUN BERAKHIR
31 DISEMBER 2016

BAHAGIAN I

PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1), Akta Tatacara Kewangan 1957, menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan penyata kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh tujuh (7) bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9, Akta Audit 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2016 kepada Jabatan Audit Negara pada **1 Februari 2017**. Penyata ini melaporkan semua urus niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2016 yang berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

1.3. Laporan Bendahari menerangkan kedudukan kewangan Kerajaan Negeri yang memberi ringkasan urus niaga kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016.

1.4. Penyata Kedudukan Kewangan menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Amanah Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubah suai yang digunakan oleh Kerajaan Negeri, hanya pelaburan yang dipegang bagi maksud amanah tertentu dilaporkan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Manakala pelaburan lain dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.5. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan aliran masuk dan aliran keluar tunai dan kesetaraan tunai pada tahun 2016. Penerimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, penerimaan modal dan penerimaan lain seperti amanah dan deposit. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan serta bayaran balik pinjaman.

1.6. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan lebihan atau kurangan hasil keseluruhan berbanding jumlah perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta

sumber pembiayaannya. Penyata ini juga menunjukkan pergerakan dana dalam Pinjaman, Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan serta Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah.

1.7. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan tanggungan Kerajaan Negeri. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan. Manakala tanggungan Kerajaan Negeri pula adalah Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan. Hutang Kerajaan Negeri adalah bagi maksud Rancangan Bekalan Air, Perumahan Awam Kos Rendah, Ladang Awam, Pembangunan Kawasan Perindustrian dan Pelbagai Projek.

1.8. Nota Kepada Penyata Kewangan pula memberi penerangan dan maklumat terperinci mengenai jumlah yang ditunjukkan dalam Penyata Kewangan dan juga maklumat tambahan seperti peristiwa yang berlaku selepas tarikh penyata kedudukan kewangan dan angka perbandingan.

2. OBJEKTIF DAN METODOLOGI PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2016. Teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan dengan pihak Perbendaharaan Negeri Terengganu dan Jabatan Negeri melalui surat Pemerhatian Audit sebaik sahaja pengauditan selesai dijalankan.

2.3. Selain itu, *Exit Conference* yang dipengerusikan oleh YB Dato' Pegawai Kewangan Negeri, Ketua-ketua Jabatan dan Agensi Kerajaan Negeri telah diadakan pada 31 Mei 2017.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

3.1. Pengauditan penyata kewangan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berasaskan piawaian pengauditan yang diluluskan serta *International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI) 1000. Akta dan piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada penyata kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan itu termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam penyampaian penyata kewangan.

3.2. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada tahun 2016 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan 2. **Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu secara keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 dan rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.** Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Pernyataan Pegawai Kewangan Negeri dan Bendahari Negeri, Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan adalah seperti di **Lampiran I** hingga **Lampiran VII**.

BAHAGIAN II
ANALISIS KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN II

ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. LATAR BELAKANG

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2016, juga membuat analisis mengikut prinsip asas perakaunan tunai ubah suai terhadap data kewangan bagi menentukan tahap kedudukan kewangan Kerajaan Negeri. Analisis Audit dijalankan terhadap Penyata Kedudukan Kewangan; Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai; Penyata Prestasi Kewangan; Penyata Akaun Memorandum; Nota Kepada Penyata Kewangan serta maklumat kewangan yang berkaitan.

4.1. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Penyata Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri ini menunjukkan pegangan Wang Awam di bawah Kumpulan Wang Disatukan. Wang Awam terdiri daripada Wang Tunai dan Pelaburan yang dipegang bagi Kumpulan Wang Disatukan melalui Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.

4.2. KUMPULAN WANG DISATUKAN

4.2.1. Kumpulan Wang Disatukan terdiri daripada tiga (3) akaun iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan. Mengikut Penyata Kedudukan Kewangan pada akhir tahun 2016, Kumpulan Wang Disatukan adalah berjumlah RM114.10 juta iaitu menurun sejumrah RM123.76 atau 52% berbanding RM237.86 pada tahun 2015. Jumlah ini terdiri daripada aset berbentuk wang tunai dan pelaburan yang masing-masingnya berjumlah RM12.80 juta dan RM101.30 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.1**.

JADUAL 4.1
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Akaun Hasil Disatukan	166.85	-95.48	-262.33	-157.2
Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.0
Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	71.01	209.58	138.57	195.1
i. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan:	-696.94	-690.46	6.48	0.9
- Kumpulan Wang Pembangunan				

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
- Kumpulan Wang Bekalan Air	76.32	72.86	-3.46	-4.5
- Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	396.38	379.58	-16.80	-4.2
ii. Kumpulan Wang Amanah Awam	69.66	174.36	104.70	150.3
iii. Akaun Wang Deposit	225.59	273.24	47.65	21.1
JUMLAH	237.86	114.10	-123.76	-52.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.2.2. Analisis Audit menunjukkan Kumpulan Wang Disatukan menurun dengan ketara iaitu sejumlah RM123.76 juta atau 52.0% kepada RM114.10 juta berbanding RM237.86 juta pada tahun 2015. Penurunan ini adalah disebabkan oleh penurunan Akaun Hasil Disatukan sejumlah RM262.33 juta atau 157.2% iaitu daripada RM166.85 juta pada tahun 2015 kepada defisit RM95.48 juta pada tahun 2016.

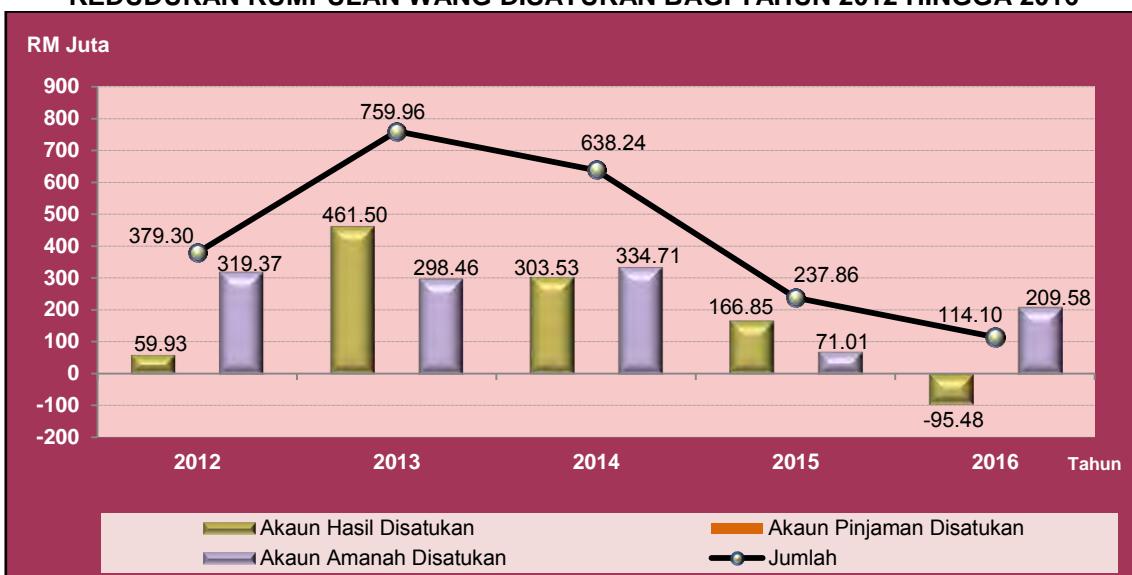
4.2.3. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.2** dan **Carta 4.1**.

JADUAL 4.2
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BUTIRAN	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Akaun Hasil Disatukan	59.93	461.50	303.53	166.85	-95.48
Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	319.37	298.46	334.71	71.01	209.58
i. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan:					
- Kumpulan Wang Pembangunan	-758.10	-630.63	-574.16	-696.94	-690.46
- Kumpulan Wang Bekalan Air	100.73	93.06	81.14	76.32	72.86
- Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	259.25	211.15	515.97	396.38	379.58
ii. Kumpulan Wang Amanah Awam	340.04	320.24	69.60	69.66	174.36
iii. Akaun Wang Deposit	377.45	304.64	242.16	225.59	273.24
JUMLAH	379.30	759.96	638.24	237.86	114.10

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.1
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

4.3. WANG AWAM

4.3.1. Pelaburan

4.3.1.1. Mengikut Seksyen 8(3)(b), Akta Tatacara Kewangan 1957, Kerajaan Negeri dibenarkan melabur dalam deposit di institusi kewangan yang diluluskan dan pelaburan lain yang dibenarkan sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah adalah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah selaras dengan Arahan Amanah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 serta peraturan yang berkuat kuasa. Manakala, Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan.

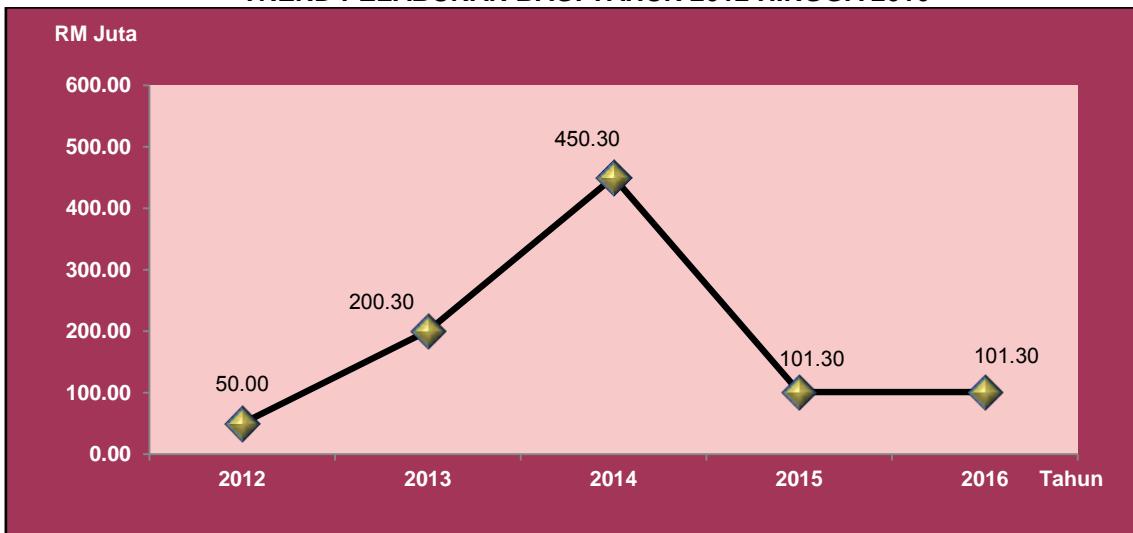
4.3.1.2. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri telah membuat pelaburan dalam bentuk simpanan tetap berjumlah RM101.30 juta yang terdiri daripada Pelaburan Am berjumlah RM101 juta dan Pelaburan Kumpulan Wang Amanah berjumlah RM0.30 juta. Pelaburan Kerajaan Negeri pada tahun 2016 adalah sama dan tidak berubah berbanding tahun 2015. Semakan Audit mendapati pelaburan Kerajaan Negeri pada tahun 2016 terlebih nyata sejumlah RM1 juta kerana mengambil kira deposit sejumlah RM1 juta yang dilaburkan kurang daripada tiga (3) bulan. Ini juga menyebabkan baki wang tunai dalam bank terkurang nyata sejumlah RM1 juta. Jumlah dividen yang diperolehi dalam tahun 2016 adalah berjumlah RM8.55 juta berbanding RM17.02 juta pada tahun 2015. Trend pelaburan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.3** dan **Carta 4.2**.

JADUAL 4.3
TREND PELABURAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BUTIRAN	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Pelaburan Am	50.00	200.00	450.00	101.00	101.00
Pelaburan Kumpulan Wang Amanah	0.00	0.30	0.30	0.30	0.30
JUMLAH	50.00	200.30	450.30	101.30	101.30

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.2
TREND PELABURAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

4.4. AKAUN HASIL DISATUKAN

4.4.1. Akaun Hasil Disatukan merupakan penyata yang menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi satu tahun kewangan. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98, Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Tatacara Kewangan 1957.

4.4.2. Kerajaan Negeri mengakhiri tahun kewangan 2016 dengan defisit semasa berjumlah RM262.33 juta berbanding defisit berjumlah RM136.68 juta pada tahun 2015 iaitu meningkat sejumlah RM125.65 juta atau 91.9%. Defisit ini berpunca daripada perbelanjaan mengurus yang berjumlah RM1.86 bilion melebihi hasil Kerajaan Negeri yang berjumlah RM1.60 bilion. Dengan defisit semasa dalam Akaun Hasil Disatukan pada tahun 2015 menjadikan baki terkumpul Akaun Hasil Disatukan menurun kepada defisit RM95.48 juta berbanding surplus RM166.85 juta pada tahun 2015. Kedudukan Akaun Hasil Disatukan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.4**.

JADUAL 4.4
KEDUDUKAN AKAUN HASIL DISATUKAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	303.53	166.85	-136.68	-45.0
Hasil	2,214.83	1,604.77	-610.06	-27.5
Perbelanjaan Mengurus	2,351.51	1,867.10	-484.41	-20.6
Defisit Bagi Tahun	-136.68	-262.33	-125.65	-91.9
BAKI PADA 31 DISEMBER	166.85	-95.48	-262.33	-157.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

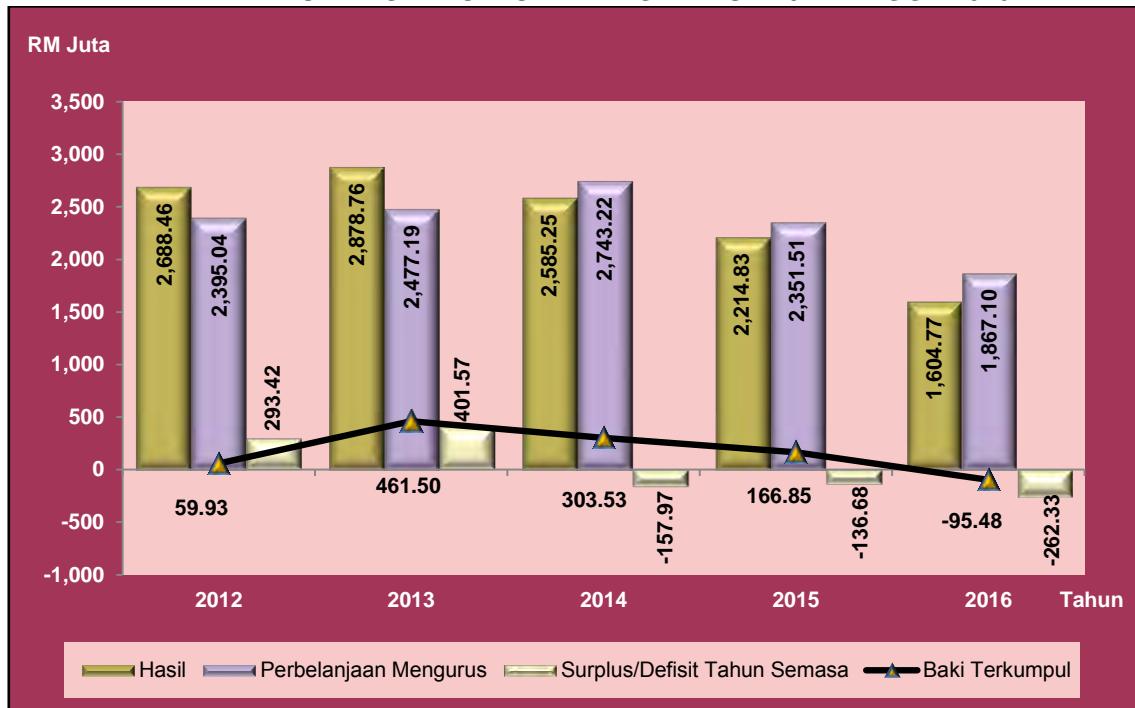
4.4.3. Trend Akaun Hasil Disatukan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.5** dan **Carta 4.3**.

JADUAL 4.5
TREND AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BUTIRAN	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	-233.49	59.93	461.50	303.53	166.85
Hasil	2,688.46	2,878.76	2,585.25	2,214.83	1,604.77
Perbelanjaan Mengurus	2,395.04	2,477.19	2,743.22	2,351.51	1,867.10
Surplus/Defisit	293.42	401.57	-157.97	-136.68	-262.33
BAKI PADA 31 DISEMBER	59.93	461.50	303.53	166.85	-95.48

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.3
TREND AKAUN HASIL DISATUKAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

4.4.4. Analisis Audit terhadap pencapaian penerimaan hasil berbanding perbelanjaan mengurus bagi tahun 2012 hingga 2016 mendapati Akaun Hasil Disatukan mengalami penurunan bermula tahun 2014. Pada tahun 2014, Akaun Hasil Disatukan mencatatkan defisit semasa sejumlah RM157.97 juta. Defisit semasa ini telah meningkat kepada defisit RM262.33 juta pada tahun 2016 menjadikan baki terkumpul Akaun Hasil Disatukan berjumlah defisit RM95.48 juta pada tahun 2016. Baki terkumpul defisit ini adalah yang pertama dalam tempoh lima (5) tahun.

4.4.5. Hasil

Hasil Kerajaan Negeri dikategorikan kepada tiga (3) jenis iaitu Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil. Pada keseluruhannya, hasil Kerajaan Negeri pada tahun 2016 adalah menurun berbanding tahun 2015.

4.4.5.1. Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Yang Diluluskan

Pada tahun 2016, kutipan hasil sebenar Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM1.60 bilion iaitu RM415.23 juta atau 20.6% lebih rendah berbanding anggaran yang berjumlah RM2.02 bilion. Kutipan hasil sebenar pada tahun 2016 berbanding anggaran yang diluluskan adalah seperti di **Jadual 4.6**.

JADUAL 4.6
KUTIPAN HASIL SEBENAR PADA TAHUN 2016
BERBANDING ANGGARAN YANG DILULUSKAN

BUTIRAN HASIL	ANGGARAN DILULUSKAN (RM Juta)	HASIL SEBENAR (RM Juta)	VARIAN	
			(RM Juta)	(%)
Hasil Cukai	58.38	59.16	0.78	1.3
Hasil Bukan Cukai	180.62	145.86	-34.76	-19.2
Terimaan Bukan Hasil	1,781.00	1,399.75	-381.25	-21.4
JUMLAH	2,020.00	1,604.77	-415.23	-20.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016

4.4.5.2. Kutipan Hasil Pada Tahun 2016 Berbanding 2015

- Pada tahun 2016, hasil Kerajaan Negeri menurun sejumlah RM610.06 juta atau 27.5% menjadi RM1.60 bilion berbanding RM2.21 bilion pada tahun 2015. Kutipan hasil pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.7**.

JADUAL 4.7
KUTIPAN HASIL PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN HASIL	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Hasil Cukai	51.65	59.16	7.51	14.5
Hasil Bukan Cukai	210.53	145.86	-64.67	-30.7
Terimaan Bukan Hasil	1,952.65	1,399.75	-552.90	-28.3
JUMLAH	2,214.83	1,604.77	-610.06	-27.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- b. Analisis Audit menunjukkan penurunan Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil menyumbang kepada penurunan hasil secara keseluruhan walaupun Hasil Cukai mengalami peningkatan. Butiran Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil yang menyumbang kepada penurunan hasil pada tahun 2016 adalah Premium Tanah Biasa – Borang 5a dan Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas) yang masing-masing menurun sejumlah RM16.97 juta dan RM500 juta berbanding tahun 2015.

4.4.5.3. Prestasi Kutipan Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2012 Hingga 2016

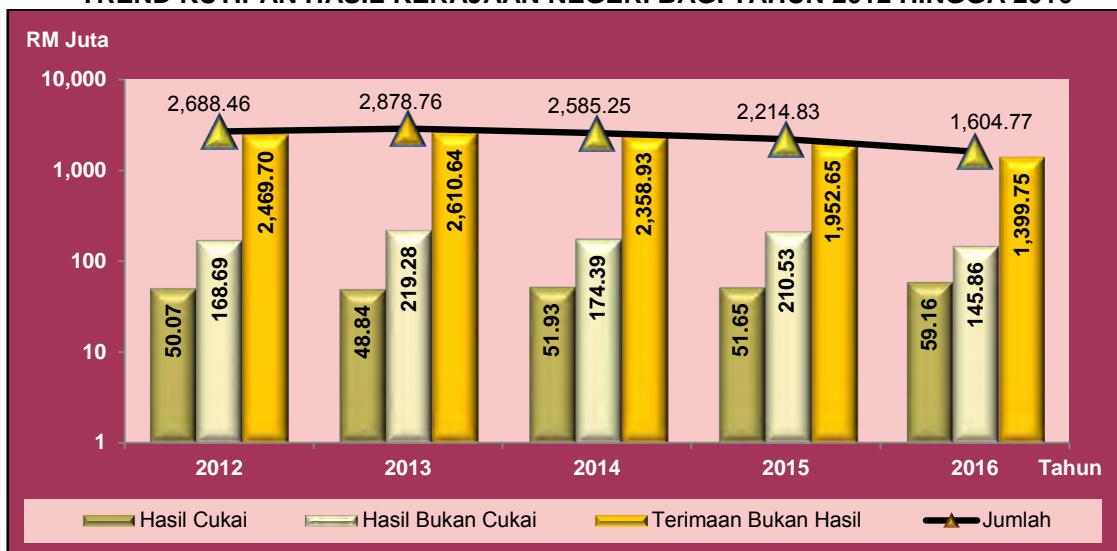
- a. Prestasi kutipan hasil Kerajaan Negeri bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.8** dan **Carta 4.4**. Kutipan hasil pada tahun 2016 adalah yang terendah bagi tempoh tersebut.

JADUAL 4.8
PRESTASI KUTIPAN HASIL KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BUTIRAN HASIL	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Hasil Cukai	50.07	48.84	51.93	51.65	59.16
Hasil Bukan Cukai	168.69	219.28	174.39	210.53	145.86
Terimaan Bukan Hasil	2,469.70	2,610.64	2,358.93	1,952.65	1,399.75
JUMLAH	2,688.46	2,878.76	2,585.25	2,214.83	1,604.77

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.4
TREND KUTIPAN HASIL KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

- b. Berdasarkan **Jadual 4.8** dan **Carta 4.4**, trend kutipan hasil Kerajaan Negeri mencatatkan peningkatan pada tahun 2013. Bagaimanapun, hasil Kerajaan Negeri mencatatkan penurunan pada tahun 2014 dan terus menurun sehingga tahun 2016. Peningkatan dan penurunan ini adalah selari dengan Terimaan Bukan Hasil yang turut mencatatkan peningkatan pada tahun 2013 dan menurun pada tahun 2014 hingga 2016. Penurunan Terimaan Bukan Hasil yang ketara adalah Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas). Pada tahun 2016, Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas) menurun sejumlah RM500.0 juta kepada RM1.05 bilion berbanding RM1.55 bilion pada tahun 2015.

4.4.5.4. Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri

Penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri terdiri daripada Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas), Tuggakan Dana Khas Kerajaan Persekutuan, Premium Tanah Biasa – Borang 5a, Pemberian 50% Perbelanjaan Mengurus Jabatan Di Bawah Senarai Bersama dan Bekalan Air. Kelima-lima hasil ini menyumbang sejumlah RM1.41 bilion atau 87.6% daripada keseluruhan hasil dalam tahun 2016 berbanding kutipan RM1.92 bilion atau 86.8% dalam tahun 2015 seperti di **Jadual 4.9**. Terimaan Dana Khas yang berjumlah RM1.05 bilion pula telah menyumbang 65.4% daripada keseluruhan hasil Kerajaan Negeri pada tahun 2016. Trend kutipan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.10** dan Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas) merupakan penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri bagi tempoh tersebut.

JADUAL 4.9
PENYUMBANG UTAMA HASIL KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

BIL.	BUTIRAN HASIL	2015		2016	
		JUMLAH HASIL (RM Juta)	PERATUS BERBANDING JUMLAH HASIL KESELURUHAN (%)	JUMLAH HASIL (RM Juta)	PERATUS BERBANDING JUMLAH HASIL KESELURUHAN (%)
1.	Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas)	1,550.00	70.0	1,050.00	65.4
2.	Tunggakan Dana Khas Kerajaan Persekutuan	220.00	9.9	220.00	13.7
3.	Premium Tanah Biasa - Borang 5a	71.84	3.2	54.88	3.4
4.	Pemberian 50% Perbelanjaan Mengurus Jabatan Di Bawah Senarai Bersama	50.59	2.3	50.57	3.2
5.	Bekalan Air	30.00	1.4	30.00	1.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

JADUAL 4.10
PENYUMBANG UTAMA HASIL KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN HASIL	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas)	2,350.00	2,340.00	2,220.00	1,550.00	1,050.00
2.	Tunggakan Dana Khas Kerajaan Persekutuan*	-	-	-	220.00	220.00
3.	Premium Tanah Biasa - Borang 5a	38.27	98.31	58.04	71.84	54.88
4.	Pemberian 50% Perbelanjaan Mengurus Jabatan Di Bawah Senarai Bersama	39.26	41.57	47.29	50.59	50.57
5.	Bekalan Air	40.00	25.00	25.00	30.00	30.00

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

*Nota: Tunggakan bagi tahun 2012 hingga 2014 telah diambil kira dalam Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas) tahun berkenaan.

4.4.5.5. Peningkatan dan penurunan hasil yang ketara pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di Jadual 4.11.

JADUAL 4.11
PENINGKATAN DAN PENURUNAN HASIL YANG KETARA PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN HASIL	TAHUN		PERUBAHAN		PUNCA
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
PENINGKATAN						
1.	Royalti Air	12.86	19.62	6.76	52.6	Terimaan pendahuluan Royalti dan Fi Takungan bagi Skim Hidroelektrik Hulu Terengganu (SHHT) yang baru beroperasi daripada Tenaga Nasional Berhad dan terimaan bayaran pendudukan tapak Loji Bekalan Air Kerteh daripada Syarikat Bekalan Air Kerteh Integrated Petrochemical Complex Sdn. Bhd (BAKIPC).
2.	Pemberian Caj Perkhidmatan Projek Persekutuan	7.91	10.35	2.44	30.8	Pertambahan projek pembangunan persekutuan yang dilaksanakan dalam tahun 2015 berbanding tahun 2014.

BIL.	BUTIRAN HASIL	TAHUN		PERUBAHAN		PUNCA
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
PENURUNAN						
3.	Terimaan Daripada Kerajaan Persekutuan (Dana Khas)	1,550.00	1,050.00	-500.00	-32.3	Terimaan Dana Khas daripada Kerajaan Persekutuan yang lebih rendah berbanding tahun 2015 berikutan penurunan harga minyak dunia.
4.	Terimaan Daripada Agensi Kerajaan Yang Lain	60.93	16.06	-44.87	-73.6	Keuntungan perkongsian antara Kerajaan Negeri dengan FELCRA Berhad ditutup pada 31 Disember 2016 dan hasil keuntungan akan diberi pada tahun 2017.
5.	Premium Tanah Biasa – Borang 5a	71.84	54.88	-16.96	-23.6	Penurunan jumlah Borang 5a yang dikeluarkan pada tahun 2016 berikutan penurunan kelulusan permohonan tanah daripada Pihak Berkuasa Negeri.
6.	Perolehan Dari Pelaburan Dalam Negeri Yang Lain	9.83	0.00	-9.83	-100.0	Tiada terimaan dividen pada tahun 2016.
7.	Keuntungan Akaun Pelaburan Al-Mudharabah	20.51	11.44	-9.07	-44.2	Simpanan tetap yang lebih rendah berbanding tahun 2015, penurunan kadar faedah dan sebahagian pelaburan ditebus lebih awal daripada tarikh matang.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.4.6. Perbelanjaan Mengurus

4.4.6.1. Perbelanjaan mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan. Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dibuat mengikut undang-undang Persekutuan selaras dengan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan seperti bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan perbelanjaan hutang negeri. Manakala Perbelanjaan Bekalan adalah berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri selaras dengan Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan seperti bayaran emolumen dan bayaran bagi perolehan barang atau perkhidmatan termasuk bayaran pindahan ke Kumpulan Wang tertentu. Maksud Bekalan juga termasuk wang yang diperuntukkan kepada Badan-badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan melalui pemberian atau pinjaman yang dianggap sebagai perbelanjaan.

4.4.6.2. Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada tahun 2016 adalah berjumlah RM1.87 bilion iaitu 88.8% berbanding anggaran yang diluluskan yang berjumlah RM2.10 bilion. Perbelanjaan sebenar berbanding anggaran yang diluluskan adalah seperti di **Jadual 4.12**.

JADUAL 4.12
PERBELANJAAN SEBENAR PADA
TAHUN 2016 BERBANDING ANGGARAN YANG DILULUSKAN

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	ANGGARAN DILULUSKAN (RM Juta)	PERBELANJAAN SEBENAR (RM Juta)	PERATUS (%)
1.	Emolumen	286.77	277.33	96.7
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	205.57	184.54	89.8
3.	Aset	12.69	10.32	81.3
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	1,596.81	1,394.71	87.3
5.	Perbelanjaan Lain	1.16	0.20	17.2
JUMLAH		2,103.00	1,867.10	88.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2016

4.4.6.3. Secara keseluruhannya perbelanjaan mengurus pada tahun 2016 menurun sejumlah RM484.41 juta (20.6%) kepada RM1.87 bilion berbanding RM2.35 bilion pada tahun 2015. Perbelanjaan mengurus pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.13**.

JADUAL 4.13
PERBELANJAAN MENGURUS PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	255.17	277.33	22.16	8.7
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	210.97	184.54	-26.43	-12.5
3.	Aset	30.70	10.32	-20.38	-66.4
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	1,753.17	1,394.71	-358.46	-20.4
5.	Perbelanjaan Lain	101.50	0.20	-101.3	-99.8
JUMLAH		2,351.51	1,867.10	-484.41	-20.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.4.6.4. Analisis Audit menunjukkan penurunan perbelanjaan mengurus sebahagian besarnya adalah disebabkan oleh penurunan perbelanjaan di bawah kategori Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap yang menurun sejumlah RM358.46 juta pada tahun 2016 berbanding tahun 2015. Pada tahun 2016, Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulan Wang Pembangunan menurun sejumlah RM118.92 juta kepada RM620.0 juta berbanding RM738.92 juta pada tahun 2015. Penurunan Pindahan Lebihan Hasil ke Kumpulan Wang Pembangunan menyumbang kepada penurunan perbelanjaan bagi maksud ini. Perbelanjaan bagi Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap merupakan perbelanjaan tertinggi pada tahun 2016 iaitu berjumlah RM1.39 bilion atau 74.7% daripada keseluruhan perbelanjaan mengurus.

4.4.6.5. Peningkatan dan penurunan perbelanjaan yang ketara pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.14**.

JADUAL 4.14
PENINGKATAN DAN PENURUNAN PERBELANJAAN
YANG KETARA PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	TAHUN		PERUBAHAN		PUNCA
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
PENINGKATAN						
1.	Gaji	170.60	186.13	15.53	9.1	Kenaikan Gaji Tahunan sebanyak dua (2) kali pada tahun 2016, pertambahan pegawai dan kakitangan Kerajaan Negeri serta kod gaji semua pekerja sementara/kontrak dibayar di bawah kod 11000, 12000 dan 13000 pada tahun 2016.
2.	Elaun Tetap	51.84	63.34	11.50	22.2	Pertambahan kakitangan Kerajaan Negeri serta kod gaji semua pekerja sementara/ kontrak dibayar di bawah kod 11000, 12000 dan 13000 pada tahun 2016.
PENURUNAN						
3.	Pemberian Dalam Negeri	1,668.79	1,329.62	-339.17	-20.3	Pejabat Perbendaharaan Negeri mengawal dan menghadkan perbelanjaan jabatan selaras dengan bajet negeri Terengganu tahun 2016.
4.	Pulang Balik dan Hapus Kira	101.36	0.20	-101.16	-99.8	Tiada peruntukan yang besar bagi tujuan ini pada tahun 2016 kerana bayaran balik hasil telah diselesaikan pada tahun 2015.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

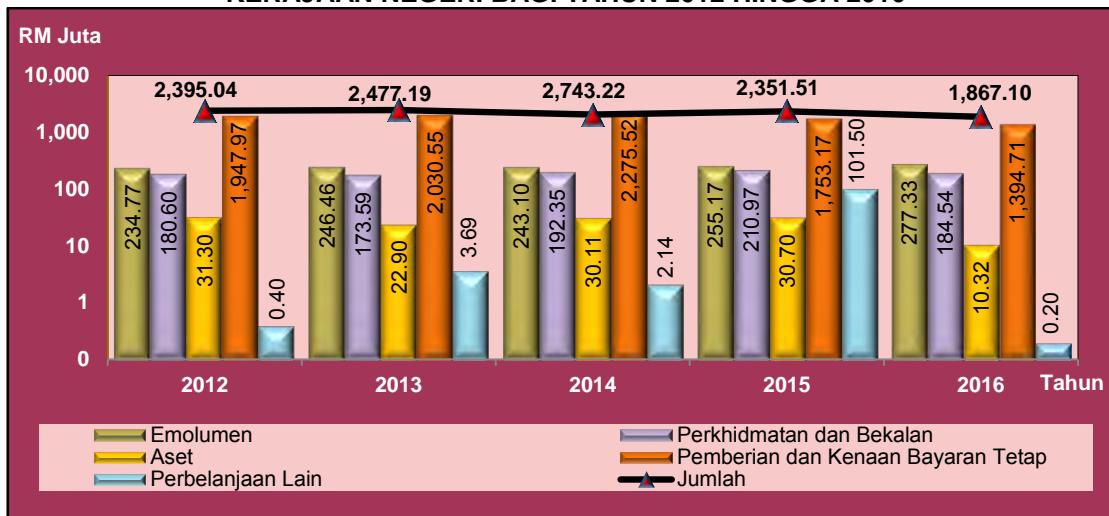
4.4.6.6. Kedudukan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.15** dan **Carta 4.5**.

JADUAL 4.15
KEDUDUKAN PERBELANJAAN MENGURUS
KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN PERBELANJAAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Emolumen	234.77	246.46	243.10	255.17	277.33
2.	Perkhidmatan dan Bekalan	180.60	173.59	192.35	210.97	184.54
3.	Aset	31.30	22.90	30.11	30.70	10.32
4.	Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	1,947.97	2,030.55	2,275.52	1,753.17	1,394.71
5.	Perbelanjaan Lain	0.40	3.69	2.14	101.50	0.20
JUMLAH		2,395.04	2,477.19	2,743.22	2,351.51	1,867.10

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.5
KEDUDUKAN PERBELANJAAN MENGURUS
KERAJAAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

4.4.6.7. Analisis Audit mendapati perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri menunjukkan trend peningkatan dari tahun 2012 hingga 2014. Bagaimanapun, perbelanjaan mengurus menunjukkan penurunan pada tahun 2015 dan terus menurun pada tahun 2016. Trend peningkatan dan penurunan ini dipengaruhi oleh trend perbelanjaan bagi maksud Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap. Perbelanjaan di bawah Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap antaranya adalah seperti Caruman kepada Yayasan Terengganu sejumlah RM102.15 juta, Bantuan Perayaan Aidilfitri, Tahun Baru Cina dan Dana Bakti Remaja sejumlah RM84.27 juta, Caruman kepada Yayasan Islam Terengganu sejumlah RM32.15 juta dan Caruman kepada Majlis Bandaraya Kuala Terengganu (MBKT) sejumlah RM25.96 juta.

4.4.6.8. Bayaran Di Bawah Arahan Perbendaharaan 58(a)

Arahan Perbendaharaan 58(a) [AP58(a)] memperuntukkan bahawa bayaran terhadap bekalan/perkhidmatan yang telah diterima pada tahun sebelumnya boleh dibuat pada tahun semasa dengan syarat Kementerian/Jabatan mempunyai baki peruntukan yang mencukupi pada tahun di mana bekalan/perkhidmatan tersebut diterima dan tiada sebarang keraguan tentang sebab berlaku kelewatan pembayaran tersebut. Semakan Audit terhadap bayaran di bawah AP58(a) mendapati bayaran berjumlah RM0.17 juta telah dibuat pada tahun 2016 iaitu menurun sejumlah RM0.15 juta atau 47.0% berbanding RM0.32 juta pada tahun 2015. Bayaran di bawah AP 58(a) pada tahun 2016 adalah yang terendah dalam tempoh lima (5) tahun. Jumlah bayaran mengikut Jabatan/Pejabat yang membuat pembayaran di bawah AP58(a) pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.16**. Pembayaran di bawah AP58(a) bagi Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri

Terengganu adalah yang tertinggi iaitu sejumlah RM0.10 juta atau 58.8% daripada keseluruhan jumlah bayaran AP58(a) pada tahun 2016. Kelewatian menerima bil dan tuntutan dari pembekal merupakan punca utama pembayaran di bawah AP58(a).

JADUAL 4.16
SENARAI JABATAN/PEJABAT YANG MEMBUAT PEMBAYARAN
DI BAWAH ARAHAN PERBENDAHARAAN 58(A) PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN/ PEJABAT	2015		2016		PERUBAHAN	
		BIL. BAUCAR BAYARAN	JUMLAH (RM Juta)	BIL. BAUCAR BAYARAN	JUMLAH (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan Negeri	61	0.25	35	0.10	-0.15	-60.0
2.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	5	0.001	4	0.05	0.049	4,900.0
3.	Jabatan Hal Ehwal Agama Negeri	8	0.01	13	0.01	0.00	0.0
4.	Jabatan/Pejabat Lain*	35	0.06	6	0.01	-0.05	-83.3
JUMLAH		109	0.32	58	0.17	-0.15	-47.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

*Nota:

Tiga (3) Jabatan/Pejabat bagi tahun 2015

Empat (4) Jabatan/Pejabat bagi tahun 2016

4.5. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

4.5.1. Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan mengikut Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaunkan semua pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan dan pindahan penerimaan pinjaman ke Akaun Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air atau kumpulan wang lain yang berkaitan.

4.5.2. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri tidak menerima sebarang pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan. Ini menjadikan Akaun Pinjaman Disatukan berbaki kosong iaitu sama seperti baki pada tahun 2015 dan tahun sebelumnya. Pinjaman terakhir yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan adalah pada tahun 2013 berjumlah RM22.93 juta bagi membiayai projek bekalan air.

4.5.3. Trend terimaan pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Carta 4.6**.

CARTA 4.6
TREND TERIMAAN PINJAMAN DARIPADA
KERAJAAN PERSEKUTUAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

4.6. AKAUN AMANAH DISATUKAN

4.6.1. Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Wang Deposit. Semua penerimaan dan pembayaran wang amanah diakaunkan mengikut kehendak Arahan Amanah di bawah Seksyen 9 dan Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957. Pada akhir tahun 2016, baki Akaun Amanah Disatukan adalah berjumlah RM209.58 juta iaitu meningkat dengan ketaranya sejumlah RM138.57 juta atau 195.1% berbanding RM71.01 juta pada tahun 2015. Kedudukan Akaun Amanah Disatukan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.17**.

JADUAL 4.17
KEDUDUKAN AKAUN AMANAH DISATUKAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:				
i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	-224.24	-238.02	-13.78	-6.1
• Kumpulan Wang Pembangunan	-696.94	-690.46	6.48	0.9
• Kumpulan Wang Bekalan Air	76.32	72.86	-3.46	-4.5
• Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	396.38	379.58	-16.80	-4.2
ii) Kumpulan Wang Amanah Awam	69.66	174.36	104.70	150.3
iii) Akaun Wang Deposit	225.59	273.24	47.65	21.1
BAKI PADA 31 DISEMBER	71.01	209.58	138.57	195.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.6.2. Analisis Audit menunjukkan peningkatan baki Akaun Amanah Disatukan pada tahun 2016 dipengaruhi oleh peningkatan Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Wang Deposit yang meningkat masing-masing sejumlah RM104.70 juta dan RM47.65 juta pada tahun 2016. Manakala Kumpulan Wang Amanah Kerajaan menurun sejumlah RM13.78 juta pada tahun 2016 menjadi baki defisit RM238.02 juta berbanding baki defisit RM224.24 juta pada tahun 2015. Penurunan ini adalah disebabkan oleh penurunan baki Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan dan Kumpulan Wang Bekalan Air yang menurun masing-masing sejumlah RM16.80 juta dan RM3.46 juta pada tahun 2016.

4.6.3. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan mengikut Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 bagi mengakaunkan terimaan daripada peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu. Kumpulan Wang Amanah ini adalah kumpulan wang pusingan yang mana pembayaran daripada kumpulan wang ini tidak boleh melebihi had peruntukan yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri. Kumpulan Wang Amanah ini disenaraikan dalam Akta Tatacara Kewangan 1957 (Jadual Kedua dan Jadual Ketiga) yang terdiri daripada Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan.

4.6.3.1. Kumpulan Wang Pembangunan

- Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 (Akta 406) dan diperakaunkan dalam Penyata Kumpulan Wang Pembangunan. Sumber kewangan Kumpulan Wang ini diperoleh melalui caruman daripada Akaun Hasil Disatukan, Terimaan Pemberian dan Pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan serta Terimaan Bayaran Balik Pinjaman daripada Agensi Kerajaan Negeri. Wang dalam Kumpulan Wang ini hanya boleh dibelanjakan untuk maksud yang ditentukan dalam Akta tersebut. Kedudukan baki Kumpulan Wang Pembangunan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.18**.

JADUAL 4.18
KEDUDUKAN BAKI KUMPULAN WANG
PEMBANGUNAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	-574.16	-696.94	-122.78	-21.4
Penerimaan	782.29	626.00	-156.29	-20.0
Pembayaran	905.07	619.52	-285.55	-31.6
Surplus/Defisit Semasa	-122.78	6.48	129.26	105.3
BAKI PADA 31 DISEMBER	-696.94	-690.46	6.48	0.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- b. Pada tahun 2016, Kumpulan Wang Pembangunan telah mencatatkan surplus berjumlah RM6.48 juta berbanding defisit RM122.78 juta pada tahun 2015. Surplus ini adalah disebabkan oleh penerimaan berjumlah RM626 juta melebihi pembayaran berjumlah RM619.52 juta. Ini menjadikan baki defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2016 menurun sejumlah RM6.48 juta atau 0.9% menjadi RM690.46 juta berbanding RM696.94 juta pada tahun 2015.
- c. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri telah membelanjakan sejumlah RM619.52 juta bagi membiayai pelbagai projek pembangunan berbanding RM905.07 juta pada tahun 2015. Kedudukan perbelanjaan pembangunan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.19**.

JADUAL 4.19
KEDUDUKAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN/PEJABAT	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	842.27	574.75	-267.52	-31.8
2.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	19.84	29.74	9.9	49.9
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	10.01	5.95	-4.06	-40.6
4.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	7.13	4.00	-3.13	-43.9
5.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	7.93	1.00	-6.93	-87.4
6.	Pejabat Daerah Besut	2.00	0.60	-1.40	-70.0
7.	Pejabat Daerah Dungun	2.00	0.50	-1.50	-75.0
8.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	2.00	0.40	-1.60	-80.0
9.	Pejabat Daerah Kemaman	1.87	0.40	-1.47	-78.6
10.	Pejabat Daerah Marang	2.00	0.40	-1.60	-80.0
11.	Jabatan Pertanian Negeri	1.16	0.40	-0.76	-65.5
12.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	0.00	0.40	0.40	100.0
13.	Pejabat Daerah Setiu	1.98	0.30	-1.68	-84.8
14.	Pejabat Perhutanan Negeri	1.33	0.30	-1.03	-77.4
15.	Pejabat Perkhidmatan Veterinar	1.37	0.30	-1.07	-78.1
16.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	2.18	0.08	-2.10	-96.3
JUMLAH		905.07	619.52	-285.55	-31.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- d. Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan mencatatkan perbelanjaan tertinggi iaitu sejumlah RM574.75 juta pada tahun 2016 iaitu 92.8% daripada keseluruhan perbelanjaan pembangunan pada tahun 2016. Perbelanjaan sejumlah RM574.75 juta ini antaranya adalah bagi membiayai perbelanjaan pembangunan Kawasan Bebas Cukai Tasik Kenyir sejumlah RM84.40 juta, Pembangunan Daerah Kuala Nerus sejumlah RM84.01 juta, Program Pembasmian Kemiskinan, Pembangunan Kampung dan Masyarakat sejumlah RM28.69 juta dan Pembinaan Jambatan di atas Sungai Terengganu ke Pulau Sekati, Manir Terengganu sejumlah RM26.76 juta.

Manakala, Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri mencatatkan perbelanjaan kedua tertinggi iaitu sejumlah RM29.74 juta bagi perbelanjaan Pengambilan Balik Tanah.

4.6.3.2. Kumpulan Wang Bekalan Air

- Kumpulan Wang Bekalan Air ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Bekalan Air (Tatacara Kewangan dan Perakaunan) 1980. Sumber kewangan Kumpulan Wang ini diperoleh melalui caruman daripada Kerajaan Negeri dan pindahan daripada Akaun Pinjaman Disatukan. Baki Kumpulan Wang Bekalan Air pada akhir tahun 2016 adalah berjumlah RM72.86 juta berbanding RM76.32 juta pada tahun 2015 iaitu menurun sejumlah RM3.46 juta. Penurunan sebanyak 4.5% ini adalah disebabkan pembayaran sejumlah RM3.46 juta dan tiada penerimaan pada tahun 2016. Kerajaan Negeri tidak menerima sebarang pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi projek bekalan air pada tahun 2016. Kedudukan Kumpulan Wang Bekalan Air pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.20**.

**JADUAL 4.20
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG
BEKALAN AIR PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015**

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	81.14	76.32	-4.82	-5.9
Penerimaan	0.00	0.00	0.00	0.0
Pembayaran	4.82	3.46	-1.36	-28.2
Surplus/Defisit Semasa	-4.82	-3.46	1.36	28.2
BAKI PADA 31 DISEMBER	76.32	72.86	-3.46	-4.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- Antara projek yang dibuat pembayaran pada tahun 2016 adalah Program Mengurangkan Kadar Air Kehilangan Air Tidak Terhasil (NRW) Terengganu berjumlah RM1.49 juta, Projek Penukaran Paip-paip Lama Seluruh Negeri berjumlah RM0.65 juta dan Pemasangan Paip Air Baru/Retikulasi berjumlah RM0.48 juta.

4.6.3.3. Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

- Kedudukan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.21**.

JADUAL 4.21
KEDUDUKAN PELBAGAI KUMPULAN WANG
AMANAH KERAJAAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL	BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Penyelesaian	12.98	12.00	-0.98	-7.6
2.	Akaun Perniagaan	0.11	0.17	0.06	54.5
3.	Akaun Pinjaman	56.63	59.93	3.30	5.8
4.	Kumpulan Wang Luar Jangka	5.00	5.00	0.00	0.0
5.	Pelbagai Kumpulan Wang Amanah	321.66	302.48	-19.18	-6.0
BAKI PADA 31 DISEMBER		396.38	379.58	-16.80	-4.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

- b. Analisis Audit menunjukkan baki Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada akhir tahun 2016 adalah berjumlah RM379.58 juta iaitu menurun sejumlah RM16.80 juta atau 4.2% berbanding RM396.38 juta pada tahun 2015. Ini disebabkan oleh baki Akaun Pelbagai Kumpulan Wang Amanah telah menurun sejumlah RM19.18 juta atau 6.0% menjadi RM302.48 juta berbanding RM321.66 juta pada tahun 2015. Penurunan ini adalah disebabkan oleh tiada tempoh Akaun Kena Bayar (AKB) pada tahun 2016 berbanding tahun 2015 yang mencatatkan AKB sejumlah RM50.62 juta.

- c. **Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri**
 - i. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri diwujudkan bertujuan untuk mengakaunkan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan berdasarkan peruntukan Perkara 109(1)(b), Perlembagaan Persekutuan bagi membiayai penyelenggaraan jalan negeri yang dilaksanakan oleh Jabatan Kerja Raya dan Pihak Berkuasa Tempatan. Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri telah ditubuhkan di bawah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957.

 - ii. Pada tahun 2016, baki Kumpulan Wang ini menunjukkan peningkatan sejumlah RM31.44 juta atau 14.2% menjadi RM252.48 juta berbanding RM221.04 juta pada tahun 2015. Peningkatan ini disebabkan oleh terimaan berjumlah RM161.75 juta adalah lebih tinggi berbanding perbelanjaan yang berjumlah RM130.31 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.22**.

JADUAL 4.22
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG AMANAH
PENYELENGGARAAN JALAN NEGERI PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	238.98	221.04	-17.94	-7.5
Terimaan	152.59	161.75	9.16	6.0
Perbelanjaan	170.53	130.31	-40.22	-23.6
BAKI PADA 31 DISEMBER	221.04	252.48	31.44	14.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

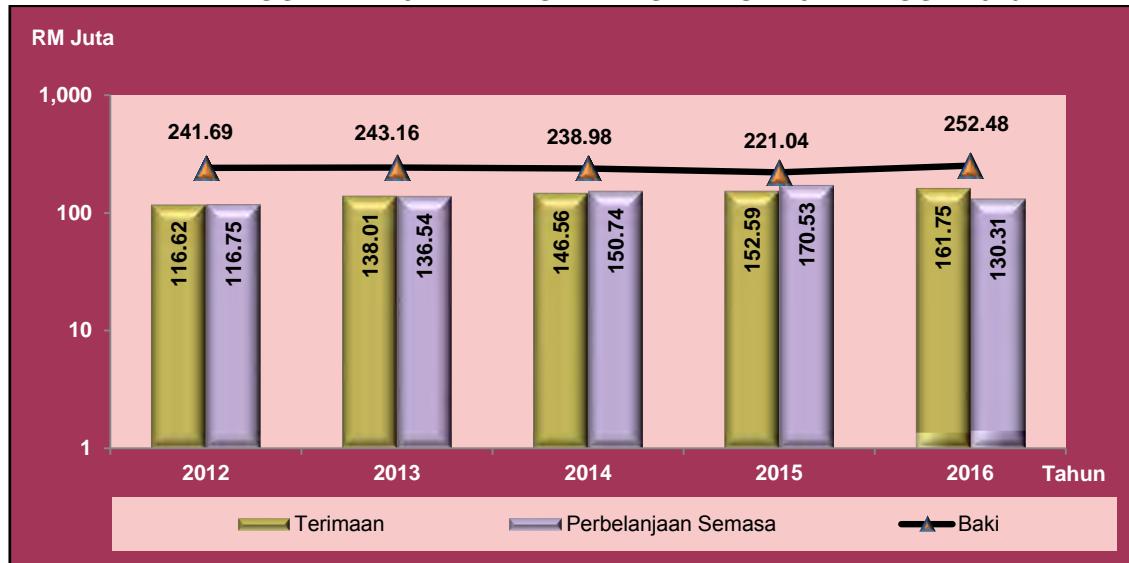
iii. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Penyelenggaraan Jalan Negeri bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.23** dan **Carta 4.7**.

JADUAL 4.23
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG AMANAH
PENYELENGGARAAN JALAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

TAHUN	BAKI PADA 1 JANUARI	TERIMAAN	PERBELANJAAN SEMASA	BAKI PADA 31 DISEMBER	PERBELANJAAN BERBANDING TERIMAAN
	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(%)
2012	241.82	116.62	116.75	241.69	100.1
2013	241.69	138.01	136.54	243.16	98.9
2014	243.16	146.56	150.74	238.98	102.8
2015	238.98	152.59	170.53	221.04	111.8
2016	221.04	161.75	130.31	252.48	80.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.7
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG AMANAH
PENYELENGGARAAN JALAN NEGERI BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

iv. Pada tahun 2016, sejumlah RM130.31 juta atau 80.6% telah dibelanjakan daripada jumlah terimaan RM161.75 juta bagi membiayai kerja-kerja penyenggaraan jalan negeri yang dilaksanakan oleh agensi pelaksana. Berdasarkan *Malaysian Road Record Information System* (MARRIS), panjang jalan negeri sehingga 31 Disember 2016 adalah 12,311.34 km.

d. Akaun Kena Bayar

Akaun ini diwujudkan bagi menyelesaikan tanggungan Kerajaan Negeri terhadap pelbagai bekalan dan perkhidmatan yang tidak sempat dibayar pada akhir tahun semasa dan dibayar pada awal tahun berikutnya. Pada tahun 2016, Perbendaharaan Negeri telah mengeluarkan Pekeliling Perbendaharaan Negeri Terengganu Bil. 4 Tahun 2016 yang menetapkan penutupan akaun tahun 2016 dilaksanakan dalam tahun yang sama dan tiada tempoh Akaun Kena Bayar (AKB). Ini adalah bagi memastikan penutupan akaun tahun 2016 dilaksanakan ke arah pelaksanaan perakaunan akruan Kerajaan Negeri pada tahun 2018.

4.6.4. Kumpulan Wang Amanah Awam

4.6.4.1. Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 untuk mengakaunkan wang yang diperuntukkan daripada Kerajaan, sumbangan daripada orang awam dan organisasi kepada Kerajaan Negeri bagi tujuan tertentu. Pengurusan Kumpulan Wang ini perlu dibuat mengikut Arahan Amanah yang diluluskan oleh Perbendaharaan Negeri. Baki Kumpulan Wang ini pada akhir tahun 2016 adalah berjumlah RM174.36 juta berbanding RM69.66 juta pada tahun 2015 iaitu meningkat sejumlah RM104.70 juta atau 150.3%. Kedudukan Kumpulan Wang Amanah Awam pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.24**.

JADUAL 4.24
KEDUDUKAN KUMPULAN WANG
AMANAH AWAM PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	69.60	69.66	0.06	0.1
Penerimaan	56.38	276.97	220.59	391.3
Pembayaran	56.32	172.27	115.95	205.9
BAKI PADA 31 DISEMBER	69.66	174.36	104.70	150.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

4.6.4.2. Analisis Audit mendapati akaun amanah yang menunjukkan peningkatan ketara antaranya adalah Akaun Amanah Dana Khas yang

meningkat sejumlah RM105.35 juta dan Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalan Raya sejumlah RM4.99 juta. Manakala Akaun Amanah yang menunjukkan penurunan ketara antaranya adalah Kumpulan Wang Pembangunan Hutan yang menurun sejumlah RM2.37 juta dan Akaun Amanah Tabung Darul Iman 1 sejumlah RM1.85 juta.

4.6.4.3. Pada tahun 2016, terdapat satu (1) akaun amanah baru yang ditubuhkan iaitu Akaun Amanah Projek Ternakan di bawah Program Pembasmian Kemiskinan Negeri Terengganu berjumlah RM0.22 juta. Tujuan penubuhan akaun amanah ini adalah bagi mengumpul bayaran yang diterima dari pengusaha-pengusaha projek ternakan dan asas ternakan yang telah dibangunkan oleh Jabatan Perkhidmatan Veterinar di bawah Program Pembasmian Kemiskinan Negeri Terengganu.

4.6.4.4. Pada tahun 2016, tiada akaun amanah awam yang ditutup. Bagaimanapun, terdapat satu (1) akaun amanah awam iaitu Akaun Amanah Projek Padang Hiliran Fasa 1 yang tidak bergerak melebihi lima (5) tahun sejak tahun 2012 tetapi masih belum ditutup. Baki akaun amanah ini pada 31 Disember 2016 adalah berjumlah RM0.06 juta. Kerajaan Negeri telah mengambil tindakan dengan menutup akaun amanah tersebut pada 25 Julai 2017.

4.6.4.5. Kumpulan Wang Pembangunan Hutan

- a. Kumpulan Wang ini diwujudkan mengikut Seksyen 56, Akta Perhutanan Negara 1984 (Akta 313). Tujuan penubahannya adalah untuk melaksanakan pelbagai projek seperti menyedia, melaksana dan mengkaji semula rancangan pengurusan hutan negeri. Punca kewangan bagi Kumpulan Wang ini terdiri daripada pindahan daripada Akaun Hasil Disatukan dan kutipan ses kayu balak.
- b. Pada tahun 2016, Kumpulan Wang ini mencatatkan defisit sejumlah RM2.37 juta disebabkan perbelanjaan yang berjumlah RM5.29 juta melebihi penerimaan yang berjumlah RM2.92 juta. Defisit ini menjadikan baki terkumpul Kumpulan Wang ini menurun menjadi RM0.61 juta berbanding RM2.98 juta pada tahun 2015. Baki Kumpulan Wang Pembangunan Hutan bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.25**.

JADUAL 4.25
BAKI KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN HUTAN BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

PERKARA	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	5.31	6.56	5.65	4.04	2.98
Penerimaan	6.20	4.87	5.44	3.21	2.92
Pembayaran	4.95	5.78	7.05	4.27	5.29
Surplus/Defisit	1.25	-0.91	-1.61	-1.06	-2.37
BAKI PADA 31 DISEMBER	6.56	5.65	4.04	2.98	0.61

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

- c. Analisis Audit mendapati kutipan ses kayu balak pada tahun 2016 telah menurun sejumlah RM0.29 juta atau 9.0% kepada RM2.92 juta berbanding RM3.21 juta pada tahun 2015. Penurunan ini disebabkan oleh penurunan pengeluaran kayu balak sebanyak 21,821 meter padu daripada 296,186 meter padu pada tahun 2015 kepada 274,365 meter padu pada tahun 2016. Manakala perbelanjaan Kumpulan Wang pula mencatatkan peningkatan sejumlah RM1.02 juta atau 23.9% menjadi RM5.29 juta pada tahun 2016 berbanding RM4.27 juta pada tahun 2015.

4.6.4.6. Amanah Dana Khas

- a. Akaun Amanah Dana Khas ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957. Tujuan penubuhan akaun ini adalah untuk memperakaunkan wang yang diterima bagi melaksanakan program yang dibiayai di bawah Dana Khas. Penerimaan akaun amanah ini adalah terdiri daripada wang yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan dan sumbangan orang awam, pihak berkuasa berkanun atau mana-mana entiti yang tidak dibiayai sepenuhnya oleh Kerajaan Malaysia dan Negeri Terengganu.
- b. Pada tahun 2016, akaun ini berbaki RM140.99 juta iaitu meningkat sejumlah RM105.35 juta atau 295.6% berbanding RM35.64 juta pada tahun 2015. Penerimaan pada tahun 2016 berjumlah RM118.50 juta adalah merupakan peruntukan dana khas daripada Kerajaan Persekutuan bagi lebihan penjimatan Projek Lebuh Raya Pantai Timur 2 (LPT 2). Kedudukan Akaun Amanah Dana Khas bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di Jadual 4.26.

JADUAL 4.26
KEDUDUKAN AKAUN AMANAH DANA KHAS BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

PERKARA	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Baki Pada 1 Januari	70.95	57.87	47.69	39.37	35.64
Penerimaan	4.65	4.19	4.47	2.97	118.50
Pembayaran	17.73	14.37	12.79	6.70	13.15
Surplus/Defisit	-13.08	-10.18	-8.32	-3.73	105.35
BAKI PADA 31 DISEMBER	57.87	47.69	39.37	35.64	140.99

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2012 hingga 2016

- c. Analisis Audit menunjukkan Akaun Amanah ini mencatatkan surplus sejumlah RM105.35 juta pada tahun 2016 berbanding defisit sejumlah RM3.73 juta pada tahun 2015. Pada tahun 2016, penerimaan sejumlah RM118.50 juta adalah lebih tinggi berbanding perbelanjaan sejumlah RM13.15 juta. Ini menjadikan baki terkumpul Akaun Amanah Dana Khas pada akhir tahun 2016 berjumlah RM140.99 juta berbanding RM35.64 juta pada tahun 2015. Pada tahun 2016, sejumlah RM10.51 juta telah dibelanjakan bagi Projek Desa Taqwa dan Projek Merekabentuk, Bina Siap dan Naik Taraf Laluan FT3 – Awana Kijal ke Kemasik. Selain itu, sejumlah RM2.64 juta telah dibelanjakan oleh dua (2) Pusat Tanggungjawab antaranya bagi tujuan kesihatan dan pembangunan pelancongan di Tasik Puteri dan Al - Muktafi Billah Shah (AMBS), Dungun.

4.6.5. Akaun Wang Deposit

4.6.5.1. Deposit merupakan wang yang diterima oleh sesebuah Jabatan bagi maksud tertentu dan perlu dikembalikan setelah selesai maksudnya. Pada akhir tahun 2016, Kerajaan Negeri mempunyai dua (2) jenis deposit iaitu Deposit Am dan Deposit Wang Jaminan Pelaksanaan yang diselenggarakan oleh 27 Jabatan/Pejabat melalui 69 akaun deposit yang berjumlah RM273.24 juta. Baki akaun deposit pada tahun 2016 telah meningkat sejumlah RM47.65 juta atau 21.1% berbanding tahun 2015 yang berjumlah RM225.59 juta. Pada tahun 2016, sebanyak 13 Jabatan/Pejabat mempunyai deposit melebihi RM1.0 juta. Manakala 14 Jabatan/ Pejabat lain mempunyai deposit di antara RM120 hingga RM0.89 juta yang mana jumlah keseluruhan bagi 14 Jabatan/Pejabat tersebut berjumlah RM3.55 juta. Kedudukan Deposit pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.27**.

JADUAL 4.27
KEDUDUKAN DEPOSIT PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	TAHUN		PERUBAHAN	
			2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	4	41.41	67.80	26.39	63.7
2.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	1	52.66	53.74	1.08	2.1
3.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	5	44.14	40.06	-4.08	-9.2
4.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2	26.44	35.39	8.95	33.9
5.	Jabatan Perhutanan Negeri	2	18.95	22.15	3.20	16.9
6.	Pejabat Tanah Besut	4	0.56	9.03	8.47	1,512.5
7.	Pejabat Tanah Kuala Nerus	4	0.00	8.76	8.76	100.0
8.	Pejabat Tanah Kemaman	4	12.95	7.62	-5.33	-41.2
9.	Pejabat Tanah Dungun	4	4.91	6.36	1.45	29.5
10.	Pejabat Tanah Marang	4	6.09	6.16	0.07	1.1
11.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	2	5.54	4.50	-1.04	-18.8
12.	Pejabat Tanah Hulu Terengganu	4	4.04	4.17	0.13	3.2
13.	Pejabat Tanah Setiu	3	3.58	3.95	0.37	10.3
14.	Jabatan/ Pejabat Lain	26*	4.32	3.55	-0.77	-17.8
JUMLAH		69	225.59	273.24	47.65	21.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2015 dan 2016

*Nota: - Tahun 2015 – 28 Akaun (13 Jabatan/Pejabat)
- Tahun 2016 – 26 Akaun (14 Jabatan/Pejabat)

4.6.5.2. Analisis Audit mendapati baki Akaun Deposit bagi 15 Jabatan/Pejabat telah mencatatkan peningkatan manakala 11 Jabatan/Pejabat telah mencatatkan penurunan dan satu (1) Jabatan tidak mencatatkan perubahan berbanding tahun 2015. Pejabat Tanah Kuala Terengganu mempunyai deposit paling tinggi iaitu berjumlah RM67.80 juta pada akhir tahun 2016 diikuti dengan Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri sejumlah RM53.74 juta dan Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri sejumlah RM40.06 juta. Antara deposit tertinggi yang diterima oleh Pejabat Tanah Kuala Terengganu adalah daripada Tenaga Nasional Berhad (TNB) sejumlah RM61.56 juta serta Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu dan Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri masing-masing sejumlah RM2.35 juta dan RM2.23 juta bagi deposit pengambilan balik tanah.

4.6.5.3. Pejabat Tanah Kuala Terengganu mencatatkan peningkatan ketara sejumlah RM26.39 juta menjadi RM67.80 juta berbanding RM41.41 juta pada tahun 2015. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh terimaan deposit daripada TNB bagi pengambilan balik tanah untuk projek pencawang Kampung Tanjung dan Kampung Tiong Kuala Terengganu. Manakala Pejabat Tanah Kemaman mencatatkan penurunan ketara sejumlah RM5.33 juta menjadi RM7.62 juta berbanding RM12.95 juta pada tahun 2015. Penurunan ini adalah disebabkan oleh deposit premium tanah telah dikreditkan ke akaun hasil Premium Tukar

Syarat (Kod 73601) dan bayaran balik deposit telah dibuat kepada pendeposit pada tahun 2016.

4.6.5.4. Pada tahun 2016, Pejabat Tanah Hulu Terengganu telah membuat pewartaan deposit sejumlah RM0.16 juta iaitu deposit dari tahun 2004 hingga 2009 melibatkan 100 pendeposit dan telah dikreditkan ke akaun hasil.

4.6.5.5. Mengikut Arahan Perbendaharaan 162, deposit yang tidak dituntut selepas tempoh 12 bulan dari tarikh deposit boleh dikembalikan kepada pendeposit, hendaklah diwartakan. Sekiranya deposit berkenaan masih tidak dituntut selepas tiga (3) bulan, ia hendaklah dikreditkan ke Akaun Hasil Disatukan. **Analisis Audit mendapati sebanyak 58 akaun deposit sejak tahun 1967 hingga 2014 berjumlah RM226.34 juta yang melibatkan 7,690 pendeposit masih tidak dituntut seperti di Jadual 4.28. Deposit yang boleh dikembalikan tetapi masih tidak dituntut hendaklah diambil tindakan pewartaan.**

**JADUAL 4.28
DEPOSIT TIDAK DITUNTUT BAGI TAHUN 1967 HINGGA 2014**

BIL.	JABATAN/PEJABAT	BIL. AKAUN DEPOSIT	BIL. PENDEPOSIT	TEMPOH DEPOSIT DITERIMA	JUMLAH DEPOSIT (RM Juta)
1.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	4	257	1997-2014	66.43
2.	Pejabat Pengarah Tanah Dan Galian Negeri	1	171	1999-2014	52.29
3.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan Negeri	4	667	1983-2014	38.39
4.	Jabatan Perhutanan Negeri	2	1,126	1990-2014	21.36
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	2	2,783	1967-2014	19.11
6.	Pejabat Tanah Kemaman	4	567	1975-2014	7.18
7.	Pejabat Tanah Marang	4	197	1992-2013	5.98
8.	Pejabat Tanah Dungun	4	367	1990-2014	4.51
9.	Pejabat Tanah Setiu	3	151	1992-2014	2.91
10.	Pejabat Tanah Hulu Terengganu	3	387	1984-2014	2.91
11.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	2	113	1985-2014	2.81
12.	Jabatan Bekalan Air	2	45	1999-2014	0.58
13.	Pejabat Tanah Besut	3	67	1988-2013	0.42
14.	Pejabat Daerah Kemaman	3	166	1973-2014	0.39
15.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	1	89	1993-2014	0.30
16.	Jabatan Kehakiman Syariah Negeri	1	248	1992-2014	0.21
17.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	2	24	2007-2014	0.12
18.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	2	14	1992-2014	0.10
19.	Pejabat Daerah Dungun	2	154	1998-2013	0.10
20.	Pejabat Daerah Besut	2	14	2006-2014	0.07
21.	Pejabat Daerah Marang	2	34	2009-2014	0.06
22.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	1	23	1976-2009	0.05
23.	Pejabat Daerah Setiu	1	10	2007-2011	0.03
24.	Jabatan Hal Ehwal Agama Negeri	2	15	2007-2014	0.03
25.	Jabatan Pertanian Negeri	1	1	2013	0.00012
JUMLAH		58	7,690		226.34

Sumber: Jabatan Audit Negara

4.7. PENYATA PRESTASI KEWANGAN

4.7.1. Penyata Prestasi Kewangan menunjukkan lebihan atau kurangan hasil keseluruhan berbanding jumlah perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta sumber pembiayaannya. Hasil terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil. Manakala perbelanjaan mengurus terdiri daripada emolumen, perkhidmatan dan bekalan, aset, pemberian dan kenaan bayaran tetap serta perbelanjaan lain. Kedudukan Penyata Prestasi Kewangan pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.29**.

JADUAL 4.29
KEDUDUKAN PENYATA PRESTASI KEWANGAN PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Hasil	2,214.83	1,604.77	-610.06	-27.5
(-) Belanja Mengurus	1,606.71	1,236.06	-370.65	-23.1
(-) Belanja Pembangunan	905.07	619.52	-285.55	-31.6
KURANGAN KESELURUHAN	-296.95	-250.81	46.14	-15.5
Pinjaman	-6.64	-11.04	-4.40	66.3
Terimaan Balik Pinjaman Dan Pelbagai Terimaan	43.38	6.00	-37.38	-86.2
Perubahan Tunai, Pelaburan Dan Amanah	260.21	255.85	-4.36	-1.7
JUMLAH PEMBIAYAAN	296.95	250.81	-46.14	-15.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri

4.7.2. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri mencatatkan kurangan keseluruhan berjumlah RM250.81 juta berbanding kurangan keseluruhan berjumlah RM296.95 juta pada tahun 2015. Kurangan ini adalah disebabkan oleh penurunan hasil sejumlah RM610.06 juta.

4.8. PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum adalah penyata yang menunjukkan aset dan tanggungan Kerajaan Negeri yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan. Penyata ini terdiri daripada Memorandum Aset dan Memorandum Liabiliti. Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan Kerajaan Negeri iaitu pinjaman boleh dituntut dan pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan. Manakala Memorandum Liabiliti pula menunjukkan liabiliti Kerajaan Negeri iaitu hutang awam.

4.8.1. Pinjaman Boleh Dituntut

4.8.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi Negeri dengan menggunakan sumber Kerajaan Negeri atau pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan. Pada tahun

2016, Kerajaan Negeri telah memberi 13 pinjaman kepada Terengganu Incorporated Sdn. Bhd. (TISB) berjumlah RM194.47 juta. Pinjaman ini merupakan pengambil alihan *Attributable Liabilities* daripada Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT) kepada TISB sebagaimana keputusan Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri (MMKN) yang bersidang kali ke 36 tahun 2016 pada 30 November 2016. Sehubungan itu, baki pokok pada 1 Januari 2016 dinyatakan semula sebagaimana kelulusan MMKN.

4.8.1.2. Pada akhir tahun 2016, baki Pinjaman Boleh Dituntut (pokok dan tunggakan faedah) adalah berjumlah RM256.44 juta berbanding RM260.78 juta pada tahun 2015 iaitu menurun sejumlah RM4.34 juta. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.30**.

**JADUAL 4.30
KEDUDUKAN BAKI PINJAMAN
BOLEH DITUNTUT PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015**

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	260.78	67.97	-192.81	-73.9
2.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd.	0.00	188.47	188.47	100.0
JUMLAH		260.78	256.44	-4.34	-1.7

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

4.8.1.3. Analisis Audit menunjukkan penurunan baki Pinjaman Boleh Dituntut sejumlah RM4.34 juta adalah disebabkan bayaran balik pinjaman yang dibuat oleh Terengganu Incorporated Sdn. Bhd. (TISB) berjumlah RM6 juta dan pertambahan baki pinjaman yang dinyatakan semula sejumlah RM1.66 juta. Pada tahun 2016, baki pinjaman bagi Pinjaman Yang Dijadual Semula Penyertaan Ekuiti PMINT Dalam Kumpulan Ladang-Ladang Terengganu (KLLT) yang telah diambil alih oleh TISB telah dinyatakan semula kepada RM23.67 juta berbanding RM22.01 juta di bawah PMINT pada tahun 2015.

4.8.1.4. Perubahan baki pinjaman pada tahun 2016 adalah seperti di **Jadual 4.31**.

**JADUAL 4.31
PERUBAHAN BAKI PINJAMAN PADA TAHUN 2016**

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	BAKI PINJAMAN PADA 1 JANUARI 2016		FAEDAH TAHUN 2016 (RM Juta) (C)	BAYARAN BALIK DALAM TAHUN		BAKI PINJAMAN PADA 31 DISEMBESR 2016	
		POKOK (RM Juta) (A)	FAEDAH (RM Juta) (B)		POKOK (RM Juta) (D)	FAEDAH (RM Juta) (E)	POKOK (RM Juta) (A-D)	FAEDAH (RM Juta) (B+C-E)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	53.49	14.48	0.00	0.00	0.00	53.49	14.48
2.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd.	194.47	0.00	0.00	6.00	0.00	188.47	0.00
JUMLAH		247.96	14.48	0.00	6.00	0.00	241.96	14.48

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2016

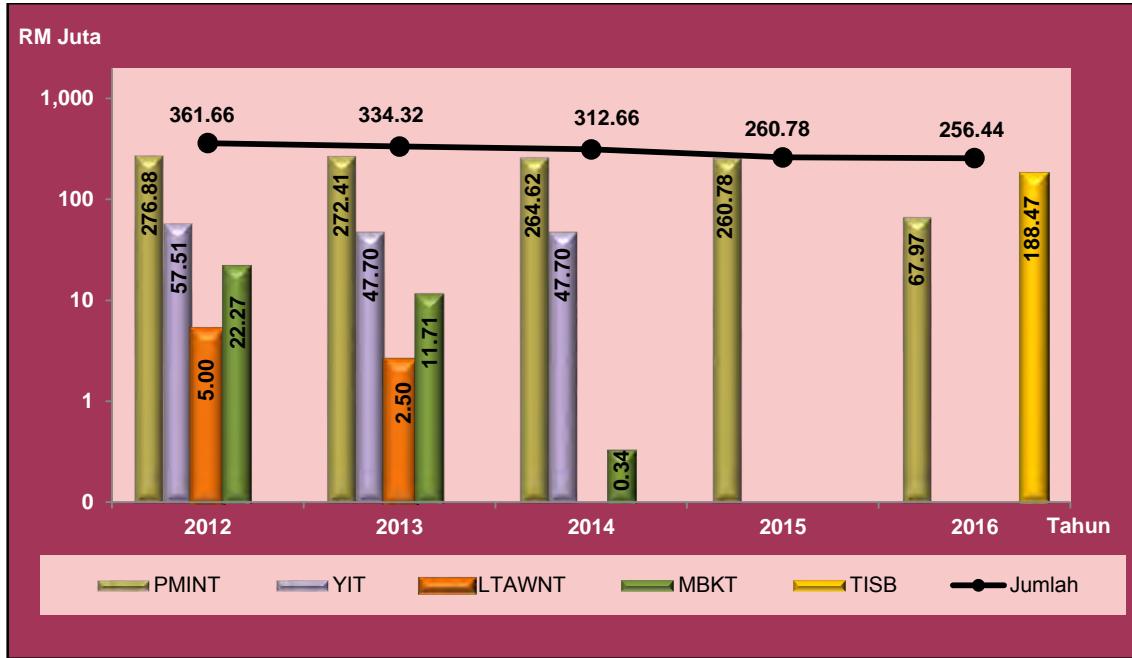
4.8.1.5. Pada tahun 2016, TISB telah membuat bayaran balik pokok sejumlah RM6 juta manakala **PMINT tidak membuat sebarang bayaran balik kepada Kerajaan Negeri**. Kedudukan Baki Pinjaman Boleh Dituntut (pokok dan tunggakan faedah) bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.32** dan **Carta 4.8**.

JADUAL 4.32
KEDUDUKAN BAKI PINJAMAN BOLEH DITUNTUT BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT)	276.88	272.41	264.62	260.78	67.97
2.	Yayasan Islam Terengganu (YIT)	57.51	47.70	47.70	0.00	0.00
3.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT)	5.00	2.50	0.00	0.00	0.00
4.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu (MBKT)	22.27	11.71	0.34	0.00	0.00
5.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd. (TISB)	0.00	0.00	0.00	0.00	188.47
JUMLAH		361.66	334.32	312.66	260.78	256.44

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.8
KEDUDUKAN BAKI PINJAMAN BOLEH DITUNTUT BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.1.6. Analisis Audit mendapati baki Pinjaman Boleh Dituntut menunjukkan trend menurun bermula dari tahun 2013 hingga 2016. Yayasan Islam Terengganu, Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu dan Majlis Bandaraya Kuala Terengganu menunjukkan penurunan baki pinjaman pada

setiap tahun dan dapat diselesaikan sepenuhnya pada tahun 2015. Baki tahun 2016 adalah yang terendah dalam tempoh lima (5) tahun.

4.8.1.7. Pada tahun 2016, bayaran balik pinjaman yang sepatutnya diterima oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM77.69 juta (anuiti tahun semasa sejumlah RM9.72 juta dan tunggakan bayaran balik awal tahun 2016 sejumlah RM67.97 juta). Bagaimanapun, bayaran balik pinjaman yang diterima oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2016 adalah berjumlah RM6 juta iaitu hanya 7.7% daripada bayaran balik yang sepatutnya diterima.

4.8.1.8. Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut

Pada akhir tahun 2016, Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut adalah berjumlah RM71.69 juta iaitu menurun dengan ketara sejumlah RM184.84 juta atau 72.1% berbanding RM256.53 juta pada tahun 2015. Penurunan ini adalah disebabkan oleh pengambil alihan pinjaman daripada PMINT kepada TISB yang mana kesemua tunggakan faedah telah dipokokkan sebagai baki pinjaman kepada TISB. Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.33**.

**JADUAL 4.33
KEDUDUKAN TUNGGAKAN BAYARAN BALIK PINJAMAN
BOLEH DITUNTUT PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015**

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	256.53	67.97	-188.56	-73.5
2.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd.	0.00	3.72	3.72	100.0
JUMLAH		256.53	71.69	-184.84	-72.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

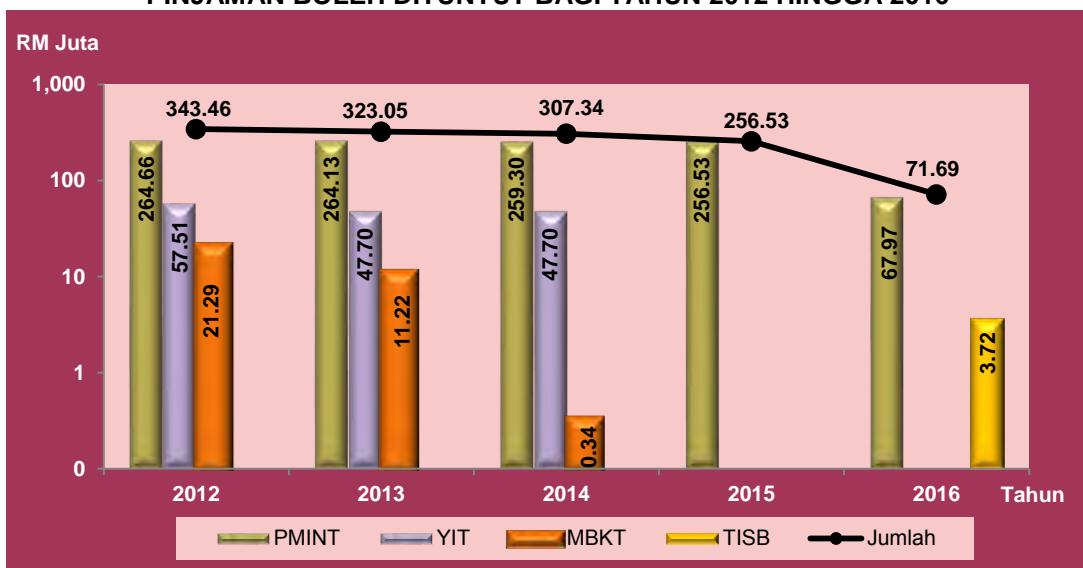
4.8.1.9. Kedudukan tunggakan bayaran balik pinjaman boleh dituntut (pokok dan faedah) bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.34 dan **Carta 4.9**.**

**JADUAL 4.34
KEDUDUKAN TUNGGAKAN BAYARAN BALIK
PINJAMAN BOLEH DITUNTUT BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016**

BIL.	AGENSI/SYARIKAT	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT)	264.66	264.13	259.30	256.53	67.97
2.	Yayasan Islam Terengganu (YIT)	57.51	47.70	47.70	0.00	0.00
3.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu (MBKT)	21.29	11.22	0.34	0.00	0.00
4.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd. (TISB)	0.00	0.00	0.00	0.00	3.72
JUMLAH		343.46	323.05	307.34	256.53	71.69

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.9
KEDUDUKAN TUNGGAKAN BAYARAN BALIK
PINJAMAN BOLEH DITUNTUT BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.1.10. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya baki tunggakan bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut bagi tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan trend menurun. Kedudukan tunggakan pada tahun 2016 adalah yang terendah dalam tempoh lima (5) tahun. Keadaan ini disebabkan oleh penjadualan semula pinjaman yang diambil alih oleh TISB.

4.8.1.11. Mengikut perjanjian pinjaman antara Kerajaan Negeri dan Agensi, bayaran balik pinjaman hendaklah dibayar mengikut jadual bayaran balik dan diselesaikan dalam tempoh yang ditetapkan. Semakan Audit mendapati sebanyak 15 pinjaman yang sepatutnya telah selesai masih mempunyai baki belum selesai berjumlah RM67.97 juta (pokok dan faedah). Pinjaman ini adalah pinjaman yang diberi kepada PMINT yang mana sepatutnya diselesaikan seawal tahun 1988 dan selewatnya pada tahun 2000. Selain itu, sebanyak 13 pinjaman kepada PMINT berjumlah RM45.75 juta (pokok) yang dikeluarkan antara tahun 1980 hingga 1993 belum pernah dibuat bayaran balik. Faedah tertunggak bagi 13 pinjaman ini adalah berjumlah RM11.23 juta menjadikan baki pinjaman yang perlu dijelaskan berjumlah RM56.98 juta.

4.8.2. Pelaburan

4.8.2.1. Pelaburan yang telah dikenakan kepada perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan tidak dilaporkan di Penyata Kedudukan Kewangan tetapi ditunjukkan dalam Penyata Akaun Memorandum. Pada akhir tahun 2016, Pelaburan Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM130.07 juta iaitu menurun sejumrah RM0.50 juta berbanding RM130.57 juta pada tahun 2015. Pelaburan ini merupakan pelaburan saham tak tersiar harga dalam Terengganu

Incorporated Sdn. Bhd. (TISB). Penurunan jumlah pelaburan Kerajaan Negeri pada tahun 2016 adalah disebabkan penutupan syarikat MBI Capital Sdn. Bhd.

4.8.2.2. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti di **Jadual 4.35**.

JADUAL 4.35
KEDUDUKAN PELABURAN BAGI TAHUN 2015 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Terengganu Incorporated Sdn. Bhd.	130.07	130.07	0.00	0.0
2.	MBI Capital Sdn. Bhd.	0.50	0.00	-0.50	-100.0
JUMLAH		130.57	130.07	-0.50	-0.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

4.8.2.3. Pada tahun 2016, Kerajaan Negeri tidak menerima dividen daripada TISB berbanding terimaan dividen sejumlah RM9.83 juta pada tahun 2015.

4.8.3. Hutang Awam

4.8.3.1. Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa ada menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan untuk membiayai projek pembangunannya. Kedudukan Hutang Awam (pokok dan tunggakan faedah) pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.36**.

JADUAL 4.36
KEDUDUKAN HUTANG AWAM PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	BUTIRAN PINJAMAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Bekalan Air	744.17	744.17	0.00	0.0
2.	Perumahan Awam Kos Rendah	91.13	89.36	-1.77	-1.9
3.	Pembangunan Kawasan Perindustrian	37.84	38.00	0.16	0.4
4.	Ladang Awam	51.58	42.98	-8.60	-16.7
5.	Pelaburan	4.26	3.20	-1.06	-24.9
6.	Pembangunan Hutan	1.07	0.78	-0.29	-27.1
JUMLAH		930.05	918.49	-11.56	-1.2

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

4.8.3.2. Analisis Audit menunjukkan pada tahun 2016, baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan menurun sejumlah RM11.56 juta (1.2%) menjadi RM918.49 juta berbanding RM930.05 juta pada tahun 2015. Penurunan ini adalah disebabkan oleh bayaran balik hutang oleh Kerajaan Negeri sejumlah RM15.10 juta (pokok dan faedah) serta pertambahan anuiti tahun semasa dan pelarasian mata wang asing sejumlah RM3.54 juta. Bayaran balik pinjaman kepada Kerajaan Persekutuan sejumlah RM15.10 juta adalah bagi menjelaskan

pinjaman bagi Perumahan Awam Kos Rendah, Pelaburan, Ladang Awam dan Pembangunan Hutan. Baki hutang awam pada tahun 2016 adalah yang terendah dalam tempoh lima (5) tahun.

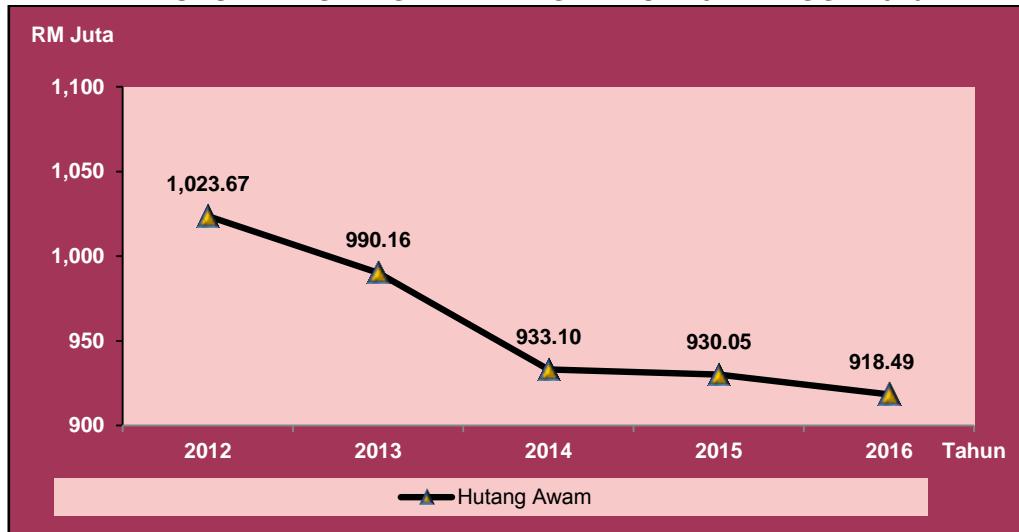
4.8.3.3. Baki hutang awam mengikut rekod Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM918.49 juta manakala baki mengikut rekod Kerajaan Persekutuan adalah berjumlah RM893.48 juta iaitu berbeza sejumlah RM25.01 juta. Perbezaan ini adalah merupakan tunggakan faedah yang diambil kira oleh Kerajaan Negeri sebagai baki hutang yang belum dijelaskan sehingga akhir tahun 2016. Kedudukan Hutang Awam (pokok dan tunggakan faedah) bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.37** dan **Carta 4.10**.

JADUAL 4.37
KEDUDUKAN HUTANG AWAM BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN PINJAMAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Bekalan Air	722.19	743.18	742.77	744.17	744.17
2.	Perumahan Awam Kos Rendah	126.78	105.05	95.25	91.13	89.36
3.	Pembangunan Kawasan Perindustrian	58.20	37.36	37.62	37.84	38.00
4.	Ladang Awam	85.96	77.36	51.58	51.58	42.98
5.	Pelaburan	28.93	26.38	5.32	4.26	3.20
6.	Pembangunan Hutan	1.61	0.83	0.56	1.07	0.78
JUMLAH		1,023.67	990.16	933.10	930.05	918.49

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

CARTA 4.10
KEDUDUKAN HUTANG AWAM BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.3.4. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya baki Hutang Awam bagi tahun 2012 hingga 2016 menunjukkan trend menurun. Baki Hutang Awam menurun daripada RM1.02 bilion pada tahun 2012 kepada RM918.49 juta pada

tahun 2016. Penurunan ini disebabkan Kerajaan Negeri telah membuat bayaran balik sejumlah RM207.43 juta (pokok dan faedah) sepanjang tempoh 2012 hingga 2016 berbanding RM35.59 juta pinjaman yang diterima sepanjang tempoh tersebut.

4.8.3.5. Kedudukan tunggakan bayaran balik Hutang Awam bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.38**.

JADUAL 4.38
KEDUDUKAN TUNGGAKAN BAYARAN BALIK
HUTANG AWAM BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BIL.	BUTIRAN PINJAMAN	TAHUN				
		2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
1.	Bekalan Air	273.20	303.48	339.45	376.63	414.60
2.	Perumahan Awam Kos Rendah	17.13	2.45	0.02	3.47	9.55
3.	Pembangunan Kawasan Perindustrian	50.48	30.81	32.28	33.75	35.23
4.	Ladang Awam	85.96	77.36	51.58	51.58	42.98
5.	Pelaburan	21.48	20.00	0.00	0.00	0.00
6.	Pembangunan Hutan	1.51	0.05	0.00	0.00	0.00
JUMLAH		449.76	434.15	423.33	465.43	502.36

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.8.3.6. Analisis Audit menunjukkan baki tunggakan bayaran balik Hutang Awam menunjukkan trend turun naik. Baki tunggakan bayaran balik Hutang Awam menurun daripada RM449.76 juta pada tahun 2012 kepada RM423.33 juta pada tahun 2014. Bagaimanapun, baki tunggakan bayaran balik Hutang Awam meningkat kepada RM465.43 juta pada tahun 2015 dan terus meningkat kepada RM502.36 juta pada tahun 2016. Baki tunggakan bayaran balik Hutang Awam pada tahun 2016 adalah yang paling tinggi dalam tempoh lima (5) tahun. Baki tunggakan hutang awam telah meningkat sejumlah RM36.93 juta (7.9%) kepada RM502.36 juta pada tahun 2016 berbanding RM465.43 juta pada tahun 2015. Manakala, tunggakan bayaran balik bagi pinjaman bekalan air meningkat setiap tahun dari tahun 2012 hingga tahun 2016.

4.8.3.7. Pada tahun 2016, bayaran balik yang sepatutnya dibuat bagi pinjaman bekalan air adalah berjumlah RM414.60 juta (anuiti tahun semasa sejumlah RM37.97 juta dan tunggakan bayaran balik awal tahun 2016 sejumlah RM376.63 juta). Bagaimanapun, Kerajaan Negeri tidak membuat bayaran balik pinjaman bekalan air pada tahun 2016. Ini menyebabkan tunggakan bayaran balik bagi pinjaman bekalan air meningkat setiap tahun bagi tempoh lima (5) tahun dari tahun 2012 hingga 2016.

4.8.3.8. Mengikut perjanjian pinjaman antara Kerajaan Negeri dan Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman hendaklah dibayar mengikut jadual bayaran balik dan diselesaikan dalam tempoh yang ditetapkan. Semakan Audit

mendapati lima (5) pinjaman di bawah tujuan pinjaman Ladang Awam, Bekalan Air dan Pembangunan Kawasan Perindustrian yang sepatutnya telah selesai seawal tahun 2007 dan selewatnya pada tahun 2016 masih mempunyai baki belum selesai berjumlah RM101.29 juta terdiri daripada baki pokok sejumlah RM88.19 juta dan tunggakan faedah sejumlah RM13.10 juta. Selain itu, sebanyak 35 pinjaman berjumlah RM298.78 juta (pokok) yang dikeluarkan antara tahun 1995 hingga 2012 belum pernah dibuat bayaran balik oleh Kerajaan Negeri. Manakala faedah tertunggak bagi 35 pinjaman ini adalah berjumlah RM9.26 juta menjadikan baki pinjaman yang perlu dijelaskan oleh Kerajaan Negeri berjumlah RM308.04 juta.

4.9. Akaun Belum Terima

4.9.1. Akaun Belum Terima (ABT) adalah sejumlah wang sepatutnya diterima oleh Kerajaan Negeri pada suatu masa tetapi masih belum diterima. Akaun Belum Terima terdiri daripada tunggakan faedah bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut, hasil cukai dan lain-lain hasil. Kedudukan ABT pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.39**.

JADUAL 4.39
KEDUDUKAN AKAUN BELUM TERIMA PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BUTIRAN	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Faedah Pinjaman	65.37	14.48	-50.89	-77.8
Cukai Tanah	15.04	17.96	2.92	19.4
Lain-lain Hasil	0.45	18.00	17.55	3,900.0
JUMLAH	80.86	50.44	-30.42	-37.6

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

4.9.2. Analisis Audit mendapati pada akhir tahun 2016, jumlah ABT Kerajaan Negeri menurun sejumlah RM30.42 juta atau 37.6% menjadi RM50.44 juta berbanding RM80.86 juta pada tahun 2015. Penurunan ini dipengaruhi oleh faedah pinjaman yang menurun dengan ketara sejumlah RM50.89 juta menjadi RM14.48 juta berbanding RM65.37 juta pada tahun 2015. Penurunan ini disebabkan oleh tunggakan 13 pinjaman yang terlibat dengan pengambilalihan pinjaman daripada PMINT kepada TISB yang mana kesemua tunggakan faedah telah dipokokkan sebagai baki pinjaman seperti yang telah dinyatakan di **Perenggan 4.8.1.8**.

4.9.3. Kedudukan Akaun Belum Terima bagi tahun 2012 hingga 2016 adalah seperti di **Jadual 4.40**.

JADUAL 4.40
KEDUDUKAN AKAUN BELUM TERIMA BAGI TAHUN 2012 HINGGA 2016

BUTIRAN	TAHUN				
	2012 (RM Juta)	2013 (RM Juta)	2014 (RM Juta)	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)
Faedah Pinjaman	79.74	75.62	74.63	65.37	14.48
Cukai Tanah	9.63	11.31	11.17	15.04	17.96
Lain-lain Hasil	0.36	1.97	0.43	0.45	18.00
JUMLAH	89.73	88.90	86.23	80.86	50.44

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2012 hingga 2016

4.9.4. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah ABT menunjukkan trend menurun dari tahun 2012 hingga 2016. Tunggakan lain-lain hasil merupakan 35.7% daripada jumlah keseluruhan ABT pada tahun 2016 dan adalah yang tertinggi dalam tempoh lima (5) tahun. Pada tahun 2016, tunggakan lain-lain hasil meningkat dengan ketara sejumlah RM17.55 juta menjadi RM18 juta berbanding RM0.45 juta pada tahun 2015. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh tunggakan Bekalan Air sejumlah RM17.64 juta. Manakala Cukai Tanah mencatatkan peningkatan sejumlah RM2.92 juta atau 19.4% daripada RM15.04 juta pada tahun 2015 kepada RM17.96 juta pada tahun 2016. Kedudukan tunggakan Cukai Tanah mengikut Pejabat Tanah pada tahun 2016 berbanding 2015 adalah seperti di **Jadual 4.41**.

JADUAL 4.41
KEDUDUKAN TUNGGAKAN CUKAI TANAH
MENGIKUT PEJABAT TANAH PADA TAHUN 2016 BERBANDING 2015

BIL.	PEJABAT	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Tanah Kuala Terengganu	3.07	1.89	-1.18	-38.4
2.	Pejabat Tanah Hulu Terengganu	2.39	2.81	0.42	17.6
3.	Pejabat Tanah Kemaman	4.13	5.16	1.03	24.9
4.	Pejabat Tanah Besut	1.85	1.94	0.09	4.9
5.	Pejabat Tanah Marang	1.28	1.58	0.30	23.4
6.	Pejabat Tanah Setiu	1.11	1.25	0.14	12.6
7.	Pejabat Tanah Dungun	1.21	1.69	0.48	39.7
8.	Pejabat Tanah Kuala Nerus	0.00	1.64	1.64	100.0
JUMLAH		15.04	17.96	2.92	19.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

4.9.5. Analisis Audit mendapati kesemua Pejabat Tanah mencatatkan peningkatan tunggakan cukai tanah pada tahun 2016 kecuali Pejabat Tanah Kuala Terengganu yang mencatatkan penurunan sejumlah RM1.18 juta pada tahun 2016. Manakala Pejabat Tanah Kuala Nerus mencatatkan perubahan tunggakan cukai tanah tertinggi iaitu sejumlah RM1.64 juta atau 100.0% disebabkan pengwujudan daerah baru Kuala Nerus pada tahun 2016.

4.10. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.10.1. Secara keseluruhannya, kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada akhir tahun 2016 adalah memuaskan yang merangkumi:

- Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan pada tahun 2016 berjumlah RM114.10 juta menurun sejumlah RM123.76 juta atau 52.0% berbanding RM237.86 juta pada tahun 2015.
- Pelaburan Kerajaan Negeri berjumlah RM231.37 juta pada tahun 2016 menurun sejumlah RM0.50 juta atau 0.4% berbanding RM231.87 juta pada tahun 2015.
- Pelaburan Kerajaan Negeri dalam bentuk simpanan tetap pada tahun 2016 adalah terlebih nyata sejumlah RM1.0 juta kerana mengambil kira deposit sejumlah RM1.0 juta yang dilaburkan kurang daripada tiga (3) bulan. Ini menyebabkan baki pelaburan dalam bentuk simpanan tetap pada akhir tahun 2016 adalah sama dan tidak berubah berbanding tahun 2015 iaitu berjumlah RM101.30 juta.
- Hasil yang diperoleh pada tahun 2016 berjumlah RM1.60 bilion menurun sejumlah RM610.06 juta atau 27.5% berbanding RM2.21 bilion pada tahun 2015.
- Perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri pada tahun 2016 berjumlah RM1.87 bilion iaitu menurun sejumlah RM484.41 juta atau 20.6% berbanding RM2.35 bilion pada tahun 2015.
- Kerajaan Negeri mencatatkan defisit sejumlah RM262.33 juta pada tahun 2016 berbanding defisit RM136.68 juta pada tahun 2015.
- Pembayaran di bawah AP58(a) telah menurun sejumlah RM0.15 juta atau 47.0% menjadi RM0.17 juta berbanding RM0.32 juta pada tahun 2015.
- Akaun Amanah Disatukan meningkat sejumlah RM138.57 juta atau 195.1% menjadi RM209.58 juta pada tahun 2016 berbanding RM71.01 juta pada tahun 2015.
- Defisit Kumpulanwang Pembangunan menurun sejumlah RM6.48 juta atau 0.9% menjadi RM690.46 juta pada tahun 2016 berbanding RM696.94 juta pada tahun 2015.
- Pinjaman Boleh Dituntut menurun sejumlah RM4.34 juta atau 1.7% menjadi RM256.44 juta pada tahun 2016 berbanding RM260.78 juta pada tahun 2015.

- Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut menurun sejumlah RM184.84 juta atau 72.1% menjadi RM71.69 juta pada tahun 2016 berbanding RM256.53 juta pada tahun 2015.
- Hutang Awam Kerajaan Negeri menurun sejumlah RM11.56 juta atau 1.2% menjadi RM918.49 juta pada tahun 2016 berbanding RM930.05 juta pada tahun 2015.
- Tunggakan bayaran balik Hutang Awam meningkat sejumlah RM36.93 juta atau 7.9% menjadi RM502.36 juta pada tahun 2016 berbanding RM465.43 juta pada tahun 2015.
- Akaun Belum Terima telah menurun sejumlah RM30.42 juta atau 37.6% menjadi RM50.44 juta pada tahun 2016 berbanding RM80.86 juta pada tahun 2015.

4.10.2. Kerajaan Negeri perlu mempertingkatkan prestasi kewangannya supaya sumber pendapatan yang diperoleh dapat menampung keseluruhan perbelanjaan mengurus dan pembangunan serta tanggungan semasa.

- Kerajaan Negeri hendaklah merancang perbelanjaan dengan lebih cekap dan berhemat selaras dengan dasar Kerajaan Negeri tanpa menjaskankan mutu perkhidmatan dan pembangunan ekonomi negeri.
- Tindakan berterusan perlu diambil untuk meningkatkan hasil Kerajaan Negeri serta mengutip tunggakan hasil.
- Memastikan Agensi/Syarikat Negeri membayar balik tunggakan bayaran balik pinjaman mengikut jadual yang ditetapkan.
- Hutang kepada Kerajaan Persekutuan hendaklah dibayar mengikut jadual dan tunggakan bayaran balik perlu diselesaikan.

BAHAGIAN III
RANCANGAN PEMBANGUNAN
KERAJAAN NEGERI

BAHAGIAN III

RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN RMKe-11

5.1. Rancangan Pembangunan Negeri Terengganu untuk tempoh lima (5) tahun bermula pada tahun 2016 hingga 2020. Rancangan ini adalah berdasarkan Hala Tuju Pembangunan Negeri Terengganu yang menjelaskan strategi, program dan projek yang akan diperkenal dan dilaksanakan untuk mencapai objektif pembangunan Negeri Terengganu. Ia adalah signifikan ke arah menggerakkan Negeri Terengganu mencapai status negeri maju menjelang tahun 2020.

5.2. Bagi menjayakan Rancangan Pembangunan Negeri Terengganu, anggaran siling peruntukan yang telah diluluskan oleh Kerajaan Negeri untuk tempoh 2016 hingga 2020 adalah berjumlah RM16.37 bilion dan telah diagihkan kepada 17 Jabatan/ Pejabat. Jabatan/Pejabat yang menerima peruntukan tertinggi adalah Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri dengan peruntukan sejumlah RM14.94 bilion atau 91.3% manakala Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri menerima sejumlah RM778.50 juta atau 4.8% seperti di **Jadual 5.1**.

JADUAL 5.1
PERUNTUKAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN

BIL.	JABATAN/PEJABAT	PERUNTUKAN PEMBANGUNAN (RM Juta)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	14,939.77
2.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	778.50
3.	Pejabat Daerah Besut	150.00
4.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	100.00
5.	Jabatan Bekalan Air	85.00
6.	Jabatan Kerja Raya Negeri	72.40
7.	Pejabat Perhutanan Negeri	60.00
8.	Pejabat Perkhidmatan Veterinar	43.00
9.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	25.00
10.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	20.00
11.	Pejabat Daerah Kemaman	15.00
12.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	15.00
13.	Pejabat Daerah Dungun	14.00
14.	Pejabat Daerah Setiu	14.00
15.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	13.00
16.	Pejabat Daerah Marang	13.00
17.	Jabatan Pertanian Negeri	12.00
JUMLAH		16,369.67

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2016

5.2.1. Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan Tahun 2016

Pada tahun 2016, peruntukan yang diluluskan bagi 17 Jabatan/Pejabat adalah berjumlah RM1.14 bilion. Daripada peruntukan tersebut, sejumlah RM622.19 juta telah dibelanjakan bagi melaksanakan projek pembangunan. Pencapaian perbelanjaan pembangunan sehingga 31 Disember 2016 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

JADUAL 5.2
PERUNTUKAN DAN PERBELANJAAN PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	JABATAN/PEJABAT	PERUNTUKAN (RM Juta)	PERBELANJAAN (RM Juta)	PENCAPAIAN PERBELANJAAN (%)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	1,057.79	574.75	54.3
2.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	30.00	29.74	99.1
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	12.73	5.95	46.7
4.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	12.95	4.00	30.9
5.	Jabatan Bekalan Air	6.64	2.67	40.2
6.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	4.00	1.00	25.0
7.	Pejabat Daerah Besut	2.50	0.60	24.0
8.	Pejabat Daerah Dungun	2.00	0.50	25.0
9.	Pejabat Daerah Kemaman	2.00	0.40	20.0
10.	Jabatan Pertanian Negeri	1.10	0.40	36.4
11.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	2.00	0.40	20.0
12.	Pejabat Daerah Marang	2.00	0.40	20.0
13.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	1.50	0.40	26.7
14.	Pejabat Daerah Setiu	1.00	0.30	30.0
15.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	1.00	0.30	30.0
16.	Jabatan Perhutanan Negeri	1.40	0.30	21.4
17.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	5.00	0.08	1.6
JUMLAH		1,145.61	622.19	54.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi Tahun 2016

5.2.2. Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan Bagi Tahun 2016

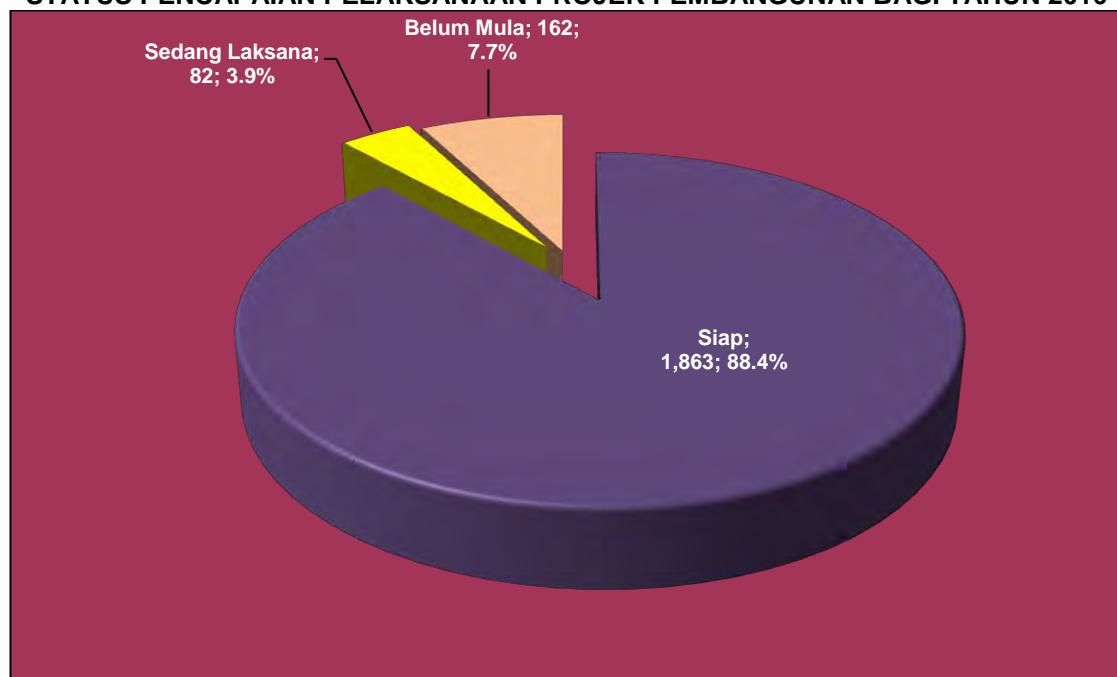
5.2.2.1. Pada tahun 2016, sebanyak 2,107 projek telah dirancang untuk dilaksanakan oleh 17 Jabatan/Pejabat. Pada keseluruhannya, sebanyak 1,863 projek atau 88.4% daripada 2,107 projek yang diluluskan telah siap dilaksanakan, 82 projek sedang dilaksanakan dan 162 projek belum mula adalah seperti di **Jadual 5.3** dan **Carta 5.1**.

JADUAL 5.3
STATUS PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	JABATAN/PEJABAT	RANCANG	SIAP	SEDANG DILAKSANAKAN	BELUM MULA
		(Bil.)	(Bil.)	(Bil.)	(Bil.)
1.	Pejabat Menteri Besar dan Setiausaha Kerajaan Negeri	1,870	1,669	78	123
2.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	2	1	0	1
3.	Jabatan Kerja Raya Negeri	15	3	2	10
4.	Jabatan Pengairan dan Saliran Negeri	72	60	1	11
5.	Pejabat Daerah Besut	15	14	0	1
6.	Pejabat Daerah Dungun	7	5	0	2
7.	Pejabat Daerah Hulu Terengganu	4	3	0	1
8.	Pejabat Daerah Kemaman	9	7	0	2
9.	Pejabat Daerah Kuala Terengganu	25	25	0	0
10.	Pejabat Daerah Marang	14	14	0	0
11.	Pejabat Daerah Setiu	6	4	0	2
12.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri	1	1	0	0
13.	Jabatan Perhutanan Negeri	7	2	0	5
14.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	9	9	0	0
15.	Jabatan Pertanian Negeri	6	4	0	2
16.	Jabatan Bekalan Air	25	22	1	2
17.	Pejabat Daerah Kuala Nerus	20	20	0	0
JUMLAH		2,107	1,863	82	162

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Jabatan Negeri bagi Tahun 2016

CARTA 5.1
STATUS PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN BAGI TAHUN 2016

Sumber: Jabatan Negeri

5.2.2.2. Berdasarkan **Jadual 5.3**, sebanyak lima (5) Jabatan/Pejabat telah berjaya menyiapkan semua projek yang dirancang pada tahun 2016. Antara projek tersebut adalah pembinaan istana baru di Bukit Chendering, pembangunan projek-projek kecil seluruh Dewan Undangan Negeri (DUN) dan pembinaan jambatan di atas Sg. Terengganu ke Pulau Sekati, Manir, Terengganu. Manakala 82 projek yang masih dalam pelaksanaan antaranya adalah pembangunan kawasan bebas cukai Tasik Kenyir, pembangunan daerah Kuala Nerus dan projek bekalan air negeri. Selain itu, lima (5) projek terbesar daripada 162 projek yang masih belum dimulakan adalah seperti di **Jadual 5.4**.

JADUAL 5.4
SENARAI LIMA (5) PROJEK TERBESAR YANG BELUM DIMULAKAN

BIL.	NAMA PROJEK	KOS PROJEK (RM Juta)	SEBAB BELUM MULA
1.	Jalan Kemasik ke Awana Kijal	200.00	Pengubahaian bajet disebabkan langkah penjimatan.
2.	Cadangan Pembangunan Cukai Central, Kemaman	50.00	Pengubahaian bajet disebabkan langkah penjimatan.
3.	Pembinaan Asrama Atlet Majlis Sukan Negeri	45.00	Dalam peringkat reka bentuk.
4.	Cadangan Bangunan Tambahan untuk Wisma Darul Iman	40.00	Projek ditangguhkan disebabkan langkah penjimatan.
5.	Rancangan Perumahan Mampu Milik Pulau Perhentian	33.39	Penamatan kontrak secara bersama.

Sumber: Jabatan Negeri

5.3. RUMUSAN

Pada keseluruhannya, prestasi pelaksanaan projek pembangunan Kerajaan Negeri tahun 2016 adalah baik. Sejumlah RM622.19 juta atau 54.3% telah dibelanjakan berbanding RM1.14 bilion peruntukan yang diluluskan. Daripada 2,107 jumlah projek yang dirancang, sebanyak 1,863 atau 88.4% telah berjaya disiapkan, 82 projek atau 3.9% sedang dilaksanakan dan hanya 162 projek atau 7.7% belum dimulakan.

BAHAGIAN IV
PENYERAHAN, PENGESAHAN,
PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN
DAN PRESTASI KEWANGAN
AGENSI NEGERI

BAHAGIAN IV

PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

6. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara mempunyai kuasa untuk menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan. Pengauditan yang dijalankan adalah untuk memberikan pendapat terhadap Penyata Kewangan Agensi Negeri sama ada penyata kewangan tersebut menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

6.1. PENG AUDITAN PENYATA KEWANGAN

Negeri Terengganu mempunyai 16 Agensi yang perlu menyediakan dan menyerahkan penyata kewangan untuk diaudit yang terdiri daripada lapan (8) Badan Berkanun Negeri (BBN), satu (1) Majlis Agama Islam dan tujuh (7) Pihak Berkuasa Tempatan (PBT). Penyata Kewangan Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu (MAIDAM) diaudit oleh Ketua Audit Negara. Manakala Penyata Kewangan bagi lapan (8) BBN dan tujuh (7) PBT diaudit oleh Firma Audit Swasta selaras dengan Seksyen 7(3) Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik mana-mana orang yang difikirkan kompeten untuk menjalankan pengauditan bagi pihaknya. Pengauditan yang dijalankan oleh Firma Audit Swasta diselia dan dipantau oleh pegawai Jabatan Audit Negara dari semasa ke semasa bagi memastikan isu dan permasalahan pengauditan yang dihadapi dapat diselesaikan dengan lebih awal dan berkesan. Selain itu, kertas kerja yang disediakan oleh Firma Audit Swasta juga disemak oleh pegawai Jabatan Audit Negara.

6.2. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

6.2.1. Mesyuarat Jawatankuasa Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 Tahun 2009 pada 20 April 2009 bersetuju supaya tarikh penyerahan penyata kewangan bagi BBN, Majlis Agama Islam dan PBT dikemukakan sebelum/pada 30 April setiap tahun. Semua Kerajaan Negeri telah mengeluarkan surat secara pentadbiran mengarahkan semua Agensi Kerajaan Negeri mengemukakan penyata kewangan sebelum 30 April setiap tahun selaras dengan keputusan Mesyuarat Jawatankuasa tersebut.

6.2.2. Setakat 30 Jun 2017, sebanyak sembilan (9) Agensi Negeri telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun 2016 untuk diaudit dalam tempoh ditetapkan iaitu sebelum atau pada 30 April 2017. Sembilan (9) Agensi tersebut adalah Lembaga Muzium Negeri Terengganu, Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu, Majlis Sukan Negeri Terengganu, Majlis Daerah Hulu Terengganu, Majlis Perbandaran Dungun, Majlis Perbandaran Kemaman, Majlis Daerah Besut, Majlis Daerah Setiu dan Majlis Bandaraya Kuala Terengganu. Lima (5) Agensi iaitu Yayasan Islam Terengganu, Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu, Yayasan Terengganu, Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu dan Majlis Daerah Marang pula telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun 2016 selepas 30 April 2017. Manakala dua (2) Agensi lagi belum mengemukakan penyata kewangan bagi tahun 2016 untuk diaudit. Kedudukan penyerahan penyata kewangan bagi tahun 2016 sehingga 30 Jun 2017 adalah seperti **Jadual 6.1**.

**JADUAL 6.1
KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA
KEWANGAN BAGI TAHUN 2016 SEHINGGA 30 JUN 2017**

BIL.	AGENSI NEGERI	TARIKH DITERIMA
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	08.02.2017
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	29.03.2017
3.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	09.04.2017
4.	Yayasan Islam Terengganu	03.05.2017
5.	Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu	04.05.2017
6.	Yayasan Terengganu	14.05.2017
7.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	15.05.2017
8.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	Belum Terima
9.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	Belum Terima
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	27.02.2017
2.	Majlis Perbandaran Dungun	14.03.2017
3.	Majlis Perbandaran Kemaman	21.03.2017
4.	Majlis Daerah Besut	27.03.2017
5.	Majlis Daerah Setiu	03.04.2017
6.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	25.04.2017
7.	Majlis Daerah Marang	17.05.2017

Sumber: Jabatan Audit Negara

6.3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

Pengauditan penyata kewangan Agensi Negeri dijalankan untuk memberi pendapat sama ada penyata kewangan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Pendapat Audit yang dikeluarkan terhadap penyata kewangan adalah dijelaskan melalui Laporan Ketua Audit Negara (LKAN) iaitu sama ada Pendapat Tanpa Teguran, Pendapat

Berteguran, Pendapat Bertentangan atau Penafian Pendapat. Penyata kewangan bagi tahun 2015 bagi 14 Agensi Negeri telah diberikan Pendapat Tanpa Teguran, satu (1) Agensi telah diberikan Pendapat Tanpa Teguran (*Emphasis of Matters*) dan satu (1) Agensi telah diberikan Pendapat Berteguran. Pendapat Tanpa Teguran (*Emphasis of Matters*) telah diberikan kepada Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT) kerana terdapat penyata kewangan subsidiari yang tertakluk kepada Penafian Pendapat dan Pendapat Berteguran dalam tahun kewangan semasa. Pendapat Berteguran pula telah diberikan Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT) kerana terdapat penyata kewangan subsidiari yang tertakluk kepada Pendapat Tanpa Teguran (*Emphasis of Matters*) dan Penafian Pendapat dalam tahun kewangan semasa.

6.4. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Perkara 107(2) Perlembagaan Persekutuan menyatakan Laporan Ketua Audit Negara mengenai penyata kewangan Agensi Negeri yang disahkan hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Sehingga 30 Jun 2017, penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 bagi 14 Agensi Negeri telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Terengganu kecuali Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT). Manakala penyata kewangan Majlis Sukan Negeri Terengganu (MSNT) pula tidak perlu dibentangkan mengikut undang-undang penubuhannya.

6.5. PRESTASI KEWANGAN

Analisis prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri (BBN) tahun 2016 adalah berdasarkan enam (6) penyata kewangan bagi tahun 2016 yang telah dikemukakan iaitu Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu (PPAT), Lembaga Muzium Negeri Terengganu (LMNT), Majlis Sukan Negeri Terengganu (MSNT), Yayasan Islam Terengganu (YIT), Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu (YPKT) dan Yayasan Terengganu (YT) serta dua (2) draf penyata kewangan iaitu Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT) dan Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu (PMINT). Analisis bagi tahun 2015 pula adalah berdasarkan kepada lapan (8) penyata kewangan yang telah disahkan dan dikeluarkan Laporan Ketua Audit Negara.

6.5.1. Analisis Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.1.1. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2016 bagi lapan (8) BBN adalah kurang memuaskan berbanding tahun 2015 kerana mengalami penurunan dalam surplus pendapatan semasa dan aset semasa bersih dengan kadar yang lebih tinggi berbanding peningkatan dalam surplus pendapatan terkumpul dan jumlah aset serta berlaku peningkatan dalam jumlah liabiliti. Pada tahun 2016, surplus pendapatan terkumpul meningkat sejumlah RM65.68 juta atau 1.9% tetapi kadar ini lebih kecil daripada kadar penurunan dalam surplus

pendapatan semasa sejumlah RM160.58 juta atau 71.8% berbanding tahun 2015. Jumlah liabiliti pula mencatatkan peningkatan sejumlah RM27.40 juta atau 4.9% berbanding tahun sebelumnya. Kedudukan kewangan lapan (8) BBN bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.2**.

JADUAL 6.2
KEDUDUKAN KEWANGAN BADAN
BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Surplus Pendapatan Terkumpul	3,385.56	3,451.24	65.68	1.9
Surplus Pendapatan Semasa	223.59	63.01	-160.58	-71.8
Jumlah Aset	4,253.16	4,344.85	91.69	2.2
Aset Semasa Bersih	1,543.45	1,308.82	-234.63	-15.2
Jumlah Liabiliti	555.17	582.57	27.40	4.9

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

6.5.1.2. Analisis terhadap Penyata Pendapatan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 mendapati enam (6) iaitu LMNT, YIT, PPAT, YT, PMINT dan LTAWNT telah mencatatkan surplus pendapatan semasa dan dua (2) BBN iaitu MSNT dan YPKT mengalami defisit pendapatan semasa berbanding perbelanjaan menjadikan surplus keseluruhan berjumlah RM63.01 juta. LTAWNT mencatatkan surplus pendapatan semasa tertinggi iaitu sejumlah RM42.37 juta atau 62.7%. YPKT pula telah mencatatkan defisit semasa tertinggi iaitu sejumlah RM2.73 juta disebabkan pengurangan pemberian daripada Kerajaan Negeri dan Kerajaan Persekutuan. Manakala MSNT mencatatkan defisit semasa iaitu sejumlah RM1.79 juta disebabkan pengurangan pemberian daripada Kerajaan Negeri dan pertambahan perbelanjaan Program SUKMA.

6.5.1.3. Analisis terhadap Lembaran Imbangan pada 31 Disember 2016 mendapati lapan (8) BBN berada dalam kedudukan stabil di mana aset semasa melebihi liabiliti semasa antara RM1.33 juta hingga RM786.43 juta. LTAWNT mencatatkan aset semasa bersih paling tinggi iaitu berjumlah RM786.43 juta di mana aset semasa berjumlah RM809.70 juta berbanding liabiliti semasa yang berjumlah RM23.27 juta. Prestasi kewangan BBN bagi tahun 2016 adalah seperti **Jadual 6.3**.

JADUAL 6.3
PRESTASI KEWANGAN BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2016

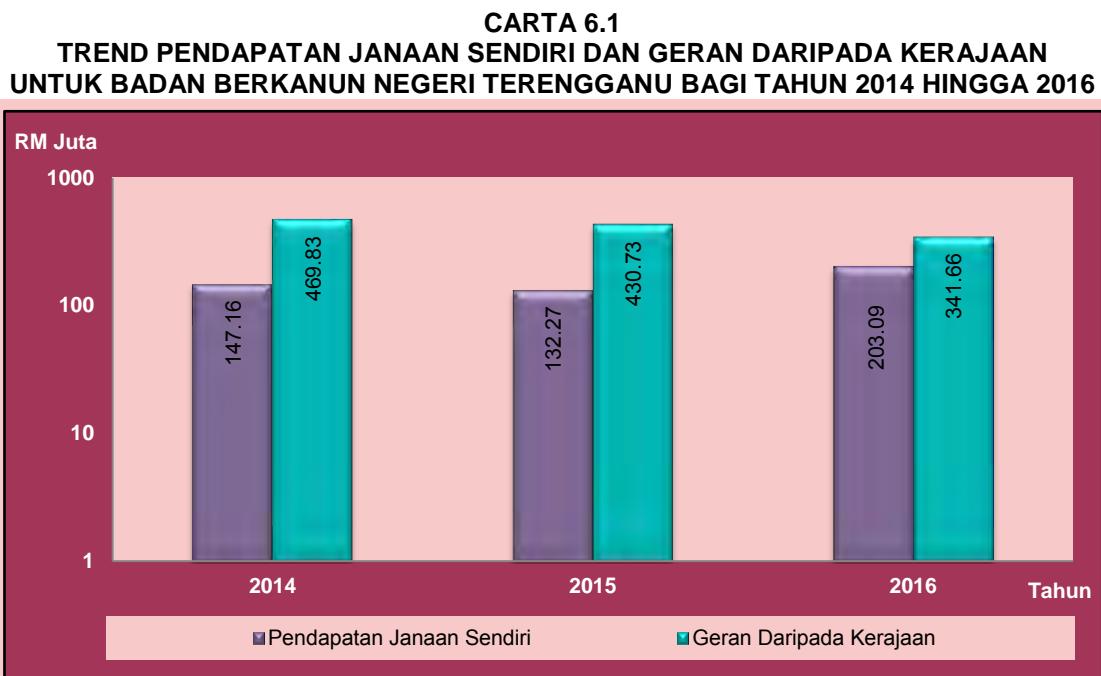
BIL.	AGENSI	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016			LEMBARAN IMBANGAN PADA 31 DISEMBER 2016		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	SURPLUS/DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	95.66	53.29	42.37	809.70	23.27	786.43
2.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	49.42	34.53	14.89	697.99	273.63	424.36
3.	Yayasan Islam Terengganu	86.08	80.10	5.98	31.26	4.25	27.01
4.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	12.68	11.08	1.60	18.52	0.54	17.98
5.	Yayasan Terengganu	115.23	113.86	1.37	38.20	6.21	31.99
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	15.84	14.52	1.32	1.68	0.35	1.33
7.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	21.46	23.25	-1.79	2.89	0.56	2.33
8.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	30.45	33.18	-2.73	37.87	20.48	17.39
JUMLAH		426.82	363.81	63.01	1,638.11	329.29	1,308.82

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.1.4. Analisis Pendapatan Badan Berkanun Negeri

- a. Pendapatan janaan sendiri yang diperoleh oleh lapan (8) BBN pada tahun 2016 berjumlah RM203.09 juta berbanding dengan RM132.27 juta pada tahun 2015. Analisis Audit mendapati lima (5) BBN memperoleh peningkatan pendapatan janaan sendiri antara RM0.07 juta hingga RM57.61 juta dan tiga (3) BBN mengalami penurunan pendapatan janaan sendiri antara RM0.02 juta hingga RM4.39 juta. LTAWNT memperoleh peningkatan pendapatan janaan sendiri tertinggi bagi tahun 2016 iaitu sejumlah RM57.61 juta atau 151.8% diikuti oleh YIT dengan peningkatan sejumlah RM10.13 juta atau 172.6% dan YT dengan peningkatan sejumlah RM5.04 juta atau 148.2%. Pendapatan janaan sendiri bagi YPKT juga meningkat sejumlah RM2.40 juta atau 20.3% dan diikuti oleh MSNT dengan peningkatan sejumlah RM0.07 juta atau 100%. Manakala PMINT mengalami penurunan tertinggi iaitu sejumlah RM4.39 juta atau 6.1% berbanding tahun 2015. Begitu juga PPAT mengalami penurunan sejumlah RM0.05 juta atau 11.6% dan LMNT dengan penurunan sejumlah RM0.02 juta atau 2.2% berbanding tahun 2015.
- b. Selain daripada pendapatan janaan sendiri, tujuh (7) BBN juga menerima geran daripada Kerajaan Negeri, Kerajaan Persekutuan serta sumbangan lain berjumlah RM341.66 juta pada tahun 2016 berbanding RM430.73 juta pada tahun 2015. Jumlah geran ini meliputi geran operasi dan pembangunan

untuk membantu BBN melaksanakan program dan aktiviti BBN serta menguruskan projek pembangunan. Trend pendapatan janaan sendiri dan geran yang diterima bagi tahun 2014 hingga 2016 adalah seperti **Carta 6.1**.

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2014 hingga 2016

6.5.1.5. Analisis Surplus Terkumpul Badan Berkanun Negeri

Pada keseluruhannya, lapan (8) BBN memperoleh surplus terkumpul sejumlah RM3,451.24 juta pada tahun 2016 iaitu meningkat sejumlah RM65.68 juta atau 1.9% berbanding RM3,385.56 juta pada tahun 2015. Jumlah surplus terkumpul BBN bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.4**.

JADUAL 6.4
**JUMLAH SURPLUS TERKUMPUL
BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2015 DAN 2016**

BIL.	AGENSI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	2,087.09	2,133.76	46.67	2.2
2.	Yayasan Islam Terengganu	90.31	99.97	9.66	10.7
3.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	622.45	631.89	9.44	1.5
4.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	24.64	26.32	1.68	6.8
5.	Yayasan Terengganu	548.47	549.84	1.37	0.2
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	1.81	3.14	1.33	73.5
7.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	5.91	3.17	-2.74	-46.4
8.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	4.88	3.15	-1.73	-35.5
JUMLAH		3,385.56	3,451.24	65.68	1.9

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

6.5.1.6. Analisis Aset Badan Berkanun Negeri

- a. Kedudukan aset bagi lapan (8) BBN pada tahun 2016 adalah berjumlah RM4,344.85 juta berbanding RM4,253.16 juta pada tahun 2015 iaitu peningkatan sejumlah RM91.69 juta atau 2.2%. Daripada jumlah aset tersebut, jumlah aset semasa pada akhir tahun 2016 ialah RM1,638.11 juta berbanding RM1,943 juta pada tahun 2015 menurun sejumlah RM304.89 juta atau 15.7%. Nilai aset semasa bersih juga telah menurun daripada RM1,543.45 juta pada tahun 2015 kepada RM1,308.82 juta pada tahun 2016 iaitu penurunan sejumlah RM234.63 juta atau 15.2%. Perbandingan aset semasa bersih antara BBN bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.5.**

**JADUAL 6.5
PERBANDINGAN ASET SEMASA BERSIH ANTARA
BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2015 DAN 2016**

BIL.	AGENSI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	279.80	424.36	144.56	51.7
2.	Yayasan Terengganu	23.53	31.99	8.46	36.0
3.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	15.15	17.39	2.24	14.8
4.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	-0.62	1.33	1.95	314.5
5.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	16.94	17.98	1.04	6.1
6.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	4.32	2.33	-1.99	46.1
7.	Yayasan Islam Terengganu	43.38	27.01	-16.37	-37.7
8.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	1,160.95	786.43	-374.52	32.3
JUMLAH		1,543.45	1,308.82	-234.63	-15.2

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2015 dan 2016

- b. Analisis Audit terhadap aset semasa bersih mendapati:

- Sebanyak lima (5) BBN iaitu PMINT, YT, YPKT, PPAT dan LMNT mencatatkan peningkatan dalam aset semasa bersih. PMINT dan YT mencatatkan peningkatan aset semasa yang ketara dengan peningkatan masing-masing sejumlah RM144.56 juta dan RM8.46 juta. Aset semasa bersih PMINT pada tahun 2015 berjumlah RM279.80 juta berbanding RM424.36 juta pada tahun 2016 iaitu meningkat sejumlah RM144.56 juta atau 51.7%. Ini disebabkan pertambahan dalam inventori, kos pembangunan harta tanah dan akaun belum terima. Manakala YT pula mencatatkan peningkatan sejumlah RM8.46 juta atau 36% iaitu daripada sejumlah RM23.53 juta pada tahun 2015 berbanding RM31.99 juta pada tahun 2016 kerana pertambahan dalam tunai dan setara tunai serta pelaburan jangka pendek.

- Sebanyak tiga (3) BBN iaitu LTAWNT, YIT dan MSNT mengalami penurunan aset semasa bersih. Penurunan aset semasa bersih yang ketara dialami oleh LTAWNT iaitu menurun sejumlah RM374.52 juta atau 32.3% kerana pengurangan dalam tunai dan bank serta simpanan tetap pada tahun 2016. Selain itu, YIT mencatatkan penurunan sejumlah RM16.37 juta atau 37.7% kerana penurunan dalam simpanan tetap, deposit dan bayaran terdahulu. MSNT turut mencatatkan penurunan sejumlah RM1.99 juta atau 46.1% disebabkan pengurangan ke atas tunai di bank, simpanan tetap dan pelbagai penghutang.

6.5.1.7. Analisis Pelaburan Badan Berkanun Negeri

Pada tahun 2016, jumlah pelaburan bagi enam (6) BBN iaitu YIT, YPKT, PPAT, YT, PMINT dan LTAWNT ialah RM955.34 juta. Pelaburan ini terdiri daripada pelaburan dalam anak syarikat, syarikat bersekutu, pelaburan saham amanah dan pelaburan lain. Penilaian pelaburan adalah berdasarkan nilai sejarah. Analisis Audit mendapati pada keseluruhannya, jumlah pelaburan telah menurun sejumlah RM263.95 juta atau 21.6% berbanding RM1,219.29 juta pada tahun 2015. Jenis pelaburan BBN bagi tahun 2016 adalah seperti **Carta 6.2**.

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.1.8. Analisis Liabiliti Badan Berkanun Negeri

Pada akhir tahun 2016, jumlah liabiliti bagi lapan (8) BBN ialah RM582.57 juta berbanding RM555.17 juta pada tahun 2015 iaitu peningkatan sejumlah RM27.4 juta atau 4.9%. Enam (6) daripada lapan (8) BBN berjaya mengurangkan jumlah liabiliti antara RM0.10 juta hingga RM5.82 juta. YIT telah mencatatkan penurunan liabiliti tertinggi iaitu sejumlah RM5.82 juta atau 5.9% kerana pengurangan Pinjaman OSK Capital Bhd.. LMNT pula mencatatkan penurunan

liabiliti terendah iaitu sejumlah RM0.10 juta atau 15.6% kerana pengurangan dalam bon pelaksanaan, lain-lain belum bayar dan terakru. Manakala PMINT pula telah mencatatkan peningkatan liabiliti tertinggi sejumlah RM40.54 juta atau 10.2% kerana pertambahan dalam akaun belum bayar, deposit diterima dan subsidi kerajaan. Selain itu, YT juga mencatatkan peningkatan liabiliti sejumlah RM0.46 juta atau 8% kerana pertambahan dalam pembiutang. Jumlah liabiliti BBN bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.6**.

JADUAL 6.6
JUMLAH LIABILITI BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

BIL.	AGENSI	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Yayasan Islam Terengganu	99.30	93.48	-5.82	-5.9
2.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	27.04	23.27	-3.77	-13.9
3.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	23.03	20.48	-2.55	-11.1
4.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	1.14	0.35	-0.79	-69.3
5.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	1.13	0.56	-0.57	-50.4
6.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	0.64	0.54	-0.10	-15.6
7.	Yayasan Terengganu	5.74	6.20	0.46	8.0
8.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	397.15	437.69	40.54	10.2
JUMLAH		555.17	582.57	27.4	4.9

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.1.9. Analisis Nisbah

- a. Nisbah semasa digunakan bagi menilai keupayaan kecairan agensi untuk menjelaskan hutang jangka pendek. Berdasarkan pengiraan Audit, kadar nisbah semasa bagi lapan (8) BBN adalah lebih daripada satu iaitu aset semasa melebihi liabiliti semasa. Ini menunjukkan semua BBN tersebut berkemampuan untuk mendapatkan tunai bagi membayar segala hutang semasa pada tahun 2016. Nisbah cepat pula mengukur kemampuan agensi untuk membayar hutang jangka pendek tanpa bergantung pada inventori. Pengiraan nisbah cepat mendapati semua BBN mempunyai kecairan yang mencukupi dan tidak bergantung kepada inventori untuk menjelaskan liabiliti jangka pendek. Manakala nisbah hutang digunakan bagi mengukur peratus dana dibiayai daripada sumber selain ekuiti. Analisis nisbah hutang pula menunjukkan jumlah hutang bagi semua BBN adalah tidak melebihi 50% daripada jumlah aset. Penilaian terhadap analisis nisbah lapan (8) BBN bagi tahun 2016 adalah seperti **Jadual 6.7**.

JADUAL 6.7
ANALISIS NISBAH BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN 2016

BIL.	AGENSI	NISBAH SEMASA	NISBAH CEPAT	NISBAH HUTANG (%)
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	2.55	1.71	40.4
2.	Yayasan Terengganu	6.16	6.16	0.8
3.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	1.85	1.85	28.5
4.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	34.12	34.12	2.0
5.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	5.15	5.15	16.7
6.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	4.85	4.85	3.2
7.	Yayasan Islam Terengganu	7.36	7.36	48.3
8.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	34.79	34.79	1.1

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri

- b. Bagi menilai/mengukur kecairan dan kestabilan sesebuah Agensi, pihak Audit menggunakan dua kaedah/analisis iaitu Modal Kerja dan Aliran Tunai Bersih. Modal kerja bertujuan untuk mengukur keupayaan aset semasa untuk menampung liabiliti semasa dalam sesuatu tempoh. Modal kerja yang positif adalah penting untuk memastikan agensi mampu melaksanakan aktiviti semasa dengan sumber kewangan yang mencukupi. Analisis modal kerja mendapati lapan (8) BBN mempunyai modal kerja yang mencukupi. Sementara itu, aliran tunai bersih menunjukkan nilai kesetaraan tunai yang dimiliki oleh agensi dalam tahun semasa. Pada tahun 2016, tiga (3) BBN mempunyai nilai kesetaraan tunai yang negatif iaitu MSNT sejumlah RM2.75 juta, YPKT sejumlah RM5.05 juta dan LTAWNT sejumlah RM78.19 juta. Penilaian terhadap analisis kecairan dan kestabilan BBN bagi tahun 2016 adalah seperti **Jadual 6.8**.

JADUAL 6.8
ANALISIS KECAIRAN DAN KESTABILAN BBN BAGI TAHUN 2016

BIL.	AGENSI	MODAL KERJA (RM Juta)	ALIRAN TUNAI BERSIH (RM Juta)
1.	Yayasan Terengganu	31.99	3.78
2.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	424.36	3.36
3.	Lembaga Muzium Negeri Terengganu	17.98	1.71
4.	Yayasan Islam Terengganu	27.01	1.44
5.	Perbadanan Perpustakaan Awam Terengganu	1.33	1.17
6.	Majlis Sukan Negeri Terengganu	2.33	-2.75
7.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	17.39	-5.05
8.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	786.43	-78.19

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri

6.5.2. Analisis Prestasi Anak Syarikat Badan Berkanun Negeri

6.5.2.1. Analisis Pelaburan Dalam Syarikat

Pada tahun 2016, PMINT melabur sejumlah RM50.87 juta dalam 15 syarikat, LTAWNT melabur sejumlah RM156.13 juta dalam lima (5) syarikat, YT melabur sejumlah RM38.18 juta dalam lima (5) syarikat dan YPKT melabur sejumlah RM1.70 juta dalam dua (2) syarikat. Analisis pelaburan pada kos dalam anak syarikat dan syarikat bersekutu oleh BBN adalah seperti **Jadual 6.9**.

JADUAL 6.9
ANALISIS PELABURAN PADA KOS
DALAM ANAK SYARIKAT DAN SYARIKAT BERSEKUTU

PERKARA	PMINT	YT	LTAWNT	YPKT	JUMLAH
Anak Syarikat (100%)	15	5	3	1	24
Anak Syarikat (>50%)	0	0	1	1	2
Syarikat Bersekutu (<50%)	0	0	1	0	1
JUMLAH SYARIKAT	15	5	5	2	27
PELABURAN (RM Juta)	50.87	38.18	156.13	1.70	246.88

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2016

6.5.2.2. Status Anak Syarikat

Analisis Audit terhadap anak syarikat yang mana BBN memiliki ekuiti lebih daripada 50% mendapati empat (4) BBN telah melabur dalam 15 anak syarikat yang berstatus aktif. Daripada empat (4) BBN tersebut, PMINT mempunyai bilangan anak syarikat terbanyak iaitu 15 anak syarikat di mana tujuh (7) berstatus aktif dan lapan (8) berstatus tidak aktif. Manakala YT mempunyai tiga (3) anak syarikat yang berstatus aktif dan dua (2) berstatus tidak aktif, LTAWNT mempunyai tiga (3) anak syarikat yang berstatus aktif dan satu berstatus tidak aktif serta YPKT mempunyai dua (2) anak syarikat yang berstatus aktif. Status anak syarikat bagi tahun 2016 adalah seperti **Jadual 6.10**.

JADUAL 6.10
STATUS ANAK SYARIKAT BAGI TAHUN 2016

BIL.	AGENSI	BILANGAN ANAK SYARIKAT (Ekuiti Lebih Daripada 50%)		
		STATUS AKTIF	STATUS TIDAK AKTIF	JUMLAH SYARIKAT
1.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	7	8	15
2.	Yayasan Terengganu	3	2	5
3.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	3	1	4
4.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	2	0	2
JUMLAH		15	11	26

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri bagi Tahun 2016

6.5.2.3. Analisis Keuntungan/Kerugian Terkumpul Syarikat

Pada 31 Disember 2016, sebanyak 13 anak syarikat yang aktif di bawah empat (4) BBN mempunyai keuntungan terkumpul secara keseluruhannya yang berjumlah RM109.85 juta. Antara anak syarikat yang mempunyai keuntungan terkumpul tertinggi ialah TATIUC Sdn. Bhd. iaitu anak syarikat LTAWNT yang berjumlah RM48.10 juta. Manakala dua (2) anak syarikat di bawah dua (2) BBN mempunyai kerugian terkumpul secara keseluruhannya berjumlah RM21.12 juta. Anak syarikat yang mempunyai kerugian terkumpul tertinggi ialah Duyong Marina Resort Sdn. Bhd. iaitu anak syarikat LTAWNT berjumlah RM19.6 juta. Analisis keuntungan dan kerugian terkumpul anak syarikat BBN bagi tahun kewangan 2016 adalah seperti **Jadual 6.11**.

JADUAL 6.11
ANALISIS KEUNTUNGAN/KERUGIAN TERKUMPUL
ANAK SYARIKAT BADAN BERKANUN NEGERI BAGI TAHUN KEWANGAN 2016

BIL.	AGENSI	KEUNTUNGAN TERKUMPUL		KERUGIAN TERKUMPUL		KEUNTUNGAN TERKUMPUL BERSIH (RM Juta)
		BIL. ANAK SYARIKAT	JUMLAH (RM Juta)	BIL. ANAK SYARIKAT	JUMLAH (RM Juta)	
1.	Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu	2	52.20	1	19.60	32.60
2.	Yayasan Terengganu	3	34.80	0	0.00	34.80
3.	Perbadanan Memajukan Iktisad Negeri Terengganu	7	18.67	0	0.00	18.67
4.	Yayasan Pembangunan Keluarga Terengganu	1	4.18	1	1.52	2.66
JUMLAH		13	109.85	2	21.12	88.73

Sumber: Penyata Kewangan Anak Syarikat bagi Tahun 2016

6.5.3. Analisis Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

6.5.3.1. Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) di Negeri Terengganu terdiri daripada satu (1) Majlis Bandaraya, dua (2) Majlis Perbandaran dan empat (4) Majlis Daerah. Analisis prestasi kewangan PBT tahun 2016 adalah berdasarkan tujuh (7) penyata kewangan yang telah dikemukakan Majlis Daerah Hulu Terengganu (MDHT), Majlis Perbandaran Dungun (MPD), Majlis Perbandaran Kemaman (MPK), Majlis Daerah Besut (MDB), Majlis Daerah Setiu (MDS), Majlis Bandaraya Kuala Terengganu (MBKT) dan Majlis Daerah Marang (MDM). Analisis prestasi kewangan PBT tahun 2015 pula adalah berdasarkan penyata kewangan tahun 2015 yang telah disahkan dan dikeluarkan sijil Ketua Audit Negara.

6.5.3.2. Pada keseluruhannya, kedudukan kewangan tahun 2016 bagi tujuh (7) PBT adalah memuaskan berbanding tahun 2015. Pada tahun 2016, surplus terkumpul, jumlah aset, aset semasa bersih dan surplus semasa telah meningkat antara 7.6% hingga 416%. Kedudukan kewangan tujuh (7) PBT bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.12**.

JADUAL 6.12
KEDUDUKAN KEWANGAN PIHAK
BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

PERKARA	TAHUN		PERUBAHAN	
	2015	2016	(RM Juta)	(%)
	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Lebihan Pendapatan Terkumpul	242.17	282.19	40.02	16.5
Jumlah Aset	635.70	683.97	48.27	7.6
Aset Semasa Bersih	99.36	111.32	11.96	12.0
Lebihan Pendapatan Semasa	8.05	41.54	33.49	416.0

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkua Tempatan bagi Tahun 2015 dan 2016

6.5.3.3. Analisis Audit terhadap Penyata Pendapatan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 mendapati lima (5) PBT iaitu, MBKT, MPK, MDHT, MDB, dan MDS memperoleh surplus berjumlah antara RM1.56 juta hingga RM27.44 juta. MDS telah mencatatkan surplus paling tinggi iaitu RM27.44 juta hasil daripada peningkatan dalam terimaan bukan hasil iaitu bantuan dan caruman daripada Kerajaan Negeri dan Persekutuan. Manakala dua (2) PBT, iaitu MPD dan MDM mencatatkan defisit masing-masing berjumlah RM0.07 juta dan RM0.94 juta.

6.5.3.4. Analisis Audit terhadap Lembaran Imbangan pada 31 Disember 2016 pula mendapati enam (6) PBT berada dalam kedudukan stabil di mana aset semasa melebihi liabiliti semasa antara RM0.88 juta hingga RM64.38 juta manakala satu (1) PBT mencatatkan aset semasa bersih yang negatif berjumlah RM24.20 juta menjadikan keseluruhan PBT mencatatkan aset semasa bersih yang berjumlah RM111.32 juta. MDHT mencatat aset semasa bersih paling tinggi iaitu berjumlah RM64.38 juta di mana aset semasa berjumlah RM65.73 juta berbanding liabiliti semasa yang berjumlah RM1.35 juta. Prestasi kewangan PBT bagi tahun 2016 seperti **Jadual 6.13**.

JADUAL 6.13
PRESTASI KEWANGAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016			LEMBARAN IMBANGAN PADA 31 DISEMBER 2016		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	SURPLUS/ DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Majlis Daerah Setiu	41.81	14.37	27.44	2.37	1.49	0.88
2.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	82.42	74.16	8.26	72.02	58.73	13.29
3.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	15.47	12.38	3.09	65.73	1.35	64.38
4.	Majlis Daerah Besut	18.41	16.21	2.20	35.56	6.98	28.58
5.	Majlis Perbandaran Kemaman	72.42	70.86	1.56	34.91	59.11	-24.20
6.	Majlis Daerah Marang	12.43	13.37	-0.94	14.16	3.66	10.50

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016			LEMBARAN IMBANGAN PADA 31 DISEMBER 2016		
		PENDAPATAN	PERBELANJAAN	SURPLUS/DEFISIT	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
7.	Majlis Perbandaran Dungun	22.81	22.88	-0.07	27.36	9.47	17.89
	JUMLAH	265.77	224.23	41.54	252.11	140.79	111.32

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2016

6.5.3.5. Analisis Lebihan/Kurangan Pendapatan Pihak Berkuasa Tempatan

- a. Pada keseluruhannya, perbandingan surplus/defisit tahun 2016 dan 2015 mendapati tiga (3) PBT, iaitu MBKT, MPK dan MDS mencatatkan perubahan yang positif dalam surplus/defisit antara RM4.67 juta hingga RM27.42 juta. Empat (4) PBT, iaitu MPD, MDHT, MDB dan MDM pula mencatatkan perubahan yang negatif dalam surplus/defisit antara RM0.05 juta hingga RM2.36 juta. Ini menjadikan jumlah keseluruhan perubahan dalam surplus/defisit adalah RM33.35 juta pada tahun 2016 berbanding tahun 2015. Perbandingan surplus dan defisit PBT di Negeri Terengganu bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.14**.

JADUAL 6.14
PERBANDINGAN SURPLUS/DEFISIT PIHAK BERKUASA TEMPATAN DI NEGERI TERENGGANU BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	2015		2016		PERUBAHAN	
		SURPLUS/DEFISIT	(RM Juta)	SURPLUS/DEFISIT	(RM Juta)		
		(RM Juta)	(%)	(RM Juta)	(%)		
1.	Majlis Daerah Setiu	0.02		27.44		27.42	137,100.0
2.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	1.25		8.26		7.01	560.8
3.	Majlis Perbandaran Kemaman	-3.11		1.56		4.67	-150.2
4.	Majlis Perbandaran Dungun	2.29		-0.07		-2.36	-103.1
5.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	4.92		3.09		-1.83	-37.2
6.	Majlis Daerah Marang	0.57		-0.94		-1.51	-264.9
7.	Majlis Daerah Besut	2.25		2.2		-0.05	-2.2
	JUMLAH	8.19		41.54		33.35	407.2

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2015 dan 2016

- b. Analisis Audit terhadap surplus/defisit tahun 2016 berbanding tahun 2015 mendapati:

- Daripada tiga (3) PBT yang mencatatkan perubahan positif dalam surplus/defisit, MDS telah mencatatkan peningkatan surplus tertinggi dengan kenaikan sejumlah RM27.42 juta atau 137,100%, dari surplus sejumlah RM0.02 juta pada tahun 2015 kepada surplus berjumlah

RM27.44 juta pada tahun 2016. Manakala MPK pula memperoleh surplus sejumlah RM1.56 juta pada tahun 2016 berbanding defisit sejumlah RM3.11 juta pada tahun 2015. Ini disebabkan oleh peningkatan di dalam terimaan bukan hasil iaitu bantuan dan caruman daripada Kerajaan Negeri dan Persekutuan di MDS dan peningkatan dalam hasil cukai taksiran di MPK.

- Daripada empat (4) PBT yang mencatatkan perubahan negatif dalam surplus/defisit, MDM dan MPD mencatatkan penurunan dari surplus masing-masingnya sejumlah RM0.57 juta dan RM2.29 juta pada tahun 2015 menjadi defisit masing-masingnya sejumlah RM0.94 juta dan RM0.07 juta pada tahun 2016. Ini disebabkan oleh penurunan dalam terimaan bukan hasil iaitu caruman daripada Kerajaan Negeri di MDM dan peningkatan dalam perbelanjaan emolumen di MPD.

6.5.3.6. Hasil dan Perbelanjaan Pihak Berkuasa Tempatan

Hasil utama PBT adalah daripada cukai taksiran, sumbangan/terimaan daripada Kerajaan, faedah daripada pelaburan, lesen perniagaan dan perkhidmatan sewaan dan lain-lain bayaran perkhidmatan. Sumbangan/terimaan daripada Kerajaan merangkumi terimaan tunai daripada Kerajaan Persekutuan dan Negeri serta pelunasan aset pemberian Kerajaan Negeri. Pada tahun 2016, PBT telah mengutip hasil sejumlah RM265.77 juta di mana cukai taksiran merupakan hasil tertinggi berjumlah RM103.40 juta atau 38.9% daripada keseluruhan hasil PBT. Manakala sejumlah RM224.23 juta telah dibelanjakan oleh PBT pada tahun 2016 yang meliputi perbelanjaan emolumen, perkhidmatan dan bekalan, perbelanjaan pembangunan/infrastruktur dan lain-lain perbelanjaan. Jenis hasil PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti **Jadual 6.15**.

**JADUAL 6.15
JENIS HASIL PIHAK BERKUASA
TEMPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016**

PIHAK BERKUASA TEMPATAN	CEUKAI TAKSIRAN	TERIMAAN DARIPADA KERAJAAN	PELBAGAI	LESEN	FAEDAH PELABURAN	JUMLAH
	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	29.35	28.08	20.30	4.36	0.33	82.42
Majlis Perbandaran Kemaman	55.38	2.61	11.85	2.24	0.34	72.42
Majlis Perbandaran Dungun	9.16	4.75	7.26	0.94	0.70	22.81
Majlis Daerah Hulu Terengganu	5.93	6.02	2.85	0.28	0.39	15.47
Majlis Daerah Besut	1.33	6.52	8.81	0.82	0.93	18.41
Majlis Daerah Marang	1.74	5.51	4.62	0.43	0.13	12.43
Majlis Daerah Setiu	0.51	38.70	2.36	0.20	0.04	41.81
JUMLAH	103.40	92.19	58.05	9.27	2.86	265.77

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2016

6.5.3.7. Aset Semasa Bersih Pihak Berkuasa Tempatan

- a. Pada tahun 2016, kesemua tujuh (7) PBT di Negeri Terengganu mengamalkan perakaunan berdasarkan akruan ubah suai. Mengikut perakaunan akruan ubah suai, transaksi direkod pada asas akruan kecuali sebahagian aset atau liabiliti yang tidak diambil kira dalam Lembaran Imbalan. Akaun Belum Terima hanya mengambil kira penghutang cukai taksiran dan sewa sahaja. Secara keseluruhannya, aset semasa bersih PBT di Negeri Terengganu pada tahun 2016 telah meningkat sejumlah RM11.96 juta atau 12%, iaitu dari sejumlah RM99.36 juta pada tahun 2015 menjadi sejumlah RM111.32 juta pada tahun 2016. Aset semasa bersih PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.16**.

JADUAL 6.16
ASET SEMASA BERSIH PIHAK BERKUASA TEMPATAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2015 DAN 2016

PBT	TAHUN 2015			TAHUN 2016			PERUBAHAN ASET SEMASA BERSIH	
	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH	ASET SEMASA	LIABILITI SEMASA	ASET SEMASA BERSIH		
	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(%)
MBKT	55.41	51.9	3.51	72.02	58.73	13.29	9.78	278.6
MPK	30.94	59.51	-28.57	34.91	59.11	-24.20	4.37	15.3
MDHT	63.91	2.53	61.38	65.73	1.35	64.38	3.00	4.9
MPD	29.67	11.33	18.34	27.36	9.47	17.89	-0.45	-2.5
MDS	6.75	5.22	1.53	2.37	1.49	0.88	-0.65	-42.5
MDM	15.17	3.53	11.64	14.16	3.66	10.50	-1.14	-9.8
MDB	38.41	6.88	31.53	35.56	6.98	28.58	-2.95	-9.4
JUMLAH	240.26	140.90	99.36	252.11	140.79	111.32	11.96	12.0

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2015 dan 2016

- b. Analisis Audit terhadap aset semasa bersih PBT mendapati perkara seperti berikut:

- Sebanyak tiga (3) PBT, iaitu MBKT, MPK dan MDHT mencatatkan perubahan positif dalam aset semasa bersih pada tahun 2016 berbanding tahun 2015.
 - MBKT telah mencatatkan peningkatan aset semasa bersih sejumlah RM9.78 juta menjadi RM13.29 juta pada tahun 2016 berbanding sejumlah RM3.51 juta pada tahun 2015. Perubahan ini disebabkan oleh peningkatan dalam Tunai di Bank sebanyak 176.1% serta pengurangan dalam Pinjaman Semasa sebanyak 12.3%.
 - MPK mengalami penurunan dalam aset semasa bersih yang negatif pada tahun 2016 sejumlah RM4.37 juta atau 15.3% kepada RM24.20 juta berbanding RM28.57 juta pada tahun 2015. Penurunan dalam aset semasa ini disebabkan oleh peningkatan sejumlah RM4.53 juta

atau 24.0% dalam Akaun Belum Terima dan pengurangan dalam Akaun Belum Bayar sejumlah RM2.79 juta atau 98.8%.

- MDHT menunjukkan peningkatan aset semasa bersih sejumlah RM3 juta atau 4.9% berbanding tahun sebelumnya. Ini adalah disebabkan peningkatan dalam Tunai dan Kesetaraan Tunai dalam tahun semasa.
- Sebanyak empat (4) PBT, iaitu MPD, MDB, MDM dan MDS mengalami perubahan yang negatif dalam aset semasa bersih antara RM0.45 juta hingga RM2.95 juta atau 2.5% hingga 42.5% pada tahun 2016 berbanding tahun 2015. MDB mencatatkan penurunan aset semasa bersih paling tinggi iaitu sejumlah RM2.95 juta atau 9.4% pada tahun 2016 berbanding tahun 2015. Ini disebabkan oleh pengurangan dalam Tunai di Bank dan Simpanan Tetap sejumlah RM3.29 juta atau 10%. MDS pula mencatatkan peratusan penurunan paling tinggi, iaitu 42.5% atau sejumlah RM0.65 juta, iaitu daripada RM1.53 juta pada tahun 2015 kepada RM0.88 juta pada tahun 2016. Ini disebabkan oleh pengurangan dalam Tunai di Bank dan Simpanan Tetap sejumlah RM4.45 juta atau 78.8%.

6.5.3.8. Tunggakan Hasil Cukai Taksiran

- a. Cukai taksiran adalah cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976. Cukai taksiran adalah merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Cukai taksiran dikenakan ke atas pegangan seperti rumah kediaman, harta perdagangan (kedai, kilang, hotel dan sebagainya), harta industri (kilang, pelabuhan dan sebagainya) dan tanah. Caruman bantu kadar merupakan cukai tahunan yang dikenakan ke atas bangunan milik Kerajaan. Sehingga akhir tahun 2016, sejumlah RM103.4 juta cukai taksiran telah dikutip oleh tujuh (7) PBT di Negeri Terengganu. Hasil cukai taksiran ini meningkat sejumlah RM4.35 juta atau 4.4% berbanding hasil cukai taksiran pada tahun 2015. Perbandingan hasil cukai taksiran PBT bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.17**.

JADUAL 6.17
HASIL CUKAI TAKSIRAN PIHAK
BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Perbandaran Kemaman	53.14	55.38	2.24	4.2
2.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	27.56	29.35	1.79	6.5
3.	Majlis Perbandaran Dungun	8.98	9.16	0.18	2.0
4.	Majlis Daerah Marang	1.57	1.74	0.17	10.8
5.	Majlis Daerah Besut	1.31	1.33	0.02	1.5
6.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	5.95	5.93	-0.02	-0.3
7.	Majlis Daerah Setiu	0.54	0.51	-0.03	-5.6
JUMLAH		99.05	103.4	4.35	4.4

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2015 dan 2016

- b. Secara keseluruhannya, analisis Audit terhadap tunggakan cukai taksiran mendapati jumlah tunggakan telah menurun daripada RM117.49 juta pada tahun 2015 kepada RM106.42 juta pada tahun 2016 di mana berlaku penurunan sejumlah RM11.07 juta atau 9.4%. Empat (4) PBT telah mengalami kenaikan tunggakan cukai taksiran antara RM0.06 juta hingga RM3.38 juta atau 3.9% hingga 19.2%. Manakala tiga (3) PBT telah mengalami penurunan tunggakan cukai taksiran antara RM0.09 juta hingga RM15.97 juta atau 1.9% hingga 27.5%. Perbandingan tunggakan cukai taksiran bagi tahun 2015 dan 2016 adalah seperti **Jadual 6.18**.

JADUAL 6.18
TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN BAGI TAHUN 2015 DAN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TAHUN		PERUBAHAN	
		2015 (RM Juta)	2016 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	58.00	42.03	-15.97	-27.5
2.	Majlis Perbandaran Dungun	6.31	6.19	-0.12	-1.9
3.	Majlis Daerah Besut	3.33	3.24	-0.09	-2.7
4.	Majlis Daerah Setiu	0.68	0.74	0.06	8.8
5.	Majlis Daerah Marang	3.08	3.63	0.55	17.9
6.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	28.46	29.58	1.12	3.9
7.	Majlis Perbandaran Kemaman	17.63	21.01	3.38	19.2
JUMLAH		117.49	106.42	-11.07	-9.4

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2015 dan 2016

- c. Berdasarkan penyata kewangan bagi tahun 2016, pendapatan bagi semua PBT adalah berjumlah RM265.77 juta. Manakala tunggakan cukai taksiran pula adalah berjumlah RM106.42 juta. **Tunggakan cukai taksiran adalah sebanyak 40.0% daripada pendapatan dan keadaan ini perlulah diberi perhatian serius oleh PBT terlibat.** Tindakan lebih tegas untuk mengutip

tunggakan hasil hendaklah diambil. Tunggakan cukai taksiran berbanding jumlah pendapatan bagi tahun 2016 adalah seperti **Jadual 6.19**.

JADUAL 6.19
TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN BERBANDING PENDAPATAN BAGI TAHUN 2016

BIL.	PIHAK BERKUASA TEMPATAN	TUNGGAKAN CUKAI TAKSIRAN	PENDAPATAN	TUNGGAKAN BERBANDING PENDAPATAN
		(RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Majlis Daerah Setiu	0.74	41.81	1.8
2.	Majlis Daerah Besut	3.24	18.41	17.6
3.	Majlis Perbandaran Dungun	6.19	22.81	27.1
4.	Majlis Perbandaran Kemaman	21.01	72.42	29.0
5.	Majlis Daerah Marang	3.63	12.43	29.2
6.	Majlis Bandaraya Kuala Terengganu	29.58	82.42	35.9
7.	Majlis Daerah Hulu Terengganu	42.03	15.47	271.7
JUMLAH		106.42	265.77	40.0

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi Tahun 2016

- d. MDHT mempunyai peratus tertinggi bagi tunggakan cukai taksiran berbanding pendapatan iaitu 271.7%. Tunggakan tersebut merupakan tunggakan oleh sebuah syarikat akibat pertikaian mengenai kadar yang dikenakan. Pertikaian ini diselesaikan melalui mahkamah dan syarikat berkenaan telah diperintahkan untuk menjelaskan tunggakan cukai taksiran bermula dari tahun taksiran 2005 sehingga senarai nilai baru dikeluarkan. Pada tahun 2016, syarikat berkenaan telah membayar sejumlah RM21.17 juta (52.6%) daripada keseluruhan tunggakan asal yang berjumlah RM40.28 juta. Pihak MDHT masih dalam proses menyediakan nilai baru. Manakala enam (6) PBT mempunyai tunggakan cukai taksiran berbanding pendapatan kurang daripada 50% di mana perbandingan tunggakan cukai taksiran berbanding pendapatan bagi MDS adalah yang paling rendah iaitu 1.8%.

6.6. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

6.6.1. Rumusan keseluruhan bagi penyerahan, pengesahan dan pembentangan Penyata Kewangan Agensi Negeri adalah kurang memuaskan di mana:

- Sembilan (9) agensi telah mengemukakan Penyata Kewangan tahun 2016 sebelum atau pada 30 April 2017, lima (5) agensi sebelum 30 Jun 2017 dan dua (2) agensi belum mengemukakan Penyata Kewangan tahun 2016.
- Setakat 30 Jun 2017, Penyata Kewangan tahun 2015 bagi 14 agensi telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Terengganu kecuali Lembaga Tabung Amanah Warisan Negeri Terengganu (LTAWNT). Manakala Penyata Kewangan

Majlis Sukan Negeri Terengganu (MSNT) pula tidak perlu dibentangkan mengikut undang-undang penubuhannya.

6.6.2. Kedudukan kewangan Badan-badan Berkanun Negeri bagi tahun 2016 berdasarkan prestasi lapan (8) BBN adalah kurang memuaskan seperti berikut:

- Surplus tahun semasa menurun RM160.58 juta atau 71.8%.
- Jumlah Aset Semasa Bersih menurun RM234.63 juta atau 15.2%.
- Jumlah Liabiliti meningkat RM27.40 juta atau 4.9%.

6.6.3. Kedudukan kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun 2016 adalah berdasarkan prestasi tujuh (7) PBT adalah memuaskan seperti berikut:

- Surplus tahun semasa meningkat RM33.49 juta atau 416.0%.
- Aset Semasa Bersih meningkat RM11.96 juta atau 12.0%.
- Tunggakan Cukai Tafsiran menurun kepada RM106.42 juta atau 9.4%.

6.6.4. Untuk memastikan pengurusan Penyata Kewangan serta prestasi agensi ditambah baik adalah disyorkan:

- Ketua Eksekutif/Pengurus Besar/Pengarah Badan Berkanun Negeri perlu bertindak proaktif dan tegas dalam melaksanakan program dan aktiviti Agensi yang dapat menjana pendapatan Badan Berkanun Negeri dan mencapai matlamat pembangunan Negeri Terengganu;
- Ketua Eksekutif/Pengurus Besar/Pengarah Badan Berkanun Negeri perlu mengambil tindakan tegas terhadap tunggakan hutang daripada penghutang Badan Berkanun Negeri supaya dapat mengukuhkan kedudukan tunai untuk menjalankan operasi dengan lebih lancar; dan
- Bagi anak syarikat Badan Berkanun Negeri yang mengalami kerugian berterusan dan berstatus tidak aktif, Lembaga Pengarah hendaklah mengkaji semula kedudukan syarikat berkenaan sama ada untuk meneruskan operasi atau menamatkannya demi menjaga kesempurnaan pengurusan yang lestari.
- PBT hendaklah mengambil langkah yang lebih berkesan serta proaktif dan inovatif untuk mengurangkan tunggakan cukai taksiran; dan
- PBT yang mengalami defisit dan mempunyai aset semasa bersih yang negatif perlu mempertingkatkan prestasi kewangannya supaya pendapatan yang diperoleh dapat menampung perbelanjaan mengurus.
- Lembaga Pengarah Badan Berkanun Negeri yang berkenaan hendaklah sentiasa memantau prestasi kewangan anak syarikat dan mengkaji semula

pelaburan dalam anak syarikat yang berstatus tidak aktif dan mengalami kerugian terkumpul. Ini adalah untuk memastikan anak syarikat berdaya maju yang berterusan dan pelaburan dalam anak syarikat dapat memberi pulangan.

BAHAGIAN V
PEMBENTANGAN
LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
DAN MESYUARAT JAWATANKUASA
KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

BAHAGIAN V

PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

7. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI SERTA AKTIVITI JABATAN/ AGENSI DAN PENGURUSAN SYARIKAT KERAJAAN

Perkara 107(2) Perlembagaan Persekutuan menghendaki Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri serta Aktiviti Jabatan/Agenzi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Pengurusan Aktiviti/Kewangan Jabatan/Agenzi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Tahun 2015 Siri 1 dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 8 Ogos 2016. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agenzi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Tahun 2015 Siri 2 dan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi Kewangan Agenzi Negeri Terengganu Tahun 2015 telah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri Terengganu pada 28 Mac 2017.

8. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Pada tahun 2016 dan sehingga 30 Jun 2017, Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri (Jawatankuasa) telah membincangkan Laporan Ketua Audit Negara mengenai Aktiviti Jabatan/Agenzi dan Pengurusan Syarikat Negeri Terengganu Tahun 2013 Siri 1, 2 dan 3, Tahun 2014 Siri 1, 2 dan 3 serta Tahun 2015 Siri 1. Jawatankuasa telah mengadakan mesyuarat sebanyak lima (5) kali masing-masing tiga (3) kali pada tahun 2016 dan dua (2) kali sehingga 30 Jun 2017, untuk membincangkan isu-isu yang berbangkit dalam Laporan tersebut dan perkara-perkara lain yang di bawah bidang kuasa Jawatankuasa. Butiran ringkas perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa adalah seperti **Jadual 8.1**.

JADUAL 8.1
MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM
NEGERI TERENGGANU PADA TAHUN 2016 DAN 2017 (SEHINGGA 30 JUN 2017)

BIL.	TARIKH	JABATAN/AGENSI	PERKARA
1.	29 Mac 2016		1. Pembentangan dan perbincangan laporan maklum balas terhadap Laporan Ketua Audit Negara (LKAN) Tahun 2013 (Siri 1, 2 & 3). 2. Perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2014 (Siri 1 & 2).
2.	3 November 2016		1. Pembentangan dan perbincangan laporan maklum balas terhadap Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2014 (Siri 1 & 2). 2. Perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2014 (Siri 3) dan Tahun 2015 (Siri 1).
3.	6 Disember 2016	1. Pejabat SUK (Perumahan) 2. Unit Perancang Ekonomi Negeri	Sesi pendengaran mengenai "Masalah Pengurusan Projek-projek Perumahan Kerajaan Negeri Terengganu." - (LKAN 2015 Siri 1 – Pengurusan Kuota Bumiputera Bagi projek Perumahan Swasta).
		1. Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu 2. Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu	Sesi pendengaran mengenai "Masalah Pengurusan Surau di Sekolah-Sekolah Menengah Agama Negeri Terengganu" - (LKAN 2013 Siri 1 – Pengurusan Sekolah Menengah Agama Negeri).
		Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu	Sesi pendengaran mengenai "Pengurusan Hartanah Wakaf" - (LKAN 2014 Siri 3).
4.	28 Februari 2017	Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Terengganu	Sesi pendengaran mengenai "Keadaan Surau Tidak Kondusif Di Sekolah Menengah Agama Negeri" - (LKAN 2013 Siri 1 – Pengurusan Sekolah Menengah Agama Negeri).
5.	1 Jun 2017		1.Pembentangan dan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Aktiviti Jabatan/Agensi dan Pengurusan Syarikat Kerajaan Negeri Terengganu Tahun 2015 Siri 2. 2.Pembentangan dan perbincangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Terengganu Tahun 2015.
		Jabatan Kerja Raya Negeri Terengganu	1.Sesi pendengaran mengenai "Pengurusan Penyenggaraan Jalan Negeri" – LKAN 2015 Siri 1.
		Yayasan Terengganu	1. Sesi pendengaran mengenai "Pengurusan Perolehan" – LKAN 2015 Siri 1. 2.Sesi pendengaran mengenai "Pelaksanaan Indeks Akauntabiliti" – LKAN Penyata Kewangan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Terengganu Tahun 2015.
		Pejabat Daerah Marang	2.Sesi pendengaran mengenai "Pelaksanaan Indeks Akauntabiliti" – LKAN Penyata Kewangan dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri Terengganu Tahun 2015.

Sumber: Minit Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri Terengganu

PENUTUP

PENUTUP

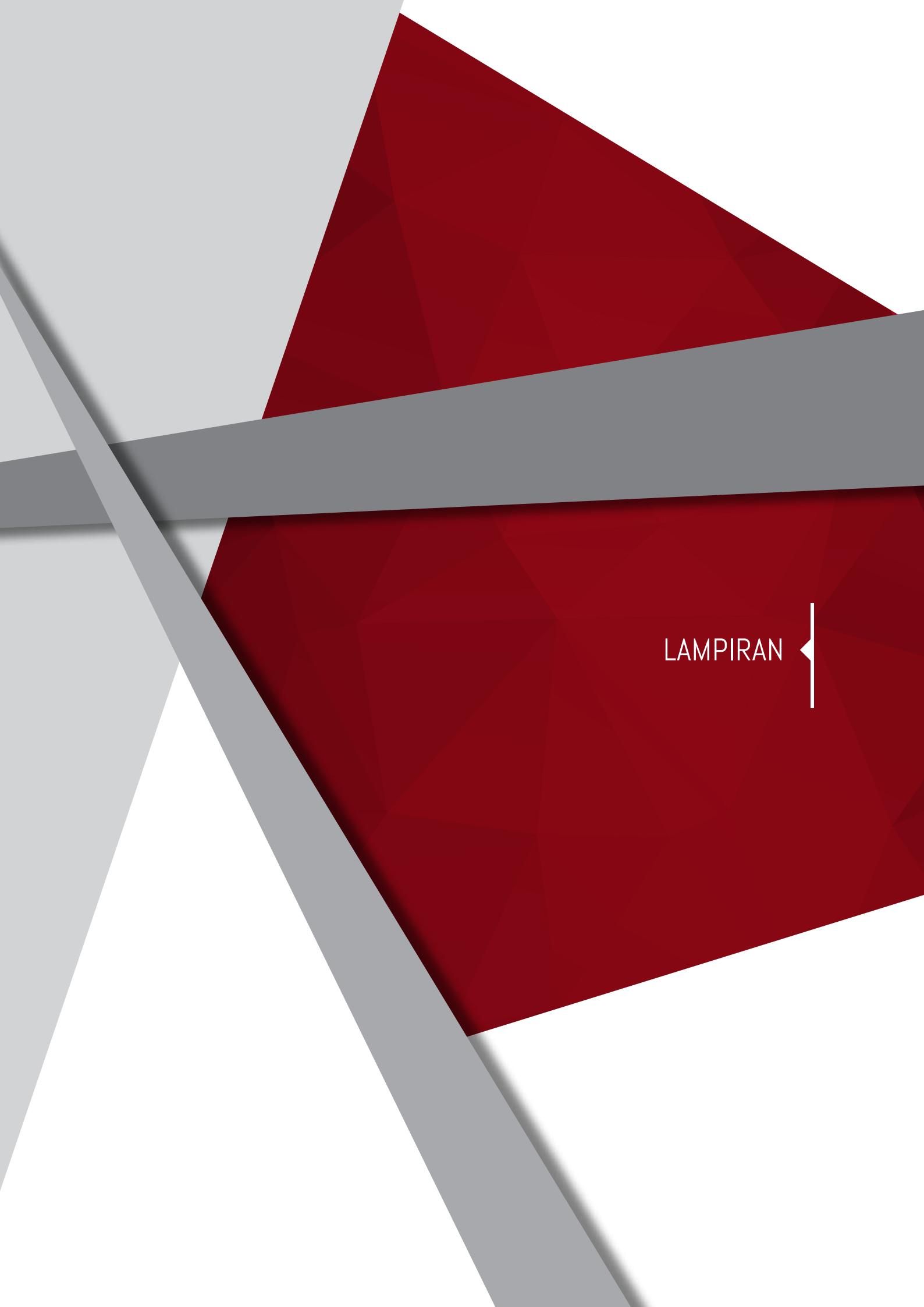
Pada umumnya, tahap penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri adalah baik. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan pada 31 Disember 2016 adalah memuaskan manakala Badan Berkanun Negeri pada tahap kurang memuaskan. Prestasi pelaksanaan projek dan perbelanjaan pembangunan (2012 hingga 2016) adalah baik. Prestasi kewangan Kerajaan Negeri dan Agensi Negeri boleh dimantapkan lagi dan disyorkan tindakan penambahbaikan seperti berikut:

- a. Kerajaan Negeri disarankan meneruskan usaha mengurangkan tunggakan bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut dan hutang awam supaya kedudukan kewangan Kerajaan Negeri berada dalam keadaan yang lebih kukuh.
- b. Ketua Jabatan/Ketua Agensi perlu mempertingkatkan penglibatan secara *hands on* dalam urusan kewangan.
- c. Ketua Agensi Negeri hendaklah mempercepatkan penyerahan Penyata Kewangan masing-masing mengikut ketetapan Akta/Enakmen berkaitan.

JABATAN AUDIT NEGARA

Putrajaya

11 Oktober 2017

The background of the image features a large, stylized geometric shape composed of several triangles. The top portion is filled with a dark red color, while the bottom portion is filled with a light grey. The boundaries between these colored regions are defined by white lines, creating a layered effect. The overall composition is minimalist and modern.

LAMPIRAN

**LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI TERENGGANU
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Terengganu bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 telah diaudit atas arahan saya selaras dengan Akta Audit 1957. Pihak Pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpandukan piawaian pengauditan yang diluluskan.

Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Terengganu pada 31 Disember 2016; hasil operasi serta aliran tunainya bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Med illaed". A horizontal line is drawn through the signature.

(TAN SRI DR. MADINAH BINTI MOHAMAD)
Ketua Audit Negara
Malaysia

Putrajaya
31 Mei 2017

Lampiran II

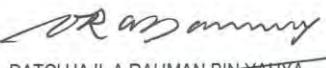
PERNYATAAN PEGAWAI KEWANGAN NEGERI DAN BENDAHARI NEGERI TERENGGANU

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri dan Nota kepada Penyata Kewangan disediakan:

- (a) mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting*; dan
- (b) dengan menyatukan maklumat kewangan daripada semua Jabatan dan Pusat Tanggungjawab di bawah Kerajaan Negeri Terengganu.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang mengandungi Penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Prestasi Kewangan dan Penyata Akaun Memorandum berserta Nota kepada Penyata Kewangan menunjukkan kedudukan yang benar dan saksama pada 31 Disember 2016.

Pada masa pernyataan ini ditandatangani, mengikut sebaik-baik pengetahuan kami, tidak wujud apa-apa keadaan yang boleh menjelaskan ketepatan dan kesihihan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri 2016.

DATO' HAJI A RAHMAN BIN YAHYA
Pegawai Kewangan Negeri Terengganu

01 Februari 2017

MOHD SHUKRI BIN AZAM
Bendahari Negeri Terengganu

01 Februari 2017

Lampiran III

PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN

pada 31 Disember 2016

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
	<u>Nota</u>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
WANG AWAM			
WANG TUNAI	3	12,802,261.63	136,558,205.71
PELABURAN	4	101,300,000.00	101,300,000.00
		<hr/> 114,102,261.63	<hr/> 237,858,205.71
DIPEGANG BAGI:			
KUMPULAN WANG DISATUKAN			
AKAUN HASIL DISATUKAN	5	(95,480,717.61)	166,850,027.09
AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	6	-	-
AKAUN AMANAH DISATUKAN	7	209,582,979.24	71,008,178.62
		<hr/> 114,102,261.63	<hr/> 237,858,205.71
		<hr/>	<hr/>

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

Lampiran IV

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
	<u>Nota</u>	<u>RM</u>	<u>RM</u>
TERIMAAN			
Hasil	5		
Hasil Cukai		59,159,445.76	51,655,979.80
Hasil Bukan Cukai		145,860,763.10	210,526,209.60
Terimaan Bukan Hasil		1,399,752,422.75	1,952,647,493.08
		1,604,772,631.61	2,214,829,682.48
Pinjaman	6		
Pinjaman Dalam Negeri		-	-
		-	-
Bantuan Luar Negeri	6		
Pinjaman Multilateral		-	-
Pinjaman Bilateral		-	-
		-	-
Terimaan Modal	7		
Pelbagai Terimaan Modal		6,000,000.00	43,377,397.96
Jualan Instrumen Kewangan		-	349,000,000.00
		-	392,377,397.96
Terimaan Lain	7		
Terimaan Amanah		132,097,622.52	-
		-	-
Jumlah Terimaan		1,742,870,254.13	2,607,207,080.44

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI (sambungan)

bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

	<i>Nota</i>	<u>2016</u>		<u>2015</u>	
		<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
BAYARAN					
Perbelanjaan Mengurus	5				
Emolumen		(277,328,063.82)		(255,173,407.28)	
Perkhidmatan dan Bekalan		(184,537,645.24)		(210,965,990.30)	
Aset		(10,319,591.29)		(30,699,064.45)	
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap		(763,674,355.23)		(1,007,613,565.63)	
Perbelanjaan Lain		(201,745.04)	(1,236,061,400.62)	(101,502,456.98)	(1,605,954,484.64)
Perbelanjaan Pembangunan	7				
Langsung		(619,522,821.90)		(905,076,736.29)	
Pinjaman		-	(619,522,821.90)	-	(905,076,736.29)
Perbelanjaan Modal		-	-	-	-
Pelbagai Perbelanjaan Modal		-	-	-	-
Pembelian Instrumen Kewangan	4	-	-	-	-
Bayaran Balik Pinjaman					
Pinjaman Dalam Negeri		(11,041,975.69)		(6,642,836.80)	
Pinjaman Kepada Agensi		-	(11,041,975.69)	-	(6,642,836.80)
Bantuan Luar Negeri					
Pinjaman Multilateral		-	-	-	-
Pinjaman Bilateral		-	-	-	-
Bayaran Lain					
Bayaran Amanah	7	-	-	(140,920,002.08)	(140,920,002.08)
Jumlah Bayaran		<u>(1,866,626,198.21)</u>		<u>(2,658,594,059.81)</u>	
Tambahan / (Kurangan) Wang Tunai		(123,755,944.08)		(51,386,979.37)	
Wang Tunai Pada 1 Januari 2016		136,558,205.71		187,945,185.08	
WANG TUNAI PADA 31 DISEMBER 2016		<u>12,802,261.63</u>		<u>136,558,205.71</u>	

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

Lampiran V

PENYATA PRESTASI KEWANGAN
bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
	<u>Nota</u>	<u>Anggaran</u>	<u>Sebenar</u>
		<i>RM</i>	<i>RM</i>
HASIL	5	2,020,000,000.00	1,604,772,631.61
<i>Tolak:</i>			2,214,829,682.48
Belanja Mengurus	5	1,403,000,000.00	1,236,061,400.62
		<hr/>	<hr/>
LEBIHAN HASIL		617,000,000.00	368,711,230.99
<i>Tolak:</i>			608,124,873.08
Belanja Pembangunan	7	1,138,970,580.00	619,522,821.90
		<hr/>	<hr/>
(KURANGAN)LEBIHAN KESELURUHAN		(521,970,580.00)	(250,811,590.91)
		<hr/>	<hr/>
(KURANGAN DIBIAYAI OLEH) / LEBIHAN DISOKONG OLEH:			
Pinjaman		(11,041,975.69)	(6,642,836.80)
Terimaan Balik Pinjaman dan Pelbagai Terimaan	7	6,000,000.00	43,377,397.96
Perubahan Tunai, Pelaburan dan Amanah	7	255,853,566.60	260,217,302.05
		<hr/>	<hr/>
JUMLAH PEMBIAYAAN		250,811,590.91	296,951,863.21
		<hr/>	<hr/>

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

Lampiran VI

PENYATA AKAUN MEMORANDUM
pada 31 Disember 2016

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	<i>Nota</i>	<i>RM</i>
MEMORANDUM ASET	8	
Pinjaman Boleh Dituntut	256,445,225.08	260,781,466.12
Pelaburan	130,068,582.00	130,568,584.00
MEMORANDUM LIABILITI	9	
Hutang Awam	918,490,051.32	930,045,928.63

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

Lampiran VII

NOTA KEPADA PENYATA KEWANGAN

bagi tahun berakhir 31 Disember 2016

DASAR DAN KAEADAH PERAKAUNAN YANG SIGNIFIKAN

1. DASAR DAN PRINSIP PERAKAUNAN

Dasar dan prinsip perakaunan diguna secara konsisten dalam penyediaan penyata kewangan kecuali dinyatakan sebaliknya.

- a) Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan Negeri.
- b) Perakaunan Kerajaan Negeri adalah berdasarkan Kumpulan Wang Disatukan selaras dengan:
 - i) Perkara 97 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa segala hasil diterima kecuali Zakat, Fitrah, dan Bainulmal atau lain-lain hasil agama Islam seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu kumpulan wang.
 - ii) Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulan Wang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Parlimen, kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.
 - iii) Seksyen 7 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] memperuntukkan Kumpulan Wang Disatukan dibahagi kepada Akaun Hasil Disatukan, Akaun Pinjaman Disatukan dan Akaun Amanah Disatukan.
- c) Kerajaan Negeri mengamal asas perakaunan tunai ubahsuai. Semua urus niaga bayaran dan terimaan diakaunkan apabila bayaran dibuat dan terimaan diperoleh dengan pengubahan seperti berikut:
 - i) Bayaran bagi kerja yang telah dijalankan, bekalan dan perkhidmatan yang telah diterima sehingga 31 Disember tahun kewangan semasa boleh dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya dan dikenakan kepada peruntukan tahun kewangan semasa.
 - ii) Terimaan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambilkira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada 31 Disember tahun kewangan semasa merupakan wang tunai dalam perjalanan dan diakaunkan sebagai hasil tahun kewangan semasa.
 - iii) Mengakaun urus niaga bukan tunai tertentu seperti pindahan peruntukan daripada Akaun Hasil Disatukan ke Akaun Amanah Disatukan, Untung Rugi Pelaburan, Hapuskira Pinjaman Amanah, Penukaran Pinjaman Keadaan Ekuiti dan seumpamanya.
- d) Entiti perakaunan terdiri daripada semua jabatan Kerajaan Negeri.
- e) Tahun kewangan sebagaimana yang telah ditetapkan di bawah Seksyen 3 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] adalah satu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.
- f) Mata wang yang digunakan dalam penyata kewangan ini adalah Ringgit Malaysia (RM).
- g) Penyata Kewangan disediakan mengikut asas yang sama dengan Anggaran Perbelanjaan bagi membolehkan perbandingan dibuat.
- h) Apabila berlaku perubahan ke atas persempahan atau klasifikasi butiran, angka perbandingan telah dinyatakan semula kecuali dinyatakan sebaliknya.

2. PERSEMBAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Persebahaman Penyata Kewangan dan Nota yang disertakan bagi tahun 2011 dan seterusnya telah dibuat penambahbaikan bagi memudahkan pemahaman dan penganalisaan.

Penyata Prestasi Kewangan adalah penyata baharu yang menunjukkan prestasi kewangan Kerajaan Negeri secara keseluruhan.

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disedia mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61], Piawaian Perakaunan Kerajaan dan *International Public Sector Accounting Standard (IPSAS) - Financial Reporting under the Cash Basis of Accounting* mengandungi komponen berikut:

- a) Penyata Kedudukan Kewangan
- b) Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai
- c) Penyata Prestasi Kewangan
- d) Penyata Akaun Memorandum
- e) Nota Kepada Penyata Kewangan

3. WANG TUNAI

Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan.

Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan yang kurang dari 3 bulan.

Wang Tunai Dalam Perjalanan menunjukkan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada akhir tahun kewangan.

Wang Tunai Dalam Tangan merupakan Panjar Wang Runcit.

Wang Tunai pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016	2015
	RM	RM
Wang Tunai Dalam Bank	12,701,611.63	136,498,470.35
Wang Tunai Dalam Perjalanan	-	-
Wang Tunai Dalam Tangan	100,650.00	59,735.36
JUMLAH WANG TUNAI	12,802,261.63	136,558,205.71

4. PELABURAN

Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am dan dinyatakan pada nilai buku.

Pelaburan Kumpulan Wang Amanah ialah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah selaras dengan arahan amanah Seksyen 9 dan suratcara amanah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] serta peraturan yang berkuatkuasa. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan.

Dalam tahun 2016 sejumlah RM101.30 juta telahpun dilaburkan sebagai pelaburan yang melebihi tempoh 3 bulan yang terdiri daripada Pelaburan Am sebanyak RM101.00 juta dan Pelaburan Kumpulan Wang Amanah sebanyak RM0.30 juta.

5. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan mengakau semua urus niaga terimaan hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan selaras dengan Perkara 97 dan 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a) Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Lebihan hasil tahun semasa sebanyak RM620.00 juta telahpun dipindahkan ke Kumpulan Wang Pembangunan.

Akaun Hasil Disatukan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016		2015	
	Anggaran RM	Sebenar %	Anggaran RM	Sebenar %
BAKI PADA 1 JANUARI	166,850,027.09		303,534,475.05	
HASIL				
Hasil Cukai	58,380,300.00	59,159,445.76	101.33	51,655,979.80
Hasil Bukan Cukai	180,622,225.00	145,860,763.10	80.75	210,526,209.60
Terimaan Bukan Hasil	1,780,997,475.00	1,399,752,422.75	78.59	1,952,647,493.08
Jumlah Hasil	2,020,000,000.00	1,604,772,631.61	79.44	2,214,829,682.48
				92.28

PERBELANJAAN MENGURUS

Emolumen	286,772,955.70	277,328,063.82	96.71	255,173,407.28	91.21
Perkhidmatan dan Bekalan	205,567,590.74	184,537,645.24	89.77	210,965,990.30	93.23
Aset	12,694,427.22	10,319,591.29	81.29	30,699,064.45	84.69
Pemberian dan Kenaan Bayaran Tetap	896,805,006.34	774,716,870.92	86.39	1,014,256,402.43	95.83
Perbelanjaan-perbelanjaan lain	1,160,020.00	201,205.04	17.34	101,502,456.98	100.00
<i>Perbelanjaan Mengurus (sebelum pindahan)</i>	<i>1,403,000,000.00</i>	<i>1,247,103,376.31</i>	<i>88.89</i>	<i>1,612,597,321.44</i>	<i>65.20</i>
<i>Pindahan Lebihan Hasil ke</i>					
Kumpulan Wang Pembangunan	700,000,000.00	620,000,000.00	88.57	738,916,809.00	-
<i>Jumlah Perbelanjaan Mengurus (selepas pindahan)</i>	<i>2,103,000,000.00</i>	<i>1,867,103,376.31</i>	<i>88.78</i>	<i>2,351,514,130.44</i>	<i>95.08</i>
<i>Lebihan/(Kurangan) bagi Tahun</i>					
		(262,330,744.70)		(136,684,447.96)	
BAKI PADA 31 DISEMBER		<u>(95,480,717.61)</u>		<u>166,850,027.09</u>	

(a) Hasil

Hasil diakarkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali diperlukan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang. Selaras dengan Seksyen 111B Akta Cukai Pendapatan 1967 [Akta 53].

Hasil mengikut penjenisannya bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

	2016		2015	
	Anggaran Asal	Anggaran Disemak	Sebenar	Sebenar
<i>Perihal</i>				
HASIL CUKAI				
Cukai Tanah	34,754,500.00	34,754,500.00	30,387,386.66	87.43
Cukai Galian	607,200.00	607,200.00	408,287.35	67.24
Cukai Parit Dan Taliar	15,100.00	15,100.00	12,889.90	85.36
Royalti	22,000,000.00	22,000,000.00	27,062,044.20	123.01
Cukai Hiburan	1,003,500.00	1,003,500.00	1,288,837.65	128.43
<i>Jumlah Hasil Cukai</i>	58,380,300.00	58,380,300.00	59,159,445.76	101.33
HASIL BUKAN CUKAI				
Lesen, Bayaran Pendaftaran dan Permit	9,728,877.00	9,728,877.00	6,770,799.74	69.59
Perkhidmatan dan Bayaran Perkhidmatan	7,019,070.00	7,019,070.00	4,770,727.63	67.97
Perolehan daripada Jualan Barang-barang	128,940,430.00	128,940,430.00	115,195,309.82	89.34
Sewaan	3,070,128.00	3,070,128.00	1,318,262.28	42.94
Keuntungan Pembentangan Dan Perolehan	23,900,000.00	23,900,000.00	12,359,473.12	51.71
Denda dan Hukuman	7,963,720.00	7,963,720.00	5,446,190.71	68.39
<i>Jumlah Hasil Bukan Cukai</i>	180,622,225.00	180,622,225.00	145,860,763.10	80.75
TERIMAAN BUKAN HASIL				
Pulangan Balik Perbelanjaan	2,326,100.00	2,326,100.00	6,484,368.75	278.77
Terimaan daripada Agensi-agensi Kerajaan	1,778,671,375.00	1,778,671,375.00	1,393,268,054.00	78.33
<i>Jumlah Terimaan Bukan Hasil</i>	1,780,997,475.00	1,780,997,475.00	1,399,752,422.75	78.59
JUMLAH HASIL	2,020,000,000.00	2,020,000,000.00	1,604,772,631.61	79.44

(b) Perbelanjaan Mengurus

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan seperti emolument, perkhidmatan dan bekalan, aset, pemberian dan kenaan bayaran tetap dan perbelanjaan-perbelanjaan lain.

Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan mengikut undang-undang Persekutuan selaras dengan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan.

Perbelanjaan bagi Maksud Bekalan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulan Wang Disatukan berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri selaras dengan Perkara 104 Perlembagaan Persekutuan.

Perbelanjaan Mengurus mengikut Maksud Perbelanjaan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Maksud Perbelanjaan	2016			
	Anggaran	Anggaran		
	Asal	Dipinda	Sebenar	%
PERBELANJAAN TANGGUNGAN				
T. 01 Pengelola Istana	37,500,000.00	37,500,000.00	37,265,470.19	99.37
T. 02 Menteri Besar & Setiausaha Kerajaan	10.00	10.00	-	-
T. 03 Dewan Undangan Negeri	471,311.48	471,311.48	376,679.93	79.92
T. 04 Pejabat Perpendaharaan Negeri Terengganu	46,962,554.00	46,962,554.00	41,429,890.24	88.22
T. 05 Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	656,420.00	656,420.00	519,761.40	79.18
<i>Jumlah Perbelanjaan Tanggungan</i>	<i>85,590,295.48</i>	<i>85,590,295.48</i>	<i>79,591,801.76</i>	<i>92.99</i>
PERBELANJAAN BEKALAN				
B. 02 Menteri Besar & Setiausaha Kerajaan	57,000,000.00	57,000,000.00	54,795,008.00	96.13
B. 03 Dewan Undangan Negeri	14,018,279.59	14,018,279.59	13,897,248.45	99.14
B. 04 Pejabat Perpendaharaan Negeri Terengganu	1,110,915,754.29	1,110,915,754.29	904,269,335.77	81.60
B. 05 Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri	851,365.10	851,365.10	798,929.55	93.84
B. 07 Pejabat Mineral Dan Geosains	224,258.36	224,258.36	215,970.24	96.30
B. 08 Jabatan Hal Ehwal Agama	59,073,448.92	59,073,448.92	58,254,159.75	98.61
B. 09 Jabatan Kebajikan Masyarakat	59,999,809.80	59,999,809.80	57,148,628.60	95.25
B. 10 Jabatan Kerja Raya	60,975,034.87	60,975,034.87	56,940,750.00	93.38
B. 11 Jabatan Pengairan Dan Saliran	20,000,000.00	20,000,000.00	19,590,042.57	97.95
B. 12 Pejabat Daerah Besut	10,700,000.00	10,700,000.00	10,602,702.67	99.09
B. 13 Pejabat Daerah Dungun	9,100,018.00	9,100,018.00	8,712,617.82	95.74
B. 14 Pejabat Daerah Hulu Terengganu	9,102,420.84	9,102,420.84	9,069,698.45	99.64
B. 15 Pejabat Daerah Kemaman	9,502,980.00	9,502,980.00	9,372,029.42	98.62
B. 16 Pejabat Daerah Kuala Terengganu	15,500,000.00	15,500,000.00	14,902,197.41	96.14
B. 17 Pejabat Daerah Marang	7,700,413.79	7,700,413.79	7,416,116.89	96.31
B. 18 Pejabat Daerah Setiu	7,520,308.32	7,520,308.32	7,234,013.73	96.19
B. 19 Pejabat Tanah Dan Galian	7,200,000.00	7,200,000.00	7,012,183.23	97.39
B. 20 Pejabat Tanah Besut	4,567,839.22	4,567,839.22	4,465,023.69	97.75

B. 21 Pejabat Tanah Dungun	3,806,180.13	3,806,180.13	3,755,816.00	98.68
B. 22 Pejabat Tanah Hulu Terengganu	4,379,509.24	4,379,509.24	4,366,276.48	99.70
B. 23 Pejabat Tanah Kemaman	4,409,384.93	4,409,384.93	4,383,096.54	99.40
B. 24 Pejabat Tanah Kuala Terengganu	5,532,816.38	5,532,816.38	5,494,781.48	99.31
B. 25 Pejabat Tanah Marang	3,577,124.36	3,577,124.36	3,157,546.54	88.27
B. 26 Pejabat Tanah Setiu	3,400,000.00	3,400,000.00	3,359,009.87	98.79
B. 27 Jabatan Kehakiman Syariah	7,000,000.00	7,000,000.00	6,965,012.51	99.50
B. 28 Pejabat Perancang Bandar & Desa	3,299,431.01	3,299,431.01	3,001,990.39	90.99
B. 29 Jabatan Perhutanan Negeri	24,070,603.18	24,070,603.18	23,603,007.77	98.06
B. 30 Jabatan Perkhidmatan Haiwan	13,000,010.02	13,000,010.02	11,607,820.11	89.29
B. 31 Jabatan Pertanian	19,000,000.00	19,000,000.00	17,765,027.35	93.50
B. 32 Pelbagai Perkhidmatan	450,000,000.00	450,000,000.00	444,114,033.51	98.69
B. 34 Pejabat Mufli Negeri	2,010,021.54	2,010,021.54	1,963,999.91	97.71
B. 35 Pejabat Daerah Kuala Nerus	7,017,503.18	7,017,503.18	6,378,892.06	90.90
B. 36 Pejabat Tanah Kuala Nerus	2,955,189.45	2,955,189.45	2,898,607.79	98.09
<i>Jumlah Perbelanjaan Bekalan</i>	2,017,409,704.52	2,017,409,704.52	1,787,511,574.55	88.60
PERBELANJAAN MENGURUS (sebelum pindahan)	2,103,000,000.00	2,103,000,000.00	1,867,103,376.31	88.78
PINDAHAN LEBIHAN HASIL KE KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN			620,000,000.00	
PERBELANJAAN MENGURUS (selepas pindahan)			1,247,103,376.31	

6. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

Akaun Pinjaman Disatukan mengaku semua terimaan dan bayaran balik pinjaman di bawah kuasa undang-undang Persekutuan. Pinjaman ini terdiri pinjaman Dalam Negeri.

Semua baki Pinjaman dipindah ke Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun.

Akaun Pinjaman Disatukan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016		2015	
	(Debit)/Kredit	(Debit)/Kredit	RM	RM
PINJAMAN				
Dalam Negeri				
Baki pada 1 Januari		-		-
Terimaan		-		-
Bayaran		-		-
Baki pada 31 Disember		-		-
<i>Jumlah Pinjaman pada 31 Disember</i>				

Tiada pinjaman yang diterima dalam tahun kewangan 2016.

7. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan mengakau semua terimaan dan bayaran wang amanah mengikut kehendak undang-undang, akta-akta amanah, suratcara amanah, arahan amanah dan perjanjian. Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Deposit.

Akaun Amanah Disatukan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	Baki pada 01.01.2016 (Debit)/Kredit	Debit	Kredit	Baki pada 31.12.2016 (Debit)/Kredit
	RM	RM	RM	RM
KUMPULAN WANG AMANAH KERAJAAN				
Kumpulan Wang Pembangunan	(696,941,534.04)	619,522,821.90	626,000,000.00	(690,464,355.94)
Kumpulan Wang Bekalan Air	76,322,034.69	3,464,318.11	-	72,857,716.58
Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	396,381,383.89	8,465,472,868.31	8,448,676,137.99	379,584,653.57
<i>Jumlah Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	(224,238,115.46)	9,088,460,008.32	9,074,676,137.99	(238,021,985.79)
KUMPULAN WANG AMANAH AWAM				
Kumpulan Wang Amanah Khas	2,980,447.30	5,295,750.40	2,924,183.13	608,880.03
Kumpulan Wang Amanah Am	66,678,236.13	166,974,533.49	274,050,643.69	173,754,346.33
<i>Jumlah Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	69,658,683.43	172,270,283.89	276,974,826.82	174,363,226.36
AKAUN DEPOSIT				
Deposit Am	225,587,610.65	70,270,450.33	117,924,578.35	273,241,738.67
<i>Jumlah Akaun Deposit</i>	225,587,610.65	70,270,450.33	117,924,578.35	273,241,738.67
JUMLAH AKAUN AMANAH DISATUKAN				
	71,008,178.62	9,331,000,742.54	9,469,575,543.16	209,582,979.24

Terimaan Amanah di Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai sebanyak RM132,097,622.52 merupakan baki bersih Akaun Amanah.

Kurangan pembentukan berjumlah RM250,811,590.91 di Penyata Prestasi Kewangan dibayarkan oleh Pinjaman dan Perubahan dalam Tunai, Pelaburan dan Amanah.

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan mengakau terimaan dari peruntukan Kerajaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan terdiri daripada Kumpulan Wang Pembangunan, Kumpulan Wang Bekalan Air dan Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan.

(a) Kumpulan Wang Pembangunan

- (i) Kumpulan Wang Pembangunan mengakau terimaan dan bayaran pembangunan seperti yang diperuntukan oleh Akta Kumpulan Wang Pembangunan 1966 [Akta 406].

Terimaan utama bagi kumpulan wang ini terdiri daripada pindahan dari Akaun Hasil Disatukan, pinjaman yang diambil bagi maksud pembangunan dan terimaan bayaran balik pinjaman yang dikeluarkan daripada kumpulan wang ini.

Bayaran kumpulan wang ini adalah perbelanjaan pembangunan secara langsung atau pinjaman.

Kumpulan Wang Pembangunan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016		2015	
	(Debit)/Kredit	(Debit)/Kredit	RM	RM
BAKI PADA 1 JANUARI			(696,941,534.04)	(574,159,004.71)
Pindahan Dari Akaun Hasil Disatukan		620,000,000.00	738,916,809.00	-
Bayaran Balik Pinjaman Daripada Agensi Kerajaan		6,000,000.00	43,377,397.96	-
Akaun Bayaran Balik Pinjaman Oleh Badan Berkurun		-	-	-
Jumlah Terimaan		626,000,000.00	782,294,206.96	
 BAYARAN				
Perbelanjaan Pembangunan				
Langsung	619,522,821.90	905,076,736.29		
Pinjaman	-	-		
Jumlah Bayaran		619,522,821.90	905,076,736.29	
Lebihan/(Kurangan) Bagi Tahun		6,477,178.10	(122,782,529.33)	
BAKI KUMPULAN WANG PEMBANGUNAN PADA 31 DISEMBER		(690,464,355.94)	(696,941,534.04)	

(b) Kumpulan Wang Bekalan Air

Kumpulanwang Bekalan Air ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Bekalan Air (Tatacara Kewangan & Perakaunan) 1980.Terimaan Kumpulan Wang ini terdiri daripada caruman dari Kerajaan Negeri dan pindahan daripada Akaun Pinjaman.Wang dalam kumpulanwang ini hanya boleh dibelanja untuk maksud-maksud seperti tertentu dalam (Tatacara Kewangan & Perakaunan) 1980 termasuk perbelanjaan mengurus dan pembangunan.

Kumpulan Wang Bekalan Air pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Perihal	2016		2015	
	(Debit)/Kredit	(Debit)/Kredit	RM	RM
BAKI PADA 1 JANUARI		76,322,034.69		81,144,013.46
TERIMAAN				
Pindahan Dari Akaun Pinjaman		-		-
Jumlah Terimaan		-		-
BAYARAN				
Perbelanjaan Mengurus	791,196.92		750,324.76	
Perbelanjaan Pembangunan				
Langsung	2,673,121.19		3,184,520.58	
Pinjaman		-	887,133.43	
Jumlah Bayaran	3,464,318.11		4,821,978.77	
Lebihan/(Kurangan) Bagi Tahun	(3,464,318.11)		(4,821,978.77)	
BAKI KUMPULAN WANG BEKALAN AIR PADA 31 DISEMBER	72,857,716.58		76,322,034.69	

(c) Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan terdiri daripada Akaun Penyelesaian ,Akaun Perniagaan,Akaun Pinjaman,Kumpulan Luar Jangka dan Pelbagai Kumpulan Wang yang ditubuhkan di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61) bagi maksud tertentu. Sumber dari kumpulan wang ini merupakan kumpulan wang pusingan manakala yang lain adalah bagi bayaran langsung.

Bagi tahun berakhir 2014, Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalan Raya Negeri (MARRIS) diklasifikasikan semula daripada Kumpulan Wang Amanah Awam ke Kumpulan Wang Amanah Kerajaan di bawah Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 (Akta 61).

Pelbagai Kumpulan Wang Amanah Kerajaan pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

AKAUN PENYELESAIAN	2016		2015	
	(Debit)/Kredit	(Debit)/Kredit	RM	RM
Akaun Penyelesaian Utama Perbadanan		50,000.00		50,000.00
Pelbagai Penyelesaian	13,001,070.79		13,008,137.00	
Akaun Penyelesaian (Akaun Kawalan)		-		-
Akaun Penyelesaian Cek Terbatas	1,853,234.56		2,606,936.29	
Akaun Penyelesaian EFT Terbatas	381,578.09		537,913.48	
Gaji Kredit Terus ke Bank	(3,282,750.00)		(3,226,666.84)	

Pinjaman Perumahan Perbendaharaan Negeri	-	-
Potongan Skim Pinjaman Perumahan Kementerian Perumahan	-	-
Mahkamah Kadi Kuala Terengganu	-	-
JUMLAH AKAUN PENYELESAIAN	12,003,133.44	12,976,322.13
AKAUN PERNIAGAAN		
Peruntukan Kira-Kira Workshop	1,000,000.00	1,000,000.00
Akaun Worksop Jabatan Kerja Raya	(825,988.30)	(892,125.27)
JUMLAH AKAUN PERNIAGAAN	174,011.70	107,874.73
AKAUN PINJAMAN		
Peruntukan Pinjaman Perumahan Perbendaharaan Negeri	11,220,391.89	11,220,391.89
Kira-Kira Pinjaman Perumahan Perbendaharaan Negeri Suffian	(12,433.50)	(12,433.50)
Pinjaman Perumahan ADUN-Akaun Peruntukan	4,300,000.00	4,300,000.00
Pinjaman Perumahan ADUN-Akaun Urusniaga	(2,214,630.50)	(2,334,630.50)
Pendahuluan Membeli Kenderaan Jabatan- Akaun Peruntukan	15,000,000.00	15,000,000.00
Pendahuluan Membeli Kenderaan Jabatan- Akaun Urusniaga	(9,847,989.35)	(12,743,446.23)
Pendahuluan Membeli Kenderaan Lain-Lain Jabatan	1,570,357.43	1,566,711.64
Pendahuluan Membeli Kenderaan ADUN- Akaun Peruntukan	1,500,000.00	1,500,000.00
Pendahuluan Membeli Kenderaan ADUN - Akaun Urusniaga	(511,994.79)	(545,981.25)
Pendahuluan Diri Pegawai Awam-Akaun Peruntukan	4,400,000.00	4,400,000.00
Pendahuluan Bayaran Terlebih Emolument	-	-
Pendahuluan Diri Pegawai Awam-Pelbagai	-	(400.00)
Pendahuluan Diri Bukan Pegawai Awam-Akaun Peruntukan	7,880,000.00	7,880,000.00
Pendahuluan Diri Bukan Pegawai Awam-Akaun Urusniaga	(119,673.50)	(119,673.50)
Pendahuluan Perkara Dalam Penyiasatan/Penyelesaian	-	-
Peruntukan Kumpulan Wang Membeli Komputer	2,000,000.00	2,000,000.00
Pendahuluan Membeli Komputer	(233,758.50)	(345,734.84)
Pinjaman Kepada Badan Berkanun Dan Badan Lain-Akaun Peruntukan	435,000.00	435,000.00
Peruntukan Amanah Tabung Pusingan Pinjaman ASN	22,237,904.77	22,237,904.77
Kira-Kira Amanah Tabung Pusingan Pinjaman ASN	516,199.98	515,764.98
Pendahuluan Membeli Motosikal Jabatan - Akaun Peruntukan	1,850,000.00	1,850,000.00
Pendahuluan Membeli Motosikal Jabatan - Akaun Urusniaga	(44,000.65)	(168,825.58)
JUMLAH AKAUN PINJAMAN	59,925,373.28	56,634,647.88
KUMPULAN WANG LUAR JANGKA		
Peruntukan Belanja Mengejut	5,000,000.00	5,000,000.00
JUMLAH KUMPULAN WANG LUAR JANGKA	5,000,000.00	5,000,000.00
PELBAGAI KUMPULAN WANG		
Kumpulan Wang Pusingan Perumahan Awam Kos Rendah-Akaun Peruntukan	20,000,000.00	20,000,000.00
Kumpulan Wang Pinjaman Perumahan Rakyat Negeri Terengganu-Akaun Peruntukan	30,000,000.00	30,000,000.00
Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan-Jalan Negeri	252,482,135.15	221,046,028.15
Akaun Kena Bayar	-	50,616,511.00
JUMLAH PELBAGAI KUMPULAN WANG	302,482,135.15	321,662,539.15
JUMLAH PELBAGAI KUMPULANWANG AMANAH KERAJAAN	379,584,653.57	396,381,383.89

(d) Kumpulan Wang Amanah Awam

Kumpulan Wang Amanah Awam mengakau terimaan dan bayaran bagi maksud tertentu mengikut Akta Khas atau Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Kumpulan Wang Amanah terdiri daripada Amanah Khas yang diwujudkan di bawah aktanya sendiri dan Amanah Am yang diwujudkan di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61]. Sumber kewangan kumpulan wang ini adalah daripada badan-badan atau orang perseorangan untuk tujuan tertentu.

Kumpulan Wang Amanah Awam pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

Kumpulan Wang Amanah Awam	2016		2015	
	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM	(Debit)/Kredit RM
AMANAH KHAS				
Kumpulan Wang Pembangunan Hutan	608,880.03		2,980,447.30	
Jumlah Amanah Khas	608,880.03		2,980,447.30	
AMANAH AM				
Akaun Amanah Pembangunan Antara Sempadan Terengganu,Kelantan & Pahang	2,545,999.20		2,545,999.20	
Akaun Amanah Pembinaan Muzium Sutera Terengganu	-	64,440.91		
Akaun Amanah Pengurusan Eluan JKKK	-	1,591,850.00		
Akaun Amanah Pengurusan Peperiksaan	4,785.00		1,229.00	
Akaun Amanah Tabung Kebajikan Anak-Anak Yatim	218,358.80		205,351.11	
Akaun Amanah Tabung Pemeliharaan Penyu	254,220.75		274,904.75	
Akaun Amanah Tabung TATI	-	150,808.00		
Akaun Amanah Tabung Tukun Tiruan	284,523.80		301,123.80	
Akaun Amanah Program Penyelenggaraan Perumahan	6,109,724.00		6,109,724.00	
Tabung Amanah Penyakit Kronik	-	8,292.59		
Tabung Darul Iman (TDI)	1,195,591.70		3,043,936.46	
Tabung Darul Iman 2 (TDI 2)	55,759.20		46,999.20	
Akaun Amanah Tabung Bantuan Bencana/Malapetaka	800,096.05		238,696.05	
Akaun Amanah Jab.Perpaduan Negara Dan Integrasi Nasional Negeri Terengganu	4,575.00		121,825.00	
Akaun Amanah Pengurusan SPEKS	768,678.19		772,503.19	
Akaun Amanah Tabung Pengurusan Gajah Liar	2,732.47		95,246.26	
Amanah Dana Khas	140,992,824.28		35,641,594.66	
Wang Amanah PAKSR Padang Hiliran	105,020.59		122,982.94	
Akaun Amanah Projek Padang Hiliran Fasa 1	60,100.00		60,100.00	
Akaun Amanah Dana Masjid Negeri Terengganu	939,904.18		888,787.18	
Akaun Amanah Modul Bersepudu Kursus Pra Perkahwinan Islam	1,766,521.78		1,996,991.80	
Akaun Amanah Program Pusat Pembangunan Keluarga Islam & Pembangunan Sosial	172,653.00		99,433.00	
Akaun Amanah SPAIT	719,080.63		309,180.19	
Akaun Amanah Bantuan 1 hb JKCM	-	-		
Tabung Khas Bantuan Pemulihan Kebajikan Marang	402,859.21		381,308.21	
Akaun Amanah Penyelenggaraan Jalanraya	9,629,010.21		4,640,821.21	
Akaun Amanah Bhg.Sokongan Keluarga Trg.(Jab.Kehakiman Syariah Trg)	1,394,025.34		1,095,590.41	
Akaun Amanah Penyelesaian Antara Kerajaan Negeri & Jabatan Mengakaun Sendiri	180.00		140.00	
Akaun Amanah Tabung Pusingan Projek Ternakan	706,567.62		1,225,516.03	
Akaun Amanah Ubat-Ubatan dan Klinik	3,162,278.50		3,269,725.30	
Akaun Amanah Skim Galakan Jentera Pertanian	649,679.02		616,245.62	
Tabung Wang Amanah Tenaga Nasional Berhad	331,354.00		500,000.00	
Tabung Amanah Majlis Keselamatan Jalanraya Negeri Terengganu	533.61		1,033.61	

Amanah Pelaburan Negeri Terengganu	253,854.45	253,854.45
Projek Temakan Di bawah Program Pembasmaran Kemiskinan Negeri Terengganu	222,855.75	-
Akaun Amanah Cukai Ansuran PTG Maybank2u	-	-
Jumlah Amanah Am	173,754,346.33	66,678,236.13
JUMLAH KUMPULAN WANG AMANAH AWAM	174,363,226.36	69,658,683.43

(e) **Akaun Deposit**

Akaun Deposit terdiri daripada Deposit Am. Deposit Am adalah wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah undang-undang atau perjanjian dan perlu dibayar balik apabila maksud telah tercapai.

Akaun Deposit yang dipegang bagi setiap kategori Deposit pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	2016 <i>(Debit)/Kredit</i>	2015 <i>(Debit)/Kredit</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
DEPOSIT AM		
Deposit Am Jabatan	195,307,022.21	150,183,411.03
Wang Jaminan Perlaksanaan	77,934,716.46	75,404,199.82
<i>Jumlah Deposit Am</i>	273,241,738.67	225,587,610.65
JUMLAH AKAUN DEPOSIT	273,241,738.67	225,587,610.65

8. MEMORANDUM ASSET

Memorandum Aset menunjukkan sebahagian aset kewangan kerajaan iaitu Pinjaman Boleh Dituntut dan Pelaburan yang dikenakan kepada perbelanjaan mengurus atau pembangunan, tetapi tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

Pinjaman Boleh Dituntut

Pinjaman Boleh Dituntut adalah baki pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi Kerajaan Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Badan Berkanun.

<i>Perihal</i>	<i>Baki Belum Selesai pada</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>	<i>RM</i>
Pihak Berkuasa Tempatan	-	-	-
Badan Berkanun	256,445,225.08	260,781,466.12	
JUMLAH PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	256,445,225.08	260,781,466.12	

Maklumat terperinci Pinjaman Boleh Dituntut dapat dirujuk di Lampiran 3 – Penyata Akaun Memorandum Pinjaman Boleh Dituntut pada 31 Disember 2016.

Pelaburan

Pelaburan yang telah dikenakan kepada perbelanjaan mengurus dan perbelanjaan pembangunan tidak dilaporkan di dalam Penyata Kedudukan Kewangan tetapi dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum Pelaburan. Pelaburan yang ditunjukkan dalam penyata tersebut adalah berdasarkan Piawaian Perakaunan Kerajaan (PPK) yang berkaitan iaitu PPK2, PPK6 dan PPK 8. Pada 31 Mac 2016, Perbadanan Menteri Besar Terengganu (MB Inc) telah menandatangani Resolusi Pemegang Saham bagi menutup syarikat MBI Capital Sdn.Bhd. dan telah menfaikan Borang 32A dengan Suruhanjaya Syarikat Malaysia.

Pelaburan MB Inc. dalam MBI Capital pada tahun 2016 telah dinyahsenaraikan dari Penyata Akaun Memorandum Pelaburan berikutan penutupan syarikat tersebut.

Maklumat terperinci Pelaburan dapat dirujuk di Lampiran 4 - Penyata Akaun Memorandum Pelaburan pada 31 Disember 2016.

9. MEMORANDUM LIABILITI

Memorandum Liabiliti menunjukkan sebahagian liabiliti kerajaan iaitu Hutang Awam yang tidak dinyatakan dalam Penyata Kedudukan Kewangan.

(a) Hutang Awam

Mulai tahun kewangan 2010, Hutang Awam diklasifikasi sebagai Pinjaman dan Bantuan Luar Negeri sefasas dengan Para 1.10 Cash Basis IPSAS. Baki Hutang Awam pada tahun 2016 adalah merangkumi baki pokok dan tunggakan faedah pada 31 Disember 2016.

Hutang Awam pada 31 Disember 2016 adalah seperti berikut:

<i>Perihal</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>
	<i>RM</i>	<i>RM</i>
PINJAMAN		
Dalam Negeri		
Kerajaan Negeri	851,136,365.11	851,809,581.15
Badan Berkanuri	67,353,686.21	78,236,347.48
<i>Jumlah Pinjaman</i>	<i>918,490,051.32</i>	<i>930,045,928.63</i>
JUMLAH HUTANG AWAM	918,490,051.32	930,045,928.63

Maklumat terperinci Hutang Awam dapat dirujuk di Lampiran 5 - Penyata Akaun Memorandum Hutang Awam pada 31 Disember 2016.

10 AKAUN BELUM TERIMA

Akaun Belum Terima pada tahun 31 Disember 2016 berjumlah RM 50,441,290.01. Berdasarkan rekod jabatan dilaporkan sebagai maklumat tambahan walaupun Kerajaan Negeri mengamalkan asas perakaunan lunai ubahsuai.

DICETAK OLEH
PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD
KUALA LUMPUR, 2017
www.printnasional.com.my
email: cservice@printnasional.com.my
Tel.: 03-92366895 Faks: 03-92224773

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA

No. 15, Aras 1-5, Persiaran Perdana, Presint 2, Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan, 62518 Putrajaya.

| Tel : +603 8889 9000

| Faks : +603 8888 9721